

Do konca tedna
se bo nadaljevalo
v glavnem sončno
vreme, v petek so
v notranjosti
možne
krajne nevihte.

Murska Sobota, 21. julija 1988 • Leto XL • Št. 27 • Cena 600 din

Se spleča kupovati v
hrvaških trgovinah? Kaj
kupujejo slovenski kup-
ci? Odgovor na ti dve
vprašanji smo poskušali
najti v Čakovcu in Mur-
skem Središču. Več na 5.
strani.

Jutri je dan vstaje slovenskega naroda

Spominski dan želimo tokrat počastiti brez slavnostnega uvodnika, pripravili pa smo pogovor z Marijo Flandija, predsednico radgonske borčevske organizacije, ki med drugim pravi:

»Veliko smo že govorili o težavah v našem družbenem in gospodarskem razvoju. Vendar ugotovljamo, da je v posameznih okoliščinah prišlo do takih napak zaradi nedoslednosti pri uresničevanju dogovorjene politike. Veliko je tudi pisanja o vrednotenju naših pridobitev. Prav borci smo vedno in povsod pripravljeni braniti naše cilje in pridobitve iz revolucije in NOB. Vse to nas borce še posebej skrbi, saj se je že marsikaj razvrednotilo...«

Pogovor z Marijo Flandijo objavljamo na 3. strani.

Kmečka zveza tudi v Gornji Radgoni

Tudi v gornjeradgonski občini se kmetje dogovarjajo, da bi ustanovili kmečko zvezo. Le-ta bo enotna (tako za mlade kot druge kmetovalce), pri tem pa jim bosta pomagali gornjeradgonska Socialistična zveza in Kmetijska zadruga. Večina kmetovalcev v vseh že seznanjenih s pogoji za pristop in dolžnostmi članstva in podpirajo idejo o ustanovitvi kmečke zveze.

V ponedeljek, 18. julija, se je v Kmetijski zadrugi Gornja Radgona sestal iniciativni odbor za ustanovitev kmečke zveze. V besedah Jožeta Čuša, kmetovalca z videmskega območja, so bili navedeni tudi glavni vzroki, zakaj kmetje potrebujejo svojo zvezo: »Tudi kmetje imamo pravico, da se bolje organiziramo. Vse zadeve se zadnje čase rešujejo na bolj demokratičen način, problemi v kmetijstvu pa so taki, da zahtevajo učinkovitejše razreševanje. Potrebna je nevtralnost kmetov, nekdaj mora stati med institucijami in kmeti, na primer za urejanje zavarovanja, ocenjevanje strokovnosti melioracij...«

Podobnega mnenja je bil tudi direktor KZ Gornja Radgona Janez Kramberger in dejal, da se nekaj v kmetijstvu mora spremeniti, prav tako pa morajo kmetje sprejeti miselnost, da lahko več dosežejo z boljšimi rezultati na poljih in v hlevih.

Predsednik iniciativnega odbora je Roman Muhič, ki je sodeloval že pri ustanavljanju Kmečke zveze Slovenije. Dogovorili so se, da bo javna tribuna, na kateri bodo ustanovili občinsko zvezo kmetov, 15. avgusta. V upravnem odboru bo 15 kmetovalcev iz vseh radgonskih temeljnih združenj organizacij.

Bernarda Peček

Vznik SKZ na Dolinskem

Kot kaže, bo organizacija Slovenske kmečke zveze vzniknila tudi na Dolinskem v Prekmurju. To naj bi se zgodilo v nedeljo, 24. julija, z ustanovnim občinim zborom, ki se bo začel ob 9. uri. Iniciativni odbor načrtuje, da bi bil to območni odbor za krajevne skupnosti Črenšovci, Turnišče in Velika Polana. »Združeni v svoji stanovski organizaciji bomo močnejši v boju za tak položaj kmeta v družbi, kot se spodobi. Dovolj dolgo smo delali, molčali in dopuščali, da so nam drugi postavljali pogoje. Ne dovolimo, da sistem uniči kmeta in ideologija prevlada nad ekonomijo.« so med drugim zapisali dolinski organizatorji pred nedeljskim zborovanjem. B. Ž.

JE SOSEDOV KRUH RES SLAJŠI?

Medtem ko iz drugih delov Jugoslavije prihajajo poročila, da se letošnja žetev nagiba h koncu in so v silose žitnopredelovalnih organizacij že spravili okrog dva milijona ton pridelka, je v Pomurju doberšen del letošnje pšenice še na poljih. Kot da se je vreme po dolgotrajni suši zarotilo proti žanjcem, saj tako rekoč vsakdanje krajevne nevihte prekinjajo žetev in ovirajo pridelovalce pri spravilu. Do začetka tedna so v Intesovem tozdu Mlinopek v Murski Soboti odkupili okrog 7 tisoč ton letošnje pridelke pšenice ali dobro petino načrtovanih količin.

Bolj kot slabo vreme pa pridelovalce tudi letos begajo številne neznanke ob odkupu. Praksa iz prejšnjih let, ko še ob začetku žetve ni bila dokončno znana odkupna cena pšenice, se je ponovila tudi tokrat. Pridelovalci, ki so med prvimi oddali pridelke v skladišča mlinarskih organizacij, niso vedeli, koliko bodo pri tem iztržili, nekaj neznanke pa še ostaja. Kaže, da se bodo zahteve slovenskih pridelovalcev, ki vztrajajo pri odločitvi, da morajo za svojo pšenico dobiti vsaj toliko, kot bo slovenske žitarje stala pšenica v dru-

gih republikah, vendarle uresničile. 400 dinarjev za kilogram prvorazredne in 390 dinarjev za drugorazredno pšenico, ob tem pa še 38 dinarjev premije, ki naj bi jo prav tako dobili izplačano skupaj s pšenico, je cena, ki tačas pokriva pridelovalne stroške in daje še nekaj akumulacije. Vendar, kot rečeno, le tačas, rekoč vsakdanje krajevne nevihte, kako se bodo v prihodnje gibale vse druge cene. Tržnim pridelovalcem pšenice so cene otrobov in krmilne moke zagotovljene do konca septembra, kako bo po tem datumu, pa lahko samo ugibajo. Zato tudi pretiranega pritiska za oddajo tržnih presežkov vsaj doslej ni bilo in mnogi živinorejci razmišljajo, da bi jih za vsak primer spravili v domače kašče. Takšno razmišljanje, ki je v preteklih letih veljalo za pregrešno, vse bolj dobiva tudi javno podporo, vendar pa hkrati lahko tudi zaskrbljuje. Ali to pomeni, da tudi v poljedelstvu nimamo dolgoročne stabilne politike in vidimo le kratkoročne interese? Zakaj potem vsa prizadevanja v preteklosti, da je treba povečati pridelke in odkup tržnih presežkov? Mar nam je zdaj, ko je na

jugoslovanskem tržišču pridelka dovolj in ga je še nekaj iz lanskoletnih zalog, domača slovenska pšenica odveč? Tako se sprašujejo številni pridelovalci, pa tudi pospeševalci in strokovnjaki, ki so doslej vsa svoja prizadevanja usmerjali v večjo pridelavo.

Zdaj je čas, ko že moramo razmišljati o jesenski setvi. Kakšna setev, takšna žetev, pravijo, kaže pa, da bo zdaj držalo še pravilo: kakšna žetev, takšna setev. Obstaja bojazen, da bodo razmere ob letošnji žetvi vplivale na jesensko setev in po vsem tem nas ne bo smelo čuditi, če bomo to jesen tudi v Pomurju zasejali s pšenico manj površin. Pa ne samo v Pomurju, pač pa tudi drugod v državi, saj so tam razmere pri odkupu še bolj neurejene, na plačilo pa bodo morali ponekod pridelovalci čakati še dolgo. In kakšno žetev lahko po vsem tem pričakujemo prihodnje leto? Če je zdaj sosedov kruh spet slajši, bo že kaj kmalu lahko spet dobil priokus grenkobe. In o tem bi morali razmišljati že zdaj, da ne bo prepozno!

L. Kováč

Foto: N. Juhnov

PRVI MOŽ SLOVENSKE SZDL MED PORABSKIMI ROJAKI

Več kot vljudnostno priznanje skrbi za manjšino

Dvodnevni obisk Jožeta Smoleta konec minulega tedna v Železni županiji na Madžarskem je pokazal, da v zadnjem času zaradi pomanjkanja denarja na obeh straneh usihajo gospodarski, politični, kulturni, športni in drugi stiki med sosedi na vzhodni meji. Predsednik Republiške konference Socialistične zveze se je v Slovenski vesi pri Monoštru prvič srečal z enim od porabskih kmetov Jožetom Bartakovičem.

Prvi dan je visoki gost s spremstvom obiskal vodstvo madžarske socialistične delavske partije in domovinske ljudske fronte Železne županije v Szombathelyu, kjer so — podobno kot v soboto v Monoštru — postavili diagnozo in prognozo stikov. Spremljali smo pogovore v središču Porabja Monoštru, kjer so Jožeta Smoleta sprejeli prvi sekretar monoštrske MSDP Endre Mathe, župan mesta Karoly Bauer in članica cekaja madžarske partije ter predsednica Demokratične zveze južnih Slovanov Erika Glanc. Rečeno je bilo, da je politično vzdušje na tem območju ugodnejše kot drugje, da so gospodarske težave manj opazno navzoče kot v drugih delih Madžarske in da bo sedmi petletni plan izpolnjen brez popravkov ali sprememb. Pri tem so se pohvalili z naložbami v infrastrukturne objekte; urejajo namreč vodovodna, kanalizacijska in telefonska omrežja ter druge komunikacije. Gostitelji so opozorili na potrebo po lektorju za slovenski jezik v Monoštru, ki naj bi prišel iz Slovenije, dodali pa, da deluje na tamkajšnji gimnaziji krožek za slovenščino. Prav tako je bilo opozorjeno na potrebo, da bi naj v porabske šole z dvo-

Prvi mož slovenske SZDL Jože Smole v sproščeni pogovoru s porabskim kmetom, Jožetom Bartakovičem, iz Slovenske vesi pri Monoštru. (Foto: N. Juhnov)

jezičnim poukom v večji meri prihajale slovenske knjige in revije. Pri tem bi moglo pomagati že dalj časa utečeno sodelovanje med knjižnicama v Murski Soboti in Szombathelyu.

Tako ena kot druga stran se je zavzela za ponovno okrepitev stikov med madžarsko Železno županijo in Slovenijo ter Porabjem in Pomurjem ter ponovila staro željo in potrebo prebivalstva tik ob vzhodni meji: čimprej poskrbeti, da se odpre maloobsejni prehod Martinje — Gornji Senik. Po razgovoru na sedežu monoštrskega mestnega sveta si je predsednik RK SZDL ogledal cerkev in gledališče ter v Slovenski vesi obiskal porabskega kmeta Jožeta Bartakoviča. Bilo je to priložnost, neposredno središče, ki je samo potrdilo, kako je pravzaprav zgolj srednja in starejša generacija naših rojakov se zavezana Slovincem in slovenstvu.

B. Žunec

DOKTORJI ZA NASLOVNICO

»Ostal bom v Pomurju, vendar ne za ceno intelektualnega propada!«

Kdo naj se zamisli nad dovolj pomenljivo opredelitvijo še enega iz garde pomurskih intelektualcev dr. Stefana Spilaka, sverovalca na Medobčinski gospodarski zbornici v Murski Soboti, ki je pred dnevi na mariborskem Vekšu doktoriral iz organizacijskih znanosti in pogovor z njim objavljamo v današnjem časniku? Predvsem pa — in to je bistveno — kdo, kako in kaj naj ukrene, da bi vsaj delno zajezili nezadržno in vedesetletno tiho odtekanje pomurske pameti po domovini in tujini?

Lani se sicer pohvalimo, da smo v zadnjih dveh mesecih Pomurci dobili, morda bi bilo točneje, dali, več intelektualcev z najvišjimi znanstvenimi naslovi. Junija je na Filozofski fakulteti vseučilišča v Zagrebu Martin Kramar s Hotize, učitelj mariborske Pedagoške fakultete, uspešno obranil doktorsko disertacijo Odnosi in vzgojno-izobraževalni procesi v funkciji razvoja učencev v subjekte vzgoje in si pridobil naziv doktorja pedagoških znanosti. Prav tako junija je na rimski univerzi Gregoriana Ivan Štuhec, duhovnik mariborske škofije iz Ljutomerja, doktoriral s teološko raziskavo o vprašanju svobodne in odgovorne moralne odločitve človeka-vernika. Na visok položaj se je julija povzpel docent za razvojno psihologijo na ljubljanski Filozofski fakulteti dr. Ludvik Horvat iz Brezovca na Gorickem. Republiška skupščina ga je izvolila in imenovala za predsednika republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in hkrati člana slovenskega izvršnega sveta. Verjetno bi morali omeniti še kakšen podoben dosežek oz. poirditev intelektualne potence pomurskega (prekmurskega) ljudstva, vendar to v tem trenutku ni toliko pomembno.

Vrniti se kaže k začetnim vprašanjem in edino možnemu odgovoru. Ta se glasi: če hočemo zadržati ali vsaj zajeziti pojav zapuščanja pameti, je nujno potrebno iskati boljše delovne razmere, večji materialni standard in razvijati usitvarjalnost. Mislimo na t. i. preustroj tukajšnjega pokrajinskega gospodarstva, pri čemer se ponuja veliko (preveč!) klasičnih razvojnih vzorcev, premalo pa alternativnih, takih na evropski ravni za 21. stoletje. Dr. Spilak meni, da imata Jugoslavija in Slovenija tačas podobne probleme kot Evropa v srednjem veku: čeprav je v slovenskem prostoru zaznavna neke vrste renesansa, toda brez otipljivejših perspektiv za intelektualce. Ponavlja misel slovitega japonskega strokovnjaka dr. Ishikawe, po katerem so vse nerazvite ekonomije obvladovane in vse razvite ekonomije svobodne. Kako je s tem pri nas, se ni treba sprenevedati. Vsaj še nekaj časa nam je očitno usojeno preklestvo bega možganov. Kot usodno prelomnico, ki se najbrž tiče tudi našega območja, vse pogostje omenjajo leto 1992, ko naj bi začela Evropa nastopati kot državotvorno telo z enotnimi političnimi, gospodarskimi in drugimi opredelitvami, z nekaterimi temeljnimi standardi, med njimi tudi standardi znanja. Dr. Horvat pojasnjuje: »EGS se ni nikoli ukvarjala s standardi znanja, dokler je bila zelo ozko locirana na severno in zahodno Evropo, ko pa se je raztegnila na jug, vključno s Španijo, Portugalsko, Grčijo in Turčijo, je nastal problem njene temeljne politične opredelitve: kako vzpostaviti svobodni pretok kapitala, znanja in delovne sile. Delovna sila namreč ni imela enotnega standarda znanja. Podobno je v Jugoslaviji, kjer se, recimo, dogaja, da imajo številni diplomanti, ki so končali srednjo elektrotehniško šolo v Kranju, več znanja, kot diplomirani inženirji elektrotehnike iz Banja Luke in Tuzle, in to na nekaterih temeljnih področjih, kot sta matematika in fizika.« Vprašanje je resda posredno vezano na našo temo, čeprav bi tudi nam moralo iti za svobodni pretok kapitala, znanja in delovne sile. Če že odhajajo naši najboljši pomurski intelektualci, naj se kakšen vrne. Pogoj so znani. Menda bi to sodilo v poglavje o kadrovski prenovi, poglavje pa v posteno, uporabno raziskavo o že navedenem preustroju pomurskega gospodarstva.

Branko Žunec

PTT — VČERAJ IN DANES ZA JUTRI

MOTNJE NA ZVEZAH

Posvetovanje o razvojnih možnostih PTT prometa v Pomurju do leta 1995 — tako je naslovil sklicatelj, petejevska delovna organizacija Murska Sobotica, petkov pogovor v sobotnem hotelu Diana z najodgovornejšimi predstavniki pomurskih občinskih izvršnih svetov in skupščin, gospodarske zbornice in območnega sisa za PTT promet.

Gre za problematiko enega od devetih slovenskih podjetij na območju, preko katerega ne vodi nobena tranzitna ali mednarodna telekomunikacijska pot. Na ta račun nekatere druge organizacije v okviru združenih PTT organizacij Slovenije poberejo znatna sredstva iz skupnega prihodka, sohoška pa se tudi zaradi takih dohodkovnih odnosov otepa z nizko akumulativnostjo in skromno reprodukcijsko sposobnostjo. Razumljivo je, če so pomurski petetejenci slabe tri ure tožili zlasti nad cenovnimi neskladji in svoj prihodnji razvoj se bolj snovali na združevanju sredstev uporabnikov. Pri tem je bila posebej omejenjena lanska akcija o dodatnem zbiranju denarja v višini 30 odstotkov od telefonskega impulza, ki se je obnesla zgolj v občini Lendava, drugje pa jo nameravajo ponoviti. Sicer pa je povpraševanje po PTT storitvah tesno povezano z gospodarsko razvitenostjo območja in so za Pomurje še vedno določene ugodnosti in okviru politike skladnejšega mnogostrežnega razvoja. Prav na ta naslov je bilo na po-

svetu posredovanih nekoliko dobrih želja in zahtev.

Sicer pa smo pričakovali, da bo ponujenega vsaj nekaj od tega, kar skriva spoznanje — prebrali smo ga v pisno pripravljenem gradivu — da PTT-DATEK v visoko razvitih državah sveta, kjer postopno prehajajo iz industrijske v informacijsko družbo, pridobiva na pomenu kot premost na nafta; vendar smo se ušeli. Ostalo je bolj ali manj pri množeni dejstev, o katerih se tod prepirajo že leta in leta. Naše pričakovanje je bilo tam večje, ker so nam dali na mizo okusno opremljen bilten Združenih PTT organizacij Slovenije z zanimivim naslovom Včera; in danes za jutri. Žal je ostalo bolj ali manj pri večeraj in danes, medtem ko se je izmanjava mnenj za jutri največ vrtila okrog telefonskega omrežja in seveda zagatnega položaja, v kakršnem je — tudi zavoljo majskih stabilizacijskih ukrepov — zadevno podjetje. Nesporo drži, da ho tudi v tej dejavnosti moralo priti do delovanja tržnih zakonitosti, kar so posvetovalci resda srmežljivo omenjali skozi formulo o liberalizaciji oz. ekonomizaciji cen. To bi hkrati pomenilo rušenje monopolnega položaja in uveljavljanje zakona ponudbe in povpraševanja.

O tej problematiki bo — kot so sklenili na petkovem posvetu — nova »runda« razpravljanje jeseni in občinskih izvršnih svetih.

B. Žunec

V ZR Nemčiji so se spet razvele polemike okrog gradnje prve zahodnonemške tovarne za predelavo jedrskih odpadkov v bavarskem Wackersdorfu. Na sliki vaščani iz okoliške vasi med protestnim shodom. In kar je na tem posnetku posebej impresivno: skrajno levo starejši možakar, v sredini mož blizu srednjih let, v njegovem naročju dojenček. Torej kar tri generacije, ki z dvomi in s strahom pričakujejo prihodnost.

ZA KONJEM SE SPOMENIK

Nadvse razgreta polemika v zvezi z lokacijo spomenika proti vojni in fašizmu je v zadnjih dneh pokazala, da je vprašanje avstrijske medvojne preteklosti še za marsikoga nerazščiten. V polemiko, v katero je posredno vpleten tudi predsednik Waldheim, je sedaj moral poseči sam zvezni kancler Vranitzky s svarilom, da nadaljevanje debate lahko med drugim škodi podobi Avstrije v tujini, piše Delo.

Da bi bilo treba v Avstriji, kjer spomenikov v drugi svetovni vojni padlim vojakom nemškega Wermachta res ni malo, končno postaviti tudi spomenik žrtvam fašizma, so dunajski socialisti sklenili pred petimi leti. Določeno je bilo, da bo spomenik stal v dunajskem središču na Albertinaplatsu, t. j. na prostoru med opero in muzejem Albertina. S svetovno priznanim kiparjem Alfredom Hrdlicko je bila sklenjena pogodba, po kateri naj bi spomenik odkrili ob koncu letošnjega leta. Odtlej so se še posebno v visokonakladnem bulvarnem tisku občasno pojavljali članki v slogu »Ali ni že čas, da nehamo z obujanjem preteklosti?« V času polemik okoli Kurta Waldheima se je prowaldheimovski Kronen Zeitung srdito lotil angažiranega Waldheimovega nasprotnika Alfreda Hrdlicko, avtorja lesenega konja, ki je na vseh prowaldheimovskih demonstracijah simboliziral Waldheimov pomanjkljivi spomin (zamisli se izdelavo lesenega konja je vznikla iz jedke ugotovitve Freda Sinowtza, češ da je treba upoštevati Waldheimovo trditev, po kateri ni bil član SA konjeniških oddelkov, in da je bil potemtakem prostovoljni član teh oddelkov samo Waldheimov konj). Kronen Zeitung je kipurju zaradi njegovega nekdanjega članstva v KPÖ (Komunistična partija Avstrije) očital »stalinistično preteklost« in mu

odrekal moralno pravico, da izdela spomenik proti fašizmu. Iskanje izgovorov za to, da spomenika ne bi zgradili, pa je ceneji Kronen Zeitung kronal pred dnevi z domnevno odkritjem, da je na mestu, ki je predvideno za spomenik, pokopanih 300 žrtev zavezniškega medvojne bombardiranja, temu pa dodal, da bi bilo treba pred Albertino postaviti spomenik žrtvam medvojne zavezniškega bombardiranja, spomenik proti fašizmu pa kam drugam. V politične vode prepira med koalicijskima partnerjema pa je zadevo ob koncu preteklega tedna pripeljal minister za znanost Hans Tuppy (za ÖVP), ki je kot odgovorni za spomeniško varstvo iz zapraše-

nih arhivov svojega ministrstva izkopal 1973. sprejeto odločbo, po kateri je pod Albertinaplatzom predvidena gradnja podzemnih garaž.

Zaradi tega je generalni sekretar SPO zahteval njegov odstop, med sekretariatoma socialistične in ljudske stranke pa je v zadnjih dneh letela ploha očitkov. Zaradi nasršenega ozračja je kancler Vranitzky sedaj končno nastopil s stališčem, da se v pravne vidike sicer ne misli spuščati (odločba o gradnji garaž tudi sicer ni povsem jasna), da pa bi bilo po njegovem prav, da spomenik stoji, kjer je bilo prvotno določeno.

Ob sicer očitni želji, da bi ne prišlo olja v debato, je še dodal, da bi nadaljevanje te polemike med drugim lahko škodilo podobi Avstrije v svetu. V koliki meri bodo njegove besede dolgoročno zalegle, seveda ni znano.

GORBAČOV MED POLJAKI

Tako pristržno in toplo kot Gorbačova niso Poljaki sprejeli še nobenega sovjetskega voditelja. Že prvi dan obiska se je kolona avtomobilov pogosto ustavila, Gorbačov je stopil med ljudi in se pogovarjal z njimi.

Mnogi Varšavljeni so izrabili priložnost, da se jim je Gorbačov podpisal v Knjigo Perestrojke, ki so jo na Poljskem kljub visoki nakladi razgrabili in jo je po nekajkrat višji ceni dobili le na boljšem trgu. Raša je bila — kot vselej — možu v pomoč: jemala je knjige iz morja iztegnjenih rok in jih podajala Gorbačovu.

»Zmagali bodo tisti, ki so vzdržljivi.« je eno od sporočil očeta perestrojke Poljakom.

ARJA VAS—KOPER DO LETA 1995?

Na prihodnjem zasedanju skupščine SRŠ bo, kot kaže, razprava tudi o cestni problematiki, ali natančneje, o zahtevi za dopolnitev dolgoročnega družbenega načrta Slovenije za obdobje od 1986 do 2000, da bi med avtocesto uvrstili tudi avtocesto Arja vas—Sentjakob—Koper in pri tem upoštevali sklepe, sprejete na pogovoru v okviru izvršnega sveta. Ti so: še v tem srednjeročnem obdobju pripraviti projektno dokumentacijo, delno opraviti pripravljajna dela in zgraditi tretji pas čez trojanski klanc. Na tej podlagi bi v letih od 1991 do 1995 začeli graditi hitro cesto od Levca do Zajezovnika, od Blagovice do Ljubljane.

Gre za cesto, ki je kot prednostna lepo zarisana že v načrtu razvoja 1970 in bi morala biti zgrajena že leta 1985, ki pa je prednost iz povsem neznanih razlogov izgubila, ker so to »dodelili drugim cestam, vključno ljubljanskim obvoznicam. Nič ne nima nič proti temu, ampak potrebno bi bilo razumeti tudi utemeljene zahteve in prizadevanja celjske, koroške, mariborske in pomurske regije, da bi vzhodni del republike dobil sodobno cestno povezavo z republiškim središčem oziroma zahodnim predelom Slovenije.

MARS LETA 2015

Po izjavi Aleksandra Dunajeva, direktorja Glavkosmosa, sovjetske agencije za vesoljska raziskovanja, bi človek lahko stopil na Mars do leta 2015, če bi Sovjetska zveza in Združene države Amerike vložile skupne moči v ta projekt. Novinarjem, ki so v Bajkonuru spremljali lansiranje razi-skovalnega plovila Fobos, je Dunajev povedal, da so najresnejši tehnični problemi konstrukcija nuklearnih motorjev za premik načrtovane ladje in zaščita članov posadke pred radiacijo.

Po ocenah ameriških strokovnjakov za odpravo človeške posadke na Mars bi bilo za uresničitev projekta treba priskrbeti 50 milijard dolarjev, vendar doslej še niso dosegli dogovora o skupnem sodelovanju obeh vele-sil. Sovjeti so namreč nameravali leta 1994 in 1996 na Mars poslati raziskovalna plovila, da bi vzela vzorce sestave tal z Marsa, nato pa se vrnila na Zemljo.

Sovjetski vojaki iz Madžarske?

Iz ameriških virov izhaja trditev, da bi Sovjetska zveza utegnila umakniti svojo vojsko iz Madžarske, ki šteje po ocenah približno 65 tisoč mož. Kljub temu, da sovjetske enote na Madžarskem (4 tankovske divizije, mehanizirana pehotna divizija, letalski korpus in oskrbovalne enote) predstavljajo le manjši del vojaškega potenciala varšavskega pakta, bi bil umik sovjetske vojske iz sosedne države znak, da je SZ pripravljena storiti kaj tudi za pospešeno razorožitev na področju konvencionalnih orožij. To ob ameriško-sovjetskem sporazumu o zmanjšanju raketne oborožitve zahtevajo predvsem države NATO pakta. Na zahodu menijo, da bi s tem dejanjem Gorbačov poskušal prisiliti zahodne države, da tudi one delno znižajo kontingen-

Motiviranost

Protestiranja delavcev zoper minimaliziranje osebnih dohodkov, ki se vse česse pojavljajo tudi na televiziji (torej so zares), spremljajo razni razgovori o samoupravljanju (motiviranosti delavcev za gospodarjenje).

Tako smo lahko slišali tudi oceno upadanja zaupanja v samoupravljanje kot idejo, na katero so se delavci sprva močno opirali glede svoje prihodnosti, v odvisnosti od rezultatov svojega dela.

Rečeno je bilo: Najprej so bili delavci navdušeni nad samoupravljanjem (tovarne delavcem — zemlja kmetom), potem so se začeli spogledovati: Ideja je odlična, le težko je uresničljiva. Nazadnje so postali resignirani, češ: saj z njo pravzaprav idejo samoupravljanja namreč niso resno mislili...

Da se delavci počutijo zmanipulirane, je že povsem očitno tudi iz raznih strokovnih raziskovanj, ki kažejo znatno upadanje zainteresiranosti za rezultate dela in vse večje zanimanje za klasično mezdno reševanje problemov, katerim sami očitno niso kos.

Tlenje tega stavkovnega razpoloženja smo čutili že dolgo, le da smo se preveč tolažili z izhodi, ki da so pri roki, pa so se le-ti vedno pokazali predaleč od oprijemljivosti.

Že iz časov maspokoškega dogajanja na Hrvaškem vemo za nagnjenost k prepričanju, da je mogoče z obujanjem nacionalne zavesti prebroditi tisto, kar ni bilo doseženo s prebujanjem razredne zavesti. Da bila je to oblika oportunitizma — hoje po najlažji poti, se je kajpak kaj hitro pokazalo. Toda s tem ni bila odpravljena prevelika opora nacionalizmu, pa imamo zdaj nič koliko nacionalizmov

To dogajanje med nacionalizmi in nevarnosti, ki so s tem nastajale, je dolgo časa delalo delavce oprezne, češ: če bomo mi preveč zahtevali z merodami konfrontacije, potem bodo naše nezadovoljstvo izkoristili vsakršni izmi in nam več škodovali, kot pa koristili.

Zlorabljanja delavskih protestov ni nikoli manjkalo, zato je vsaka politizacija množic dvorezni meč, nekakšno spjeljevanje na slepi tir.

O tem pa kajpak ne velja razglabljati samo v načelu, temveč predvsem iz prakse. Spomnimo se preteklosti. Zakaj nam krajevne skupnosti, na primer, niso nikdar funkcionirale? Zakaj so se ljudje v krajevnih skupnostih, zlasti mestnih, največ in najraje ukvarjali s civilno zaščito in podobnimi vprašanji varnosti na bolj ali manj strokovno represiven način? Najbrž zato, ker so bili v zadregi glede materialne osnove krajevnih skupnosti, ker jim pravzaprav osnove za ustvarjanje samoupravljanja ni bilo v materialnih osnovah. Ker so se pač odsluženi vojaki in drugi uniformirani ljudje vključevali v aktivnosti krajevnih skupnosti pač s tistim, kar so vedeli in kakor so znali iz aktivnega službovanja. Ker...

Vprašanj bi lahko našli nič koliko, vendar sta pri tem najbrž najbolj pomembni dve: povsod so ostali v igri stari ljudje in — česar se Janežek nauči, to Janež zna!

Na vseh mestih menda uradništvo in sploh izvajalci sistemov kaj malo vedo o temeljnih zadevah samoupravljanja in se zato raje opirajo na črko zakona, kot pa na njegovo (njihovo) vsebino. Tako se dogaja (prevečkrat) da zadeve rešujejo ljudje, ki ne želijo tvegati ničesar in se raje delajo slepce, kot bi zagrizli v probleme, na katerih si lahko polomijo zobe.

Ta način dela je tisti, ki mu marsikje pravijo: delati tako, da se nič ne naredi, čeprav se na ta način ustvarja nevidni zid zoper samoupravljanje oziroma motiviranosti delavstva in sploh občanov.

Le tistemu, ki zares živi samo od svojega dela, in ne na račun neposrednih proizvajalcev (kamor lahko sodi tudi znanstvenik), ni vseeno, ali delamo učinkovito ali pa neučinkovito.

To pa je hkrati tudi vzvod protestov delavcev: motivi niso rušilni, temveč gradivni — za uresničevanje politike, ne pa proti njej.

Viktor Širec

V ŽARIŠČU DOGODKOV

Z Bartokom in svetim Štefanom

Pred štirinajstimi dnevi so na budimpeštanskem pokopališču Farkas svečano pokopali posmrtne ostanke Bele Bartoka, ki je pred 43 leti umrl v ZDA. Madžari se pripravljajo tudi na proslavo 950. obletnice smrti kralja Štefana I., utemeljitelja madžarske države.

Pravijo, da nobenega državnega poglavarja novejših časov, Madžari niso tako čuvali kot znamenja kraljevske oblasti Štefana I., ki je pod pojmom svetošefanske krone tudi delček še manjšega delčka Slovencev in njihove zgodovine in to ne vedno v najlepši luči.

Pa pustimo to in se predajmo občutjem Madžarov, ki bodo letos slavili 950-letnico tega svojega kralja.

V budimpeštanskem narodnem muzeju je turistom na ogled zlata krona, žezlo, vladarsko jabolko, prav tako iz zlata, sablja in kraljevski plašč, namenjen samo za slovesnost ob kronanju. Vse to je pod steklenim zvonom, varovano z najmodernejšimi napravami in z živo in oboroženo stražo.

Madžari imajo veliko razlogov, da svetošefansko krono tako prizadevno čuvajo, saj so jo skoraj tisočletni zgodovinski kradli, jo skrivali in spet odkrivali. Poslednjič je doživljala burne čase po letu 1944, ko so jo pred prihodom Rdeče armade madžarski nacionalfašisti ukradli in v Avstriji je prišla v roke ameriški vojski. Potem so krono po mnogih zapletljajih prepeljali v Ameriko in šele leta 1979 je prispela nazaj v Budimpešto.

Poleg kraljevskih insignij pa je prišla na Madžarsko tudi dragocena kristalna skrinjica, obložena z zlatom, v kateri je bila balzamirana desna roka kralja Štefana I. Tudi ta relikvija ima burno zgodovino. »Odkril« jo je kralj Andrej II., Štefanov poto-

globus

LIZBONA — Okrog 45 ton mleka v prahu, ki ga je Evropska skupnost podarila Mozambiku, so umaknili iz prodaje zaradi prevelike radioaktivnosti. Mozambiški Rdeči križ je seznanil s tem ustrezne službe ES v Bruslju in zahteval, naj ugotovijo, kam so še poslali to mleko.

STRASBOURG — Evropski parlament je pozval Sovjetsko zvezo naj umakne svojo vojsko iz Češkoslovaške, »ker njena prisotnost ni posledica dogodkov, ki izhajajo iz druge svetovne vojne«.

RIM — Papež Janez Pavel II. je prvič uradno sprejel sovjetskega veleposlanika v Italiji, ki ga je seznanil z rezultati in sklepi nedavne sovjetske partijske konference.

WASHINGTON — Ameriški senat je sprejel odločitev, da ZDA v letu 1989 podarijo kot vojaško in gospodarsko pomoč Izraelu in Egiptu znesek tri milijarde dolarjev.

RIM — Najnovejša poročila organizacije OZN za prehrano in kmetijstvo (FAO) poudarja, da bo lakota v kratkem ogrozila velik del afriškega kontinenta. Najbolj ogroženi se deli Etiopije, Sudana, Angole, Mozambika, Čada in Nigra. Kot poglavitne vzroke lakote navajajo večletno sušo in kobilice. FAO predlaga svetovni skupnosti naj čimprej pošlje pomoč v hrani.

LONDON — Britanski strokovnjaki trdijo, da bo po najhujši nesreči v zgodovini naftnih ploščadi, eksploziji na ploščadi Piper Alpha v Severnem morju, vložen največji odškodninski zahtev v zgodovini zavarovanja. Menijo, da utegnejo za uničeno ploščad zahtevati več kot milijardo dolarjev odškodnine.

NEW YORK — Katastrofalna suša, ki je zajela Severno Ameriko, pomeni nevarnost za svetovni pridelek pšenice. Namesto deset let napovedanih 800 milijonov ton letos pričakujejo le 769 milijonov ton.

LONDON — Saudska Arabija bo kupila v V. Britaniji za več kot za deset milijard funtov orožja in vojaške opreme. Saudjci bodo kupili 48 nadzvočnih letal, več kot 80 helikopterjev, osem minolovcev. Britanci bodo v S. Arabiji gradili tudi dve letalski oporišči.

WASHINGTON — Mednarodni denarni sklad (IMF) je sporočil, da je Jugoslaviji odobril posojilo 400 milijonov dolarjev kot pomoč za uresničitev programa gospodarske stabilizacije. Posojilo bo treba odplačati v dvanajstih mesecih in petih enakih obrokih. Zahodne banke naj bi v kratkem odobrile naši državi posojilo 300 milijonov dolarjev.

globus

POLITIČNA PROGA

Te dni je minilo dve leti odkar je po novi mednarodni železniški progi Titograd-Skadar zapeljal prvi vlak. Takrat je bilo rečeno, da bomo po tej progi pripeljali že prvo leto 600 tisoč ton blaga, vsako naslednje leto pa več. Sedaj je tako, da po tej »mednarodni progi«, na naši strani dolgi nekaj manj kot 25 kilometrov, pelje vsak dan po en vlak. Tako se uresničujejo napovedi nekaterih, ki so že med gradnjo trdili, da bo to proga za »prihodnje čase.«

Republike in pokrajini so pred petimi leti namenile za ta objekt, ki je dal lani milijardo dolarjev izgube, 7,5 milijarde dinarjev. Črnogorski železničarji pravijo, da naj zgubo pokriva tisti, ki je sprejel sklep o gradnji, to pa sta zvezni izvršni svet in federacija.

Morilska vročina na jugu Evrope

V Makedoniji in v Črni gori se že trideset oziroma petindvajset let ne spominjajo takšne vročine kot je letošnja. Temperature, ki so blizu ali celo nekaj čez 40 stopinj Celzija, nadlegujejo predvsem prebivalstvo mest kjer primanjkuje vode. V Titogradu so pretekli teden registrirali tudi izredno veliko število zdravniških intervencij zaradi toplotnih udarov in srčnih težav. Živinorejci so prisiljeni goniti svojo živino tudi deset in več kilometrov do najbližjih napajališč.

Grško časopisje navaja, da je samo prejšnji petek (+ 47 stopinj Celzija) v Grčiji umrlo zaradi sončnega udara 77 ljudi. Enako nezasišana vročina je bila prejšnje dni tudi v Turčiji.

Ob pravilih za dušenje ustvarjalnosti

Strokovnjaki na Ekonomskem inštitutu Pravne fakultete v Ljubljani so izračunali, da samo zavoljo neraznosti pri inovacijah in procesni utemeljenosti organiziranosti izgubimo letno v Jugoslaviji najmanj 7,5 odstotka bruto proizvoda ali štiri milijarde dolarjev; to je približno toliko, kot celotna masa plač v državi. Številka je strahotna in problem ni »brezvezen«. Če imamo hkrati veliko ustvarjalnosti, pa malo inovacijskega dohodka, je krivda v organiziranosti, saj zaposlenim ne damo nobenih spodbud za boljše delo. Dopuščamo slabo kakovost in se čudimo, da nimamo od česa živeti.

Sicer pa je bila na junijskem seminarju na Jančevem Vrhu o sistemu IPOK in metodi USO-MID ponovljena opredelitev kakovosti življenja, kakor jo povzema znani slovenski družboslovec (sociolog) prof. dr. Veljko Rus: imeti, ljubiti, biti. Prof. dr. Matjaž Mulej z mariborskega Vekša je takole izrazil pomurske in podravne seminariste: »Ostane samo imeti, in to čim manj, ker mi čim manj privoščijo, brez ostalih dveh. Kaj bom pripravljen dati od sebe za tak kolektiv? Koliko se bom čutil njegov del? Informacije, informacijske potrebe in proces — to je tisto, kar nas povezuje.« V tretjem nadaljevanju zanimivega dialoga uporabljene kratice pomenijo: MM = Matjaž Mulej, AS = Agroservis in AR = Avtoradgona.

Slehera zamisel od spodaj je sumljiva

AR: Mislim, da pri nas soodvisnosti ni, to pa zato, ker vseh polizdelkov oz. vhodov na delovno mesto ne kontroliramo. Prihaja do slabih končnih izdelkov. Raje popravljamo delo drugega, kot da bi mu vrnil, naj sam popravi.

MM: Če prenesemo ta podatek na ameriško gospodarstvo, imajo tam od treh delavcev enega za popravljanje tistih napak, ki sta jih druga dva zagrešila. Premalo so uvedli integritetnost in je ta podatek bistveno na slabšem v firmah, ki niso v svetovnem vrhu, kjer ne velja odnos: vsi mislimo, vsi delamo. Bistveno hujši je položaj tam, kjer velja: eni mislijo, drugi delajo. Tu in danes smo zaradi prehoda iz rutinskega v inovativno poslovanje. V ponazoritev bi dal za razmislek vprašanje, v kolikšni meri se v vaših okoliščinah pojavlja deset pravih za dušenje inovacij.

(Prof. dr. Mulej je v nadaljevanju našel posamezna pravila in jih tudi komentiral. Omenili bomo nekatera značilnejša.)

Prvo: vsaka ideja od spodaj je sumljiva. Primer z Agroservisov traktorsko kabino mi je že dal odgovor na to temo. Drugo: če že hočemo ljudje kaj sami delati, potem za pristanek, da lahko delajo, zahtevaj podpise z več vodstvenih ravni, tako da zapletiš dogajanje. Tretje: kot šef imej tak odnos do predlogov, naj vsi kritizirajo predlog, ki ni njihov. Boš iz tega izpeljal soodvisnost ali razdrobljenost? Dejali ste, da se veliko vrtite okrog popravljanja napak, torej mora najprej nekdo ugotoviti problem. Če je šef dober, resnih napak pravzaprav ne more biti. Zato se šef odzove: ugotavljanje problemov obravnava kot napako, da bi ljudem vzel voljo, da probleme sploh zapazijo. Koliko pa jih lahko rešuješ, ne da jih zapaziš? Rutina gre naprej, kam pa naš standard? Na evropsko ali na afriško-saharsko raven? In to ni več logistična raven, ne!

Odločitve v slogu presenečenja

MM: Da ljudje ne bi imeli preveč časa za ukvarjanje z razmišljanjem, skrbno in podrobno vse kontroliraj, preštevaj; to je v Jugoslaviji očitno družbeni sistem, saj za bilanco zahtevajo kar osemsto podatkov, medtem ko jih je v Nemčiji dovolj petdeset. Ena od magistrskih nalog na ekonomski srednji šoli v Mariboru je med drugim pokazala, da 72 odstotkov maturantov ekonomske srednje šole dela v knjigovodstvu; preko 120 delovnih mest imajo v Gorenju in preko 40 v železarni Ravni,

inovacije

kar smo vzeli kot empirične primere. Med tistimi 120 in nekaj sploh ni omenjena marketinška raziskava. Prej ste pravilno sprejeli koncept, da je prvi korak vsakega inovativnega poslovanja trg. Zdaj je torej ogromno ljudi zaposlenih pri nepotrebnem premetavanju podatkov, ker je pač tak družbeni predpis. Hkrati ni ljudi iz iste stroke, ki bi delali tržne raziskave, ker jih zaradi težnje, da je vse podrobno prekontrolirano, prešteto, preprosto ne moreš imeti dovolj.

AS: Poleg tega trikrat zahtevajo iste podatke.

MM: Če samo trikrat, še gre. Koliko je pri vas papirjev, ki se pišejo samo v trojniku?

AR: Največ v štirih, petih izvodih in več.

MM: Prej ste točno ugotovili, da ljudje sprejemajo novosti, pri katerih se čutijo kot (so)avtorji. Med desetimi pravili za dušenje inovacij je tudi tole: odločitve o reorganizacijah ali kakršnikoli drugi spremembi pripravi kot presenečenje. Kakšen je odnos, če so vam iz svetovne firme vrgli na mizo projekt? Je čudno, če ni stekel?

AS: Pri nas se je ravno to pojavilo z Zavodom za produktivnost dela, pri čemer smo bili postavljeni pred dejstvo. V začetku se je še govorilo o tem, da bi nekaj oblikovali v delavnici in nato šli navzgor. Toda na enem od informativnih sestankov smo zašli v polemiko in jih več ni bilo k nam. Zadrževali so se pri direktorju, naredili projekt in ga — kar je še večji nesmisel — ovrjednili. Vse je, skratka, šlo mimo nas oz. so nam vse skupaj je predstavlili, rekoč, zdaj dodajte še vi svoje predloge. Ko smo jih, so bili razkoraki zelo veliki.

Ko »leti po hiši« 720 dokumentov

MM: Koliko vaših tehnologov ima navado, da ob pripravljanju tehnološkega predpisa sodeluje z izvajalci dela po teh predpisih? Koliko pa je takih, ki predpis naredi pri sebi, ga nato prinese izvajalcem, češ tu ga imate, tako delajte, vse sem sam za vas premislil?

AS: Prej smo dobili od našega znanega kupca tudi tehnološko dokumentacijo. Zdaj, ko se ukvarjamo z oblikovanjem procesov, je to povsem drugače. Zaposleni pri tem sodelujejo.

MM: In kdaj je bil odnos boljši?

AS: Lahko sami povejo. Gotovo se čutijo pomembnejše.

MM: Še dodaten razmislek. Kateri predpis bo bolje izdelan: tisti, kjer je tehnolog izvajalec dela po predpisu kaj vprašal in upošteval njihova mnenja, ali tisti, ki je šel mimo njih. Kateri bo zjel več znanja, zmogel več celovitosti? Koliko je v navadi, da se po uveljavitvi predpisa vsaj enkrat mesečno dobimo z delavci, da povejo, kakšne težave imajo z delom po predpisu in da iščemo skupne rešitve. Enako seveda velja za šefe vseh drugih služb. V tej luči bi prešel na Agroservisov projekt. Rekli ste, da kot projektna skupina ne morete prodreti. Koliko ste v tej zvezi preozki, prezaprti? Koliko zaposlenih ste priegnili iz vrst tistih, ki se jih tičejo posledice?

AS: Hoteli smo jih 30, dejansko pa smo jih priegnili deset; vsaj za začetek, za del s proizvodno in izdelavo izdelkov. Zaposleni z višjih hierarhičnih ravni...

MM: ...višjih ravni v trikotniku uboganja...

AS: ...ne morejo priti do nas, ker se enostavno čutijo ogrožene, da bi v tem projektu nekaj izgubili, kar pa ni res.

MM: Ko smo se v nekaj firmah ukvarjali z racionalizacijo dokumentacijskih tokov, nas je zanimalo, koliko dokumentov »jim leti po hiši«. So rekli: najbrž kakih 200. V resnici smo jih fizično nabrali in vložili v fascikle 720. Vi veste, koliko dokumentov »vam leti po hiši«?

(se nadaljuje)

Branko Žunec

JOŽE FARIČ O RADGONSKEM GOSPODARSTVU

Bo kakovost spraznila skladišča?

Že ob prvem trimesečnem pregledu poslovanja sozdov v gornjeradgonski občini so vodilni pesimistično napovedovali slabo poletje in jesen. Kot kaže, so se črne-glede napovedi žal uresničile. Industrijska proizvodnja v prvih petih mesecih je padla za 5,3 odstotka, ob polletju pa pričakujejo kar 7-odstotni padec.

Pri vsem pa jim delajo sive lase polna skladišča. Največji padec prodaje imajo v Avtoradgoni (kar za 30 odstotkov), v Mineralni vodi (za 10 odstotkov) ter v zadnjem času tudi v radgonskem gigantu, Elradu. Brez kakršnih koli pomislekov lahko trdimo, da je to posledica padca kupne moči občanov, kajti vsi začnejo najprej varčevati pri izdelkih, ki niso življenjskega pomena. Med vzroke padca prodaje pa lahko štejemo tudi zasičenost tržišča ter zapiranje posameznih tržišč. Kakor nam je dejal podpredsednik Izvršnega sveta SO Gornja Radgona, dvig cen ni dosegel pravega učinka. Stroški so namreč porasli še hitreje kot cene njihovih izdelkov, tako da jim kljub dvigu cen ni ostalo nič dohodka, marsikje pa zmanjkuje denarja za osebne dohodke.

Likvidnost radgonskega gospodarstva je vse slabša, plačilno sposobnost vzdržujejo umetno s kratkoročnimi posojili.

Jože Farič je dejal: »Bojim se, da bo ta zakon, ki je sedaj zelo oster in linearen pri omejevanju osebnih dohodkov, jutri v svoji ostrini popustil. Vendar pa bodo takrat nastopili novi zakoni — tržni. Pomembna bo likvidnost, sposobnost izplačevanja osebnih dohodkov, pokrivanje izgub, ki bodo neizbežna posledica manjše prodaje... Vse to skupaj ne napoveduje mirnega poletja.«

Kaže, da se je gospodarstvo že sprijaznilo s sedanjim položajem in da se zavežajo, da je rešitev le izvoz. V radgonski občini se je izvoz v primerjavi s lanskim letom povečal za 96,2 odstotka, največji delež tega pa gre v dobro Tovarni polnilne opreme (grdi raček Radenske je končno postal lahob), Avtoradgoni, Elradu, Muri in Mineralni vodi. Jože Farič pa še ugotavlja:

»Pozitivna posledica takšnega položaja je večja skrb za kakovost. Prodaja dobrega blaga je prava umetnost, prodaja slabega pa brezupno delo. Večina ozdov pri nas se tega zaveda. Zato so v zadnjem času tudi okrepljene službe, ki se srečujejo s tržiščem: komerciala, marketing in tudi finančne službe. Hkrati ugotavljamo, da prihaja na ta način do hitrejšega prestrukturiranja proizvodnje, da se ustavlja posamezne neuspešne. Prav tako se sedaj hitreje vzamejo posamezni projekti iz predalov, ki so prej že dolgo čakali na vrsto.«

Izvoz je res edina rešitev, vendar so se sposobni uveljaviti na tujem tržišču le nekateri ozdi. Zaradi tega bo potrebno najti še kakšne druge rešitve. Pri tem trmasto vztrajanje pri visokih cenah ne bo spraznilo skladišč.

Bernarda Peček

SREČANJE Z dr. ŠTEFANOM ŠPILAKOM

VSELEJ ZA RUŠENJE STAREGA, PREŽIVELEGA

Poročali smo že, da je 11. tega meseca mag. Stefan Špilak, svetovalec na Medobčinski gospodarski zbornici v Murski Soboti, na mariborskem Vekšu ubranil doktorsko tezo Modeliranje v inovacije in poslovnost usmerjene organiziranosti velikih poslovnih sistemov. Dobili smo torej še enega pomurskega doktorja znanosti, tokrat s področja organizacijskih ved, ki je pravzaprav zrasel v združenem delu in — kot se v takih primerih rado dogaja — zadeval na brežštevne ovire in zavore. Rade volje je odgovoril na nekaj vprašanj.

Slišali smo, da se da kakovostna, uporabna doktorska disertacija strniti na hrbtni strani posestnice. Je tudi vaša taka?

Verjetno ne, odvisno je od načina pristopa k delu in rezultatov. Bistvene ugotovitve pa se dajo strniti tudi na listu papirja.

Ključna pojma v vaši tezi sta inovativnost in poslovnost. Prav gotovo ste pri tem izhajali iz konkretnih izkustev in spoznanj.

Vsekakor. Izkustvene in teoretske metode se morajo v vsaki raziskavi prepletajoče uporabljati. Moje izkušnje pri poslovnosti in inovativnosti v 17 letih, odkar sem zaposlen v Jugoslaviji, so zelo slabe. Vzrokov za to je več, menim pa, da je temeljni v tem, da naši poslovodni delavci niso naravnani v inovacije in poslovnost, to pa zato, ker to nista kriterija za njihovo izbiro na te položaje.

Kako to, da ste morali kar naprej menjavati delovna mesta?

Bistvo mojega odnosa do dela, napredka, ustvarjalnosti, je v tem, da je treba vse staro, preživelo porušiti. Pri tem sem vselej naletel na ovire s strani ljudi, ki so prihajali na določene položaje kot moji nadrejeni, vendar teh položajev niso zasedli zaradi lastne sposobnosti, ampak zaradi lojalnosti nekaterim dejavnikom iz okolja. Prihajalo je od ovir, sicer ne javno izraženih, ampak v tem smislu, češ da je treba — kot so zatrjevali — staro ne rušiti, ampak podaljševati in da se bo iz starega rodilo novo. To seveda ni res in nikoli ne bo.

Ste v skupini strokovnjakov, ki namerava ustanoviti delovno organizacijo za drobno gospodarstvo in se ta veže na sozd ABC Pomurka. Kakšna je sploh ta vaša namera?

Namera je za Pomurje nova, čeprav v svetu take organizacije že obstajajo, predvsem v okviru velikih poslovnih sistemov, kot je recimo sozd ABC Pomurka. Po strokovni terminologiji so to inkubatorska podjetja, ki ustanavljajo male organizacije zato, da v njih proizvajajo izdelke ali opravljajo storitve, ki dopolnjujejo dejavnost velikega poslovnega sistema. Kar poskušamo zdaj, je začetek. Bojimo se nezaupanja, ki je pri vsaki novosti, pa ne samo v Pomurju. Moja raziskava dokazuje, da naš problem ni v malih, ampak v neučinkovitosti velikih organizacij, in če so te neuspešne, za male praktično ni prostora. Pri tem je izredno pomemben problem zagonskih sredstev, ki so potrebna za tako organizacijo. V razvitem svetu so to sredstva vlad oz. državljanov, ki se preko davkov stekajo v proračune in od tam v zanimive projekte, v organizacije, ki usposablja mlade inovatorje in poslovnosti in dajejo možnosti za eksperimentiranje. Pri nas takih sredstev žal ni, saj »budžet« ko-

Dr. Stefan Špilak, rojen 1949, v Veliki Polani, je po končani osnovni in srednji ekonomski šoli nadaljeval s študijem na mariborskem Vekšu, tu diplomiral na prvi in drugi stopnji ter leta 1983 magistriral z raziskavo o organiziranosti industrijskih organizacij iz občine Lendava. Ob več seminarjih nalogah in kritičnih prikazih ima kar 26 neobjavljenih strokovnih del, ki zadevajo zlasti razvoj in organiziranost pomurskega gospodarstva. Delal je v Avstriji in Nemčiji, se 1970. kot stiskalec bakelitnih odpadkov za devet let zaposlil v lendavskem obratu podjetja Elma, bil nato v Primatu, Gorenju-Varštru in pred prihodom na Medobčinsko gospodarsko zbornico v »možganskem centru« sozdal ABC Pomurka kot direktor centra za ekonomiko, organizacijo, poslovanje in razvoj. Od letošnjega 1. marca je svetovalec izvršilnega odbora na pomurski gospodarski zbornici v Murski Soboti.

sposodarstva. Gre torej za nudenje servisa, za svetovanje, do neke mere za izvajanje inženiringa za tiste organizacije ali posameznike, ki bi želeli ustanoviti enote drobnega gospodarstva v zasebni ali družbeni lasti; seveda iz različnih razlogov. Razlog je lahko tehnološki presežek delavcev v neki organizaciji, pobuda posameznikov, inovatorjev ali poslovnosti, razlog je lahko želja zdomcev, da vložijo svoja sredstva v proizvodne obrate v domovini in podobno. Za zdaj se vodstvo sozda in delovna skupnost trudita v tej smeri, rezultati pa bodo pokazali, koliko se je pač ta trud uresničil pri konkretni-zaciji projektov.

Nova hala na radgonskem sejmišču

Maja letos so na sejmišču v Gornji Radgoni začeli graditi novo halo, ki so jo načrtovali že nekaj let. 900 kvadratnih metrov pokritih površin je zelo potrebnih, letos pa jih bodo med sejmom uporabili za razstavo opreme za živilsko industrijo

ma uredili tudi gostinske prostore — Zvezda in Grozd svoje objekte, zasebne pa Pomurski sejem s sredstvi zainteresiranih zasebnikov. Izvajalec teh del je Obrtna zadruga 14. oktober iz Gornje Radgone. Letos želijo v celoti izboljšati opremo

Radgonsko sejmišče ima z novo halo (30 x 30 m) skupno 7 tisoč kvadratnih metrov pokritih površin. Foto: Nataša Juhnov

Izvajalec del je SGP Pomurje, 250 milijonov dinarjev, kolikor bo nova hala vredna, pa so prispevali razni sovlagatelji ter Gospodarsko razstavišče Ljubljana. Ponudba domačega gradbenega podjetja je bila najugodnejša, s kakovostjo opravljenih del pa so zadovoljni.

Poleg tega bodo do začetka letošnjega 26. kmetijsko-živilskega sej-

ljenost sejmišča in kakovost storitev za razstavljalce.

Razmišljajo tudi o preselitvi zabavnega dela sejma na južno stran ter o možni zidavi večnamenske dvorane. To bodo lahko uresničili le ob pomoči celotne občine in s sredstvi prihodnega občinskega samoprispevka.

Bernarda Peček

Verjetno se v tem pogledu kaže možnost za revitalizacijo podeželja, vzemimo predvsem Goričko, kjer posamezne vasi dobesedno izumirajo.

Za Goričko velja, da še niso — z marketinškega vidika — raziskane možnosti za razvoj različnih manjših dejavnosti, kot je usmerjeno sadjarstvo, sirarstvo, pridelava domače hrane, mesnin, perutnine. Gre za manjše obrate, za to, da bi bilo kmetijstvo, poljedelstvo in živinoreja dopolnilna dejavnost neki drugi, kjer bi se lahko uveljavili tudi čez naše meje. Pogoj za to je pripraviti drugačen projekt; najprej raziskati možnosti s tržnega vidika, nato z vidika samega območja (pedološki, klimatski in drugi pogoji) ter z vidika možnosti naložbe sredstev in organizatorja takih dejavnosti. Menim pa, da to — kljub morebitni zameri — niso kmetijske zadruge v sedanjih oblikah v Jugoslaviji, saj kot organizator in ekonomist vem, da ni nobenih objektivnih meril, da so te enake občinskim mejam. Območja, področja, predeli, kakorkoli rečemo, se sploh ne ravna po mejah občin. Zato bi morali bistveno spremeniti načine in pogoje za združevanje kmetov, delavcev, vseh ljudi ter preseči te meje. Najhujše, najbolj boleče pri nas je lokalno upravno obvladovanje vseh dejavnosti — tudi kmetijstva. To zavira podjetnost, pobudo, končno daje možnost, da se nekateri ljudje obnašajo kot pokrovitelji, čeprav za kaj takega nimajo nobenih referenc. Slednjič onemogoča ambicioznim ljudem prehod na druge načine proizvodnje, v drugačne projekte in zadržuje tradicionalno delitev, ki je v Sloveniji znana. Slovenska vlada ali vsaj podvaladne institucije se še vedno spuščajo v to, kaj naj bi kdo v kmetijstvu proizvajal. Bile so teze, naj bi bilo Pomurje žitnica, pa naj bi šla živinoreja na planine in podobno, kar je povsem v nasprotju s tem, za kar se zdaj borimo — za uveljavljanje tržnih zakonitosti. Trg naj bo eden izmed elementov, čeprav se strinjamo, da v kmetijstvu v celoti ne more delovati.

Pred leti ste se ukvarjali z nekim večjim sistemom, skušali ste tudi o njem nekaj objaviti, a ni uspelo. Gre za Crveno zastavo.

Pravzaprav je bila ena izmed spodbud za mojo disertacijo tudi Crvena zastava z izredno nekakovostnimi in zastarelimi izdelki, ki povzročajo jugoslovanski družbi veliko škodo. Tako je iz dveh razlogov: avtomobili, ki jih izdelujejo, so konstrukcijsko in drugače zastareli, so brez bistvenih sprememb, potratni, slabe izdelani, iz slabih materialov. Hkrati pa ta tovarna uživa podporo naših najvišjih organov v državi, dobiva visoka sredstva na račun tehnološkega razvoja, projektov in podobno. Vsi državljanji, ki se vozimo z njenimi avtomobili, vemo, kaj to pomeni v primerjavi s sodobnimi vozili podobne velikosti; poraba je previsoka vsaj za 30 odstotkov. Če bi jo zmanjšali pri, vzemimo, okrog

milijon vozilnih Crvene zastave, ni treba posebej poudarjati, kaj bi to pomenilo za plačilno bilanco države in žepe državljanov. Menim, da bi se potrebe po tujih posojilih bistveno zmanjšale.

S čim se tačas ukvarjate na Medobčinski gospodarski zbornici, za katero se sliši — pa ne zamerite izrazu — da je nekakšno »odlagališče« kadrov?

Predvsem se ukvarjamo z zasnovo projekta za celovito obvladovanje kakovosti, s prenosom različnih programov iz drugih delov Slovenije in tudi tujine na naše območje, pripravljamo pa tudi analizo gospodarske sestave Pomurju. Zanj lahko rečem, da je standardna — kljub temu, da se mnogi ne bodo z mano strinjali — predvsem z vidika izdelkov.

Zdi se mi, da imamo samo pet patentov. Standardnost, klasičnost izdelkov potrjuje tudi kvalifikacijska sestava. Pomursko gospodarstvo ima manj kot 700 delavcev z visoko izobrazbo in višjo stopnjo strokovne usposobljenosti (magisterji, doktorati, specializacije) in zato nima razvojnih kritičnih mase v intelektualnem potencialu. To je področje, s katerim se bom poskušal strokovno ukvarjati in najti korelacijo med uspešnostjo pomurskih organizacij in kadrovskim potencialom. Vse je namreč zaman, če ni dovolj intelektualcev, dovoj kadra. Vse ostalo izhaja iz tega, zlasti pa uspešnost gospodarstva.

Tukaj bo treba pospeševati. Možnih načinov je več. Poskusili bomo preko specializiranih društev (inženirjev in tehnikov, ekonomistov, kadrovnikov) in neposrednimi razgovori, ki jih pripravljamo za jesen med posameznimi strokovnimi profili: razvijalci, marketinški delavci, strokovnjaki s področja poslovne informatike. Morda bomo s tem uspeli vsaj med pomembnimi, vplivnimi dejavniki v Pomurju sprožiti proces doajmanja, da so pravilna razporeditev ter primerna količina in kakovost kadra edina garancija za prestrukturiranje — o tem sicer govorimo, največkrat pa ne vemo, za kaj gre — gospodarstva; seveda ob trgu, konkurenci in drugem. Ko bomo to dojeli, verjetno ne bomo imeli problemov s premajhnim vpisom na visoke šole, s premalo razpisanimi kadrovskimi štipendijami, prenizko stopnjo izobraževanja iz dela, ob delu in tako naprej. Dejstvo je, da si nobeno gospodarstvo — v tem primeru regijsko z okrog 33 tisoč zaposlenimi v gospodarstvu z dvema odstotkoma ljudi z visoko in podiplomsko izobrazbo — ne more zagotoviti prihodnosti v tehnološko zahtevnejši proizvodnji. To je premalo že za obvladovanje obstoječe, a ne vrhunske, ampak recimo tehnologije iz 70-let. Kje pa je potem tisti del kadra, ki predstavlja v zahodnih državah okrog šest odstotkov vseh zaposlenih, ki samo snuje in daje inovacije, nove tehnologije in podobno!

Branko ŽUNEC

ALI IN KAJ SE SPLAČA KUPITI NA HRVAŠKEM

Človeški rod je ves čas svojega obstoja šel skozi mnogo prekušenj. Potrebno je bilo veliko borb, poleg dela in ustvarjalnosti pa so se uveljavljale tudi druge vrline, kot je iznajdljivost, pa tudi smisel za dobro kupčijo. In posebno v zadnjem času je slednje tudi nujno, saj kriza ne prizanaša nikomur v naši družbi. Ne prestando naraščanje cen, ki jih plače le še s težavo lovijo, pomeni za povprečnega Jugoslavana, da se mora vedno bolj truditi, da se prebije iz meseca v mesec.

Ljudje v pokrajini ob Muri živimo na stičišču več svetov in različnih narodov. Bližina Avstrije, Madžarske, sosednje republike Hrvaške nam je že od nekdaj omogočala več izbire. Vemo, da so časi, ko smo hodili v Avstrijo nakupovat vse, kar nam je prišlo pod roke, že mimo. Sedaj je potrebno tudi na Madžarskem dobro premisliti, kaj boš kupil. Zato pa v zadnjem času pomurske trgovine vedno bolj obiskujejo kupci tako iz Avstrije kot Madžarske.

In kam smo se torej usmerili mi? Seveda na domače (tudi drage) trgovine; vedno več pa naj bi bilo tudi skokov čez republiške meje, predvsem v bližnje hrvaške trgovine. Ali so torej izdelki na Hrvaškem res bistveno cenejši kot pri nas? Je opaziti v zadnjem času kakšen večji naval kupcev iz Slovenije? Odgovore sem po-

do 500.000. Veliko je tudi izdelkov Mure. Majice iz programa Adidas so od 34.000 do 65.000, trenirke pa nekaj nad 160.000. Tako kaže, da se cene teh izdelkov bistveno ne razlikujejo od cen v domačih trgovinah.

Opazne pa so razlike med enakimi oziroma podobnimi izdelki različnih tovarn. Tako za Murine moške hlače iz bombaža plačate 110.000, za hlače tovarne Revija Šibenik pa le 37.000. Kljub temu pa še vedno prodajo veliko več Murinih izdelkov.

Na oddelku elektrotehnike in bele tehnike so trgovci ravnokar črtali stare cene in pisali nove, ki so nekoliko nižje. Razlika nekaj sto ali tisoč dinarjev je nastala zaradi zmanjšanja republiškega davka v povprečju za 2 odstotka. V zadnjih tednih niso zaznali kakšnega bistvenega padca prodaje. Od slovenskih izdelovalcev

v pritličju »Robne kuče« delovala nekako osamljeno.

Kako je torej s cenami? Prva je na vrsti pijača, ki je menda na vrhu liste slovenskega kupca.

Steklenica piva je 930, liter radenske pa po 630 dinarjev. In trgovka pravi, da je bilo pivo še pred dnevi le 800 in slatina 494

Josip Munder:

»Delam v Ini Nafti in velikokrat prihajam kupovat v Mursko Središče. Tudi veliko mojih sodelavcev prihaja sem, predvsem po pijačo.

Tudi ponudba je zelo pestra, poleg tega pa so tudi prodajalke zelo prijazne, kar tudi ni nepomembno.

dinarjev. Poleg tega naj bi šli dobro v promet tudi nekateri mesni izdelki, pa pralni prašek, olje in še kaj. Tudi mleko je nekoliko cenejše kot pri nas (606 din). Cene kruha pa so približno na isti ravni (beli 900, rženi 1300).

Nasploh pa je trgovina dobro založena z izdelki številnih proizvajalcev iz različnih krajev Jugoslavije. Mlečne izdelke jim dobavljata varaždinska Vindija in Mariborske mlekarne, pijačo pa: Fructal, Radenska, Slovin, Karlovačka pivovarna, pivovarna Laško in še nekaj drugih. Kruh in moko dobivajo iz pekarn v Čakovcu, mesne izdelke pa od

Največ avtomobilov s slovensko registracijo lahko vidite v Murskem Središču predvsem ob sobotah.

različnih proizvajalcev, tudi od Pomurke.

Kaj lahko torej rečemo, so cene na Hrvaškem nižje kot pri nas? So, vendar pa ni kakšnih ogromnih razlik. Kakšni večji nakupi, predvsem pijače, se gotovo izplačajo. Pa tudi takšni časi so prišli, da je potrebno vsako paro (pardon, dinar) znati dobro obrniti. Sicer pa že stari pregovor pravi: »Kamen na kamen palača, zrno na zrno pogača.«

Silva Eöry

Fotografija: Nataša Juhnov

Predvsem perilo domače tovarne MTČ se da dobiti tudi po znižani ceni.

Nakupovalni center in blagovna hiša v Gornji Radgoni in Radencih

TRGOVINA KOT TURISTIČNA PRIVLAČNOST

O trgovski ponudbi v gornjeradgonski občini je bilo že toliko napisanega (v glavnem slabega), da skoraj ni več kaj za pisati. Čeprav so tudi na izvršnem svetu vztrajni in vedno znova pripravljajo analize trgovine in preskrbe v občini, se do sedaj ni kaj bistvenega spremenilo — pomembna stvar, ki si jo želijo gornjeradgonski občani, pa je večji nakupovalni center. Že zaradi tega se spet splača zapisati nekaj besed.

GONJA PROTI MERCATORJU SLOGI?

Nosilec trgovinske ponudbe v občini Gornja Radgona je Mercator Sloga, ki ima 223 zaposlenih. V minulih desetletjih so veliko naredili za razvoj trgovine na vasi, bolj malo pa za izboljšanje ponudbe v mestu. Denarja za gradnjo nove trgovske hiše ni, trdijo Mercatorjevci, saj so komaj zbrali potrebna sredstva za obnovo sedanje stavbe, v kateri so prodajalne pohištva, opreme, konfekcije in manufaktura. Žal so zamenjali le opremo, medtem ko sta ponudba in izbira ostala na isti ravni.

Na izvršnem svetu SO Gornja Radgona so naredili primerjavo uspešnosti poslovanja Mercatorja Sloga s sorodnimi trgovskimi organizacijami v Pomurju in Lenartu. Razen Univerzala Lendava in Potrošnikovega tozda Preskrba imajo drugi ozdi občutno višjo stopnjo akumulativnosti. V primerjavi s prodajo na drobno v sozdu Mercator je v Slogi dosežena za 40 odstotkov manjša stopnja akumulacije. Na drugi strani pa, ugotavljajo na radgonskem izvršnem svetu, povprečni osebni dohodki presegajo raven sozda in nadpovprečno uspešne DO Mercator Potrošnik Lenart (najbolj primerljiva DO po ustroju prodaje in kupni moči).

VSAK MALO, NIHČE KAJ VEČJEGA

Skupno je v trgovini na drobno v gornjeradgonski občini zaposlenih 355 trgovcev. Poleg monopolne trgovske organizacije Mercator Sloga (sami trdijo, da niso monopolisti, radi pa bi bili) ima prodajalne še 9 tozдов iz radgonske občine, 7 iz Ljubljane, 4 iz Murske Sobote, 2 iz Maribora, po eno prodajalno imajo še trgovske organizacije Borovo, iz Tržiča, Ptujca, Celja in Novega Marofa.

Poleg tega je nekaj zasebnih prodajal, tako da lahko rečemo, da je občina Gornja Radgona sorazmerno odprta ter da ima veliko manjših prodajal.

Slabo pri tem pa je, da to niso specializirane prodajalne, ampak se ponudba večkrat podvaja (največkrat pri trgovinah s tehničnim blagom). Veljavni obračunski sistem in zakonodaja silita trgovino v fizično zmanjševanje zalog vseh vrst blaga — vendar se trgovci ne zavedajo (ali nočejo verjeti), da se zmanjšanje zalog trgovskega blaga lahko doseže s hitrejšim obračanjem zalog, še prej pa z nabavo takšnega blaga,

ki ga kupci iščejo in ga zato hitro prodajo.

Tako kot si ne more privoščiti velike naložbe Mercator Sloga, tako si je ne morejo niti manjše trgovske organizacije. Lahko pa bi kaj naredili s skupnimi močmi in ob pomoči ozdov iz radgonske občine. Prav tako bi lahko svojo ponudbo specializirali, se dogovorili o vrsti in kakovosti ponujenega.

PRI NAS JE VSE V REDU — PRAVIJO TRGOVCI

Neverjetno, kako je pripravljena analiza o trgovini in preskrbi v gornjeradgonski občini razjezila trgovce. Na zasedanju zborov Skupščine občine je njihov delegat nasprotoval (skoraj) vsemu napisanemu. Zahteve, ki jih je postavil v imenu Mercatorja Sloga, so bile monopolistične: M. S. naj bi dajal soglasje za odpiranje drugih trgovin, trgovine si bodo same določale odpiralni čas, izvršni svet mora natančneje napisati, kakšno blago manjka...

Kljub temu pa lahko preberemo, da imajo občani največ priporočil glede založenosti, izbire in kakovosti pri naslednjih vrstah blaga: konfekcija, tekstil, tehnično blago, drogerija, sadje, zelenjava, spominki in darila, usnjena galanterija, inštalacijski material, kruh in pecivo.

Izboljšala se je oskrba s premogom, z naftnimi izdelki (zaradi prodajalnih kmetijske zadruge), oskrba s kruhom in mlekom in še nekaj dobrih strani bi lahko našli.

Žal se mora vse to nehati že pri kruhu in drugih osnovnih živilih — če ste bili kdaj v soboto v

Bodo lahko Radgončani v kratkem kupovali kruh v teh prostorih?

Foto: N. Juhnov

kakšni radgonski trgovini, boste vedeli, zakaj.

KUPNA MOČ SE ODLIVA IZ OBČINE

Zaradi nepravilnosti, ki bi jih lahko odpravili s malo več dobre volje in delavnosti, se velik del kupne moči odliva iz občine in regije. Mesto je vsak dan, še posebno ob sobotah in pred večjimi prazniki, polno Avstrijcev ter turistov, ki potujejo prek mednarodnega mejnega prehoda. Pogrešajo večjo ponudbo izdelkov iz usnja, krzna, modno konfekcije, pletenine, obutev, pohištvo, kakovostna živila in pijačo ter drugo prvotno blago.

Trgovina v občini bi se morala vključiti v integralno turistično ponudbo, točneje, trgovina bi morala biti, ali je lahko, eden od spodbujevalcev turizma v občini.

Ohmejna lega in bližina avstrijskega mesta, mednarodni mejni prehod, bližina turističnega centra — Gornja Radgona ima torej vse možnosti, da uresniči »želje« izvršnikov. Trgovska ponudba bi se morala izboljšati s povečevanjem števila specializiranih prodajal, v prvi vrsti pa bo potrebno odpraviti subjektivne vzroke, ki ovirajo hitrejši razvoj trgovske

dejavnosti. Med te vzroke pa spadajo (kakor je zapisano med stališči, ki so jih sprejeli delegati občinske skupščine) slaba ponudba, izbira, kakovost, odnos do kupca, kultura komuniciranja, znanje tujih jezikov...

ODPRETI VRATA VSEM

Radgonska občina bo ostala še naprej odprta za vse zainteresirane (družbene ali zasebne trgovine), ki bodo prispevali k bogatitvi ponudbe in kakovosti, prav tako pa si bo izvršni svet prizadeval pridobiti nove prostore. Ena od možnosti za trgovske lokale so tudi grajski prostori.

Začasna tržnica v centru mesta je bolj malo podobna tržnici. Sumo lične stojnice niso dovolj, pomembnejše je, kaj je na njih. Med tem ko so lete prazne, pa je pri edinem zelenjadarju vrsta.

Pred leti so Gornjeradgončani kar na hitro ostali brez ribarnice. Lepi prostori na avtobusni postaji so še sedaj prazni. Namesto trgovine z obutvijo naj bi tukaj nastala prodajalna kruha in peciva, česar bo murskido nad vse vesel.

Zgraditi večji nakupovalni center brez sodelovanja drugih trgovskih organizacij, ki že dolga leta »gostujejo« na najboljših prostorih v mestu, je nemogoče. V občini računajo na skupno pomoč večjih organizacij združenega dela (v radgonski občini) ter trgovinskih organizacij, ki bi si v trgovski hiši uredile prodajalne. Najbolj računajo seveda na Emono Ljubljana in Timo Maribor (slednja naj bi v Radencih razširila trgovino v blagovno hišo z dozidavo etaž). Nekaj se ho v Gornji Radgoni moral narediti. Ne hmo rekli, da vsaj zaradi Avstrijcev, ki hodijo sem nakupovat. Ne, predvsem zaradi Radgončanov, ki že dvajset let poslušajo obljube Mercatorja, Emono. Time... in še bi lahko naštevali.

Bernarda Peček

Tržnica le po videzu, po vsebini ponujenega pa boljši sejem.

Foto: N. Juhnov

Stjepan Pintarič, poslovođa v oddelku konfekcije blagovnice Medimurka v Čakovcu:

»Na našem oddelku imamo veliko blaga slovenskih proizvajalcev, predvsem izdelke Korsa, Mure, Novoteksa in Laboda. Kupci so zadovoljni z izbiro, saj vemo, kaj pričakujejo od nas. Pri nas imamo takšen način, da vsak poslovođa sam nabavlja blago za svoj oddel, kar je po našem mnenju dobro, saj on najbolje ve, kakšno blago kupci želijo. Moram pa povedati, da se v zadnjem času kažejo posledice najnovjših ukrepov Zisa, saj smo v zadnjem mesecu prodali za 30 odstotkov manj blaga kot po navadi. Zgleda, da so ljudje porabili ves denar za osnovne stvari, predvsem hrano.

Kakšnega večjega nalava kupcev iz Slovenije pa pri nas ni. Edino takrat, ko je pri vas kakšen republiški praznik, prihajajo v večjem številu. Sicer pa mislim, da ni kakšnih bistvenih razlik v cenah izdelkov. Dejstvo pa je, da se hmo v tem nenehnem poskakovanju cen morali tudi z različnimi razprodajami in na druge načine boriti za kupce.

skušal najti v Čakovcu in Murskem Središču.

Čakovec

Čakovec in nasploh Medimurje obvladuje trgovska organizacija Trgoecentar, ki ima okrog 1400 zaposlenih. V blagovni hiši Medimurka, ki so jo zgradili pred šestimi leti, prodajajo veliko raznovrstnega blaga, tudi izdelke slovenskih tovarn. Zanimovo je, da imajo vsi oddelki (razen samopostrežne trgovine, ki je odprta od 7.00 do 20.00) deljen odpiralni čas, in sicer od 7.00 do 12.30 ter 17.00 do 20.00. Na oddelku konfekcije imajo veliko izbire, pa tudi nekaj razprodaj. Tako so usnjeni moški jopiči tovarne UTOK po 290.000, ženski usnjeni kompleti od 300.000

Največja trgovska organizacija v Čakovcu je Trgoecentar.

Andela Jecure, poslovođkinja samopostrežnice v blagovni hiši v Murskem Središču:

»K nam prihajajo kupci iz Slovenije že od nekdaj, saj so bile nekatere stvari pri nas vedno cenejše. Moram pa povedati, da se ta razmerja tudi hitro spreminjajo. Ob najnovjši podražitvi pijače pri nas, so se razlike med vašimi in našimi cenami brezalkoholnih pijač in piva spet zmanjšale na minimum. V preteklih tednih pa je bilo res veliko ljudi iz Slovenije, predvsem v soboto je bila trgovina vedno polna. Zlasti za kakšne večje prireditve, za poroke, so mnogi kupovali pijačo pri nas, v zadnjem času pa tudi v bližnji diskontni trgovini, kjer je pijača še bolj poceni.

pa so najbolj cenjeni hladilniki, štedilniki in drugi izdelki Gorenja, ki se, kljub temu da so dražji od izdelkov drugih proizvajalcev, dobro prodajajo. Slovenski kupci pa prihajajo v večjem številu samo, ko so ugodna posojila, in ker teh trenutno ni, ni nobenega nalava kupcev iz Slovenije.

Veliko slovenskih kupcev pa se ustavi v prodajalnih čakovski tovarne MTČ. Predvsem izbira nogavice in različnega perila je zelo široka, da pa se dobiti tudi blago z manjšimi napakami, ki je 30 ali pa še več odstotkov cenejše kot običajno.

V trgovinah je vedno več razprodaj, znižanih izdelkov in akcijskih prodaj: kot se vidi, tudi pijača.

Mursko Središče

Mursko Središče, kraj na desnem bregu reke Mure, je na sami meji med Slovenijo in Hrvaško. Sem prihajajo Lendavčani in okoličani nakupovat že vrsto let. To naj bi bila tudi meka slovenskih kupcev. A je res tako? V soparnem ponedeljkovem opoldnevu je samopostrežna trgovina

Zakaj pa nosiš tako velika očala? Da te bolje vidim!

Gre za majhno spremembo znanih vprašanj, na temo zakaj iz pravljice o Rdeči kapici in volku. A oče ne nosimo samo zato, da bi bolje videli, temveč tudi to, ker nas očala včasih polepšajo, nam dajo drugačen videz in nam popestrijo izrazne možnosti, ki jih daje obraz. Seveda pa je vse to odvisno tudi od dobrega optika. Kot je znano, se dober glas sliši v deveto vas. In če k Branku Roškarju, ki ima svojo optiko v Ljutomeru, prihajajo ljudje od blizu in daleč, potem je to vsekakor posledica dobrega glasu, primernega odnosa do strank, vljudnosti, prijaznosti in nazadnje tudi dobre ponudbe. O vsem tem smo se lahko prepričali na kratkem obisku v njegovi delavnici.

Po govorici sodeč niste čistokrvni Prleki?

»Pravzaprav bi lahko rekel, da sem. Ne zaradi tega, ker moji starši izvirajo iz Prlekije, pač pa zato, ker zadnja leta živim tu in sem se nekako tudi zvil v to pokrajino, med te ljudi.«

O vas se po Ljutomeru in drugod sliši le dobro. Od pestre izbire do prijaznosti. Je to sestavni del posla, ki ga opravljate?

»Pri nekaterih da, pri drugih pa zopet ne. Vsekakor se bo danes potrebno bolj potruditi kot nekdanj. Prijaznost je lahko pri-

učena, lahko pa je tudi prirojena. S tem nisem imel nikoli težav. Vem: če bodo stranke, ki pridejo v mojo delavnico, dobile tisto, kar iščejo, potem bodo zadovoljne in bodo še prišle. In če so moje stranke zadovoljne, potem sem zadovoljen tudi sam. Pa še nekaj je: opažam da je pri večini ljudi, ki pridejo k meni, še vedno zakoreninjena misel, da je recept za očala nekašna obsodba, da bo človek sedaj z očali drugačen. Pogovor z optikom je zelo dobrodošel. In če mu pri tem še svetujem, kakšen okvir naj izbere, potem ga tudi nekako potolažim. Seveda pa je to svetovanje neobvezno, kajti v končni fazi se človek le sam odloča o tem, kakšen bo njegov zunanji videz.«

Kako ste postali optik?

»Lahko rečem, da čisto naključno. V mladih letih sem se

začel ukvarjati z nogometom, potem pa sem prišel v Beograd, kjer sem tri leta igral za mladince nekakega znanega kluba. Tam so me naključno vpisali v šolo, kjer sem se izučil poklica, ki ga sedaj opravljam z velikim veseljem.«

Kakšni pa so današnji časi za zasebno optiko?

»Mislim, da bi vsi optiki (zasebni) povedali isto: v teh časih vsak pač toži, da mu ne gre tako, kot bi moralo. Kljub temu pa se še vedno najde srednja pot, če nisi seveda preveč zahteven. Ne smemo gledati vse tako črno, lahko bi rekli, nadenimo si bolj rožnata očala, da bo lepše, saj vsi živimo v istem času in istem okolju. Temu pa se bomo morali vsi prilagoditi.«

V prejšnjih časih ste bili zasebniki v nekoliko boljšem položaju pred družbenimi organizacijami, ki se ukvarjajo z optiko, saj ste lahko materiale, ki jih ni bilo doma, kupili preko meje. Sedaj je tudi uvoz sproščen. Bo sedaj kaj slabše?

»Glejte, jaz sem bil vedno za dobro in zdravo konkurenco, še raje pa za tesno sodelovanje. Vem, da so družbene optike naredile velik korak naprej, kljub temu pa menim, da ni potrebno nobene panike, saj nas bodo — če bo konkurenca dobra in zdrava — malo razbremenili, kajti dela bo vedno dovolj. Seveda pa bo se kaj kmalu videlo tudi, kdo je res dober in kdo ne. To pa je odvisno od nas samih.«

Takšna so torej razmišljanja Branka Roškarja, optika iz Ljutomeru, ki smo ga obiskali neko poletno dopoldne. Še bi se pogovarjali, če nas ne bi pregnale vedno nove in nove stranke. A tudi to je dovolj, mar ne?

Dušan Loparnik

Na obisku pri družini Oman na Pogledu 12 v KS Stogovci

»Tam doli nas ne razumejo...«

Če bi spremljali Zlato Oman na poti v službo in nazaj, ko gre v »grabo« na postajo v Stogovce ter nazaj grede spet v »grabo« s postaje v Lukavcu, bi dejali, da ni nič posebnega. Urejena ženska srednjih let, vestna in pridna delavka v Sladkogorski... mogoče bi opazili na obrazu nekoliko več gub od skrbi kot pri njenih sodelavkah. Kako ne, ko pa ima Zlata osem otrok. Včasih je bilo to normalno število za mnogo družin, danes pa redkost in pogost socialni problem. Omanova nista razmišljala o možnih posledicah, saj sta bila dva. Je pač tako, da se nekateri raje izognejo problemom kot pa da bi jih poskušali rešiti. Tako je Zlata ostala sama z otroki v majhni strohnjeni in razpadajoči podrtiji z dvema sobama.

Osem let že dela v Sladkogorski. Plača je še kar dobra, pravi, toda za njihovo družino premajhna. Okrog 450 tisočakov bi morala dobiti, kar pa je vzel posojilo, ki ga mora odplačevati, dobi izplačano le nekaj čez 200 tisoč dinarjev. Delavci Centra za socialno delo v Gornji Radgoni so poznali problem in ga spremljali že štiri leta (predvsem sedanji direktor Stane Mauko). Odločili so se, da ga bodo poskušali rešiti tam, kjer je nastal — torej, da ne bodo dajali otrok v rejo tujim ljudem, ampak jim pomagali izboljšati bivalne pogoje.

Sledili so papirnati zapleti, ovire v obliki predpisov, ki so v takih primerih še posebej neprimerni, problem lastništva... Verjetno bi se vse skupaj pospešilo, če bi tisti, ki imajo v rokah le papirje in obrazce, prišli pogledat, za koga urejujejo določene zadeve. S pomočjo stanovanjskega po-

sojila Sladkogorske (pomagala je tamkajšnja socialna delavka in Center za socialno delo v Gornji Radgoni) so začeli graditi hišo. Ni šlo vse »kot po tekočem traku«, se spominja Zlata Oman.

»Tam doli mi očitajo, da sem premalo naredila s temi 390 milijoni. Toda oni ne razumejo, da smo morali kupiti prav vse, še sama sem dala zaven veliko našega denarja. Pri hiši ni bilo nobenega materiala. Ko smo končno dobili denar, ni bilo cementa, ko smo to dobili, spet ni bilo pravega vremena, potem pa spet nismo imeli denarja,« pravi Zlata in dodaja, da so jim veliko pomagali sorodniki in znanci, pa krajevna skupnost jim je šla na roko (dobili so okrog 20 kubičkov gramozu), za kar se jim zahvaljuje. Veliko pa so naredili sami, ona in otroci, kopali klet, betonirali temelje... Sreča jim je bila vsaj malo naklonjena,

»Tudi midva z muco bi rada bila pozimi na toplem,« si misli eden mlajših, ki je bil lani decembra na operaciji srca.

Zlata Oman s tremi od osmih otrok ter Stane Mauko s Centra za socialno delo v Gornji Radgoni.

saj so pri kopanju kleti naleteli na izvir vode, kar jim bo v teh hribih, znanih po pogosti suši, prišlo zelo prav.

Res je potrebno veliko poguma, da se kdo odloči za gradnjo hiše na Pogledu, kjer ni niti dobrih voznih cest, kaj šele, če ima denarja le iz dneva v dan, ob mizi pa osem otrok.

4 punce in 4 fante imajo pri Omanovih, od devet do dvaindvajset let. Trije so sicer že zaposleni — najstarejša dela v Sladkogorski, druga v bifeju v Lukavcu, eden pa v Kmetijskem kombinatu, medtem ko eden že od marca, ko se je vrnil iz JLA, čaka na službo.

Predlani so torej začeli iskati poti, kako pomagati Omanovim, predvsem pa, kako združiti denar različnih sisov, denar dveh občin. Denarja stanovanjske skupnosti v Gornji Radgoni ni mogoče dobiti, ker je zaposlena v drugi občini. Lastnik zemljišča je bil še vedno »pobegli« mož, kako torej dobiti dovoljenje za gradnjo? Ali je Omanova plačilno sposobna, bo zmogla odplačati posojilo...

Lani so končno začeli graditi. Avgusta. Pa ne po prvem načrtu, po katerem naj bi zidali ogromno palačo, ki si je ne privoščijo niti najbogatejši. Omanovi še manj. Uspelo jim je narediti le do prve plošče. Bivanju primerno so si uredili eno sobo — ni pomemben videz, glavno je, da so na suhem in toplem. Na pol dograjeno stavbo so prekrili s plastično folijo in tako preživeli lansko zimo. Na srečo je bila mila.

Grozi jim, da bodo tako preživeli tudi prihodno zimo. Saj otroci pomagajo, prispevajo k skupnem gospodinjstvu, kupujejo nujni material za ureditev svojih sob — zdaj okno, čez dva ali tri mesece vrata. Toda kje vzeti tri milijone dinarjev za les, za strešno opeko?

Ce hiše ne bodo končali, bo podobno kot prej v stari hiši, ko so ob deževju premikali postelje in jih poskušali potegniti v suhi kot majhne sobe, se izogniti curkom dežja, ki jih stara streha ni zadržala.

Da bo nesreča še večja sta morala dva — hčerka in sin — lani decembra na operaciji srca v Klinični center v Ljubljani. Zdaj se počutita dobro.

»Ne vemo, kako bo naprej, nimamo denarja, nimamo materiala,« pravi Zlata. Ali res imamo toliko teh skupnosti in drugih institucij, ki bi naj pomagale ljudem, le da pri konkretni pomoči odpovedo.

—SREČANJE—

Mertükov Tinč slika s srcem in dušo

»Že kot otrok sem začel risati, v prvih razredih osnovne šole pa upodabljati. Za uspešno razstavo del iz ilovice, ki sva jo s sosedovim Pištekem vozila iz Filovskih gor, sem v tretjem razredu osnovne šole dobil od takratnega učitelja Edvarda Zorka tri dinarje nagrade. Ta

Tako so tirolski hoteli in gostilne polne njegovih planinskih pejsažev, fasade pa lovskih motivov. Po vrnitvi iz tujine se je na pobudo beltskega župnika Janka Škrabana preusmeril na cerkveno slikarstvo, kar mu, kot sam pravi, najbolj leži. Tako se je tudi z novo vnelo lotil

Takole smo Tinča Mertüka iz Beltsinec s fotoaparatom zalotili pri ustvarjanju lovskega motiva na fasadi bifeja v Gancanih.

Foto: F. Maučec

me je tudi navduševal in mi bil pripravljen pomagati, da bi se vpisal v šolo za upodabljanje v Ljubljani. Žal pa je umrl, preden sem končal osmi razred. Tako me je oče, ki je bil zidar, v družini pa nas je bilo devet otrok, dal v šolo za kovinarje v Tovarno avtomobilov v Maribor. Pozneje sem se zaposlil v Metalni v Mariboru in Panoniji v Murski Soboti, nato pa me je pot, kot mnoge mlade, zanesla v tujino, v ZR Nemčijo, kjer sem delal deset let, spoznal čudovito dalmatinsko dekle in se z njo poročil. Imava dva otroka. Oba imata veliko nagnjenje do risanja, vendar je sin odšel v gostinsko šolo, ostanje mi še želja, da bi morda hčerka postala slikarka.« Tako nekako nam je ob srečanju izprical svojo preteklost 43-letni Tinč Mertük iz Beltsinec, ki pa se poleg zaposlitve v soboški Panoniji vse bolj uveljavlja kot slikar amater.

V času zaposlitve v tujini se je seznanil s slikarji iz Avstrije in Švice, kar mu je dalo novega navdih, da se je v prostem času začel ubadati s slikarstvom.

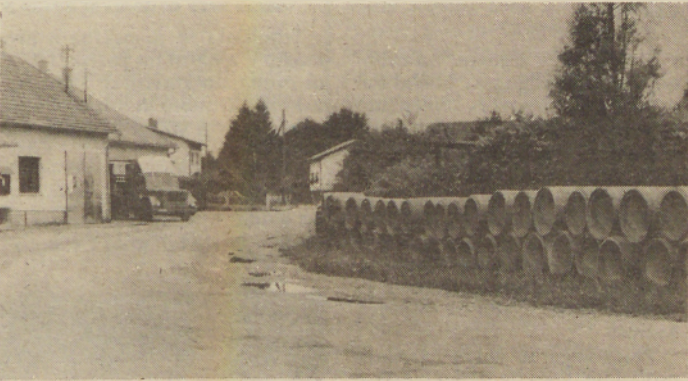
tega posla. Obnovil je veliko križev, kapel in znamenj. Največje njegovo delo je vsekakor obnova cerkve v Veliki Polani. Obnovil je tudi sliko Marije v beltski cerkvi, južni križ in kip sv. Avguština. Sicer pa so tudi na večjih fasadah vidna njegova dela. Vse to pa naredi skoraj zastoj. Pravi, da si s slikarstvom ne bo zaslužil marcedesa ali vile na morju, hkrati pa je dodal, da je njegov mercedes kolo ter da ni večjega zadovoljstva, ko se ob večerih polje domov skozi čudovite vasi. Dodaja tudi, da je prepotoval veliko sveta, vendar takih ljudi, kot so njegovi Prekmurci, ni nikjer na svetu. Povsod, kjer je slikal, je bil lepo sprejet. Zelo pa ga moti, da propadajo čudoviti znamenja naših očetov in zdi se mu škoda, da toliko denarja razmetavamo v razpadajoče gradove fevdalcev. Tako torej razmišlja slikar amater Tinč Mertük iz Beltsinec o slikarstvu, ki pa ni le-to, temveč najprej dober delavec in izredno prijeten človek za pogovor.

Feri Maučec

—KRAJEVNA SKUPNOST GANCANI—

Naredili bodo kanalizacijo

V krajevni skupnosti Gancani so v začetku leta sprejeli program dela, ki je dokaj zahteven. V njem so zapisali, da bodo naredili kanalizacijo, obnovili vodovodno omrežje z zajetjem vodovoda, zgradili avtobusno postajališče v zaseлку Hraščice, začeli z deli pri dokončni ureditvi športno-rekreativnega kompleksa — mišljeno je igrišče za mali nogomet in večnamensko telovadnico.

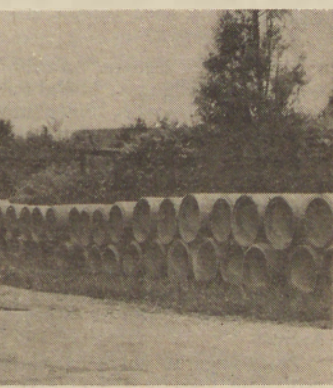

Betonske cevi za kanalizacijo že čakajo.

ska asfaltna ploščad, postavili oglaševalno desko za plakate in obveščanje občanov, nekaj sredstev pa tudi namenili za vzdrževanje razsvetljave, smetišča, ki ga imajo v krajevni skupnosti, in drugo. Začeli pa bodo tudi pripravljati dokumentacijo za zidavo mrliške vežice.

Med najzahtevnejše naložbe v krajevni skupnosti gotovo spada kanalizacija. Kot nam je povedal predsednik komisije za urbanizem in komunalne zadeve pri KS Gancani Jože Jerič, si pod pojmom kanalizacija zamisljajo tudi odvajanje padavinske vode s celotnega območja krajevnega

skupnosti. Načrtujejo odvajanje deževnice ob cesti Lipovci—Bogojina skozi Gancane, kjer je zaradi povečane prometa s tovornimi vozili, ki prevažajo gramoz iz gramoznice v Ivancih, ogrožena prometna varnost. Poleg tega pa je na cesti tudi čedalje več oljnih madežev, ki jih deževnica odnaša v jarke. Ker pa je vodno zajetje oddaljeno od ceste le 50 metrov,

obstaja sum, da lahko oljni madeži onesnažujejo pitno vodo. Tako predvidevajo, da bi letos na tem odseku ceste, v dolžini okrog 250 metrov, naredili kanalizacijo in postavili potrebne mostove, v drugem letu pa bi izkopali lovne in kontrolne jaskše ter tako uredili ta odsek ceste. V prihodnosti pa nameravajo tudi narediti ploščnike, kar bi bilo potrebno zaradi varnosti cestnega prometa. Predračunska vrednost za dela, ki jih nameravajo letos opraviti, je 37 milijonov dinarjev, zagotovili pa bi jih samoupravna interesna skupnost za ceste in krajevna skupnost iz samoprispevka.

F. Maučec

Jože Berden 1945—1988

To je bila prva pesem v življenju harmonikarja Jožeta, ki jo je zaigral svojim domačim, ko je bil star deset let, in to na harmoniko, ki mu jo je oče prinesel iz ujetništva, kjer je ročno uro zamenjal za ta instrument.

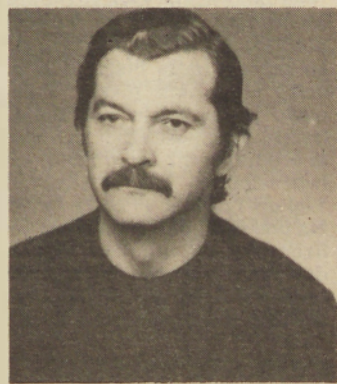
Barčice še vedno plavajo, drevesa se priklanjajo, tudi veter pihlja, le njega ni. Harmonika je shranjena v kovčku v glasheni sobi, sobi, kjer so zvenele in se ustvarjale melodije, tam, kamor so prihajali prijatelji glasbeniki, učenci. Tu so se kresala mnenja o pravilnosti, odnosih in kakovosti glasbe. Jože — kot samouk je dobro vedel, kaj je lepi svet muzike, kot je sam rekel — nikoli ni govoril z zavistjo, ker je dobro vedel, kaj zna. Bil je med prvimi, ki se je v pionirskih letih narodne glasbe podal na poklicno pot v tujino.

Sedem let ga je grizla bolezen, sedem let jo je premagoval z ednim, kar je imel, s svojo »ramuniko« in svojim prešernim smislom za humor, pa tudi gobarjenjem po filovskem »hatartju«.

O svoji bolezni je mnogo govoril, čeprav ji je zrl v oči, ni želel, da bi ga kdo pomiloval. Tudi v teh letih je mnogo preigral in sam s pesmimi razveseljeval in tolažil ljudi. Vedno se je oziral po ljudeh in rekel: »S temi melodijami jih vzdignemo!«

Nikoli ni živel v oblakih, če-

Barčica po morju plava, drevesa se priklanjajo, o le naprej, o le naprej, dokler je še vetra kaj.

prav je bil hvaljen. Tik pred tem, ko je zbolel, je dobil mamljivo ponudbo ansambla, ki nekaj pomeni, vendar je odklonil.

To ni bil poraz, sebi je priznal, da ne bo zmogel, ker je vedel, kaj pomeni razdajati se z muziko za ljudi dneve in noči.

Vsaka pot, naj je dolga ali kratka, se začne s korakom. Ti si vsako pot začel s pesmijo, naj je bila dolga ali kratka, vedel si, da jo boš znal do konca zaigrati, to smo vedeli mi, slišali so še mnogi. Vse v tvoji izvedbi so izzvenele, ne bomo jih več slišali, spominjali pa se bomo Joužija Berdena — glasbenika s srcem in dušo. PRIJATELJI

Po deževnem zastoju žetev ponovno v polnem teku

Tudi v občini Ljutomer je žetveni zagon pokvarilo deževno vreme, vendar pa so sobotne in nedeljske razjasnitve in sončno vreme dali kmetovalcem novega poleta. Vsa kmetijska mehanizacija je na pšeničnih poljih. Do nedelje so na poljih družbenega sektorja in pri zasebnikih, kooperantih, združenih v Kmetijsko zadrugo Ljutomer-Križevci, poželi kar precej pšenice. Zasebniki okoli 20, v družbenem sektorju pa okoli 40 odstotkov polj. Ob tem pa moramo povedati, da je družbenih polj 235 hektarjev, zasebnih med 900 in 1.100 hektarji, pogodba pa je sklenjenih bolj malo. S cenami, ki so jo konec prejšnjega tedna določili v naši republiki, kmetje niso najbolj zadovoljni, čeprav pa je skupaj s premijami, približno takšna, kot so pričakovali. Kot nam je povedal Anton Slavič, direktor KZ Ljutomer-Križevci, je osnovni nesporazum v cenovnih nesorazmerjih oz. prehitrem naraščanju pridelovalnih stroškov in s tem relativno manjši odkupni ceni. Kljub temu, da je na poljih precej mehanizacije, pa žetev poteka nemoteno, saj je rezervnih delov dovolj. Prednost, ki jo imajo ljutomerski kmetijci, je v tem, da je skoraj vsa mehanizacija domače izdelave, servis pa je dobro organiziran in ne prihaja do zastojev. O količini pridelka na hektar zaenkrat še ne dajejo ocen, kljub temu pa lahko zapišemo, da bo povprečna oziroma celo nekoliko višja.

D. L.

Nove odkupne cene mleka še vedno ne pokrivajo vseh stroškov

Tudi 500 dinarjev je za liter premalo

Zahteve, ki jih je odbor za mlekarstvo pri Živinorejski poslovni skupnosti postavil že sredi maja, se uresničujejo šele v juliju. Že takrat so namreč predlagali, da bi morala odkupna cena mleka s 3,6 odstotka tolsčice znašati 500 dinarjev za liter, saj bi s tem pokrili le okrog 80 odstotkov stroškov pridobivanja. Tudi rejci se namreč zavedajo, da ob zmanjšanju kupne moči potrošniki ne bi prenesli večjih podražitev in so zato del bremen pripravljeni še naprej nositi sami. Dogovori in zapletli okrog nove odkupne cene mleka pa so se zavlekli vse do julija in šele od začetka tega meseca naj bi rejci dobili plačano mleko po višji ceni. Tako bodo poslej za tolsčobno enoto dobili 133 dinarjev, kar pomeni, da znaša odkupna cena mleka s 3,6 odstotka maščobe 478 dinarjev za liter, k tej ceni pa je treba prišteti še premijo, ki znaša za liter oddanega mleka na nižinskem območju 25 in na višinskem 66 dinarjev. Nove premije veljajo od 1. julija, medtem ko bodo junijske izplačane po starem, in sicer v višini 15,39 dinarja za liter oddanega mleka na nižinskem in 39,78 dinarja na višinskem območju. Zaradi izredno težavnega položaja, v kakršnem so se znašli rejci, ki se ukvarjajo s pridobivanjem mleka, pa so se mlekarji dogovorili, da bodo za junijsko mleko primaknili za liter še 35 dinarjev lastnih sredstev, kar pomeni, da

je soboška Tovarna mlečnega prahu za liter mleka plačala povprečno 411 dinarjev (povprečna tolsčobna stopnja odkupljenega mleka v tej tovarni znaša 3,8 odstotka), iz drugih virov pa naj bi našli še nekaj sredstev, tako da bi rejec dobil za liter oddanega mleka vsaj 450 dinarjev. K temu je treba dodati, da so v nekoliko ugodnejšem položaju tisti rejci, ki oddajajo večje količine mleka in ga dobijo plačanega po pravilniku o ugotavljanju kakovosti. Ti rejci so tako dobili za liter oddanega mleka v juniju s 3,6 odstotka tolsčobne enote (skupaj s premijo) 464 dinarjev na nižinskem in 489 dinarjev na višinskem območju.

Ceprav tudi nove odkupne cene mleka še vedno ne pokrivajo stroškov prireje, v Pomurju ugotavljajo, da se odkup kljub temu povečuje. V prvem letošnjem polletju je bil v soboški Tovarni mlečnega prahu v primerjavi z enakim lanskim obdobjem višji za 3,22 odstotka, medtem ko je bil v juniju višji le za 2 odstotka. Poleg rejcev pa se s težavami seveda srečujejo tudi mlekarji, še

posebno tisti, ki prodajajo večje količine konzumnega mleka, saj so prodajne cene le-tega ostale nespremenjene. Ob 34-odstotnem povečanju odkupnih cen jim to prinaša izgube, v nič kaj ugodnejšem položaju pa niso tudi tisti mlekarji, ki so se usmerili v predelavo. Že majsko povišanje cen mlečnih izdelkov je imelo za posledico manjše povpraševanje, saj je zaradi zmanjšanja kupne moči (pa tudi zaradi uvoza mlečnih izdelkov) prodaja nekaterih izdelkov padla za 40 odstotkov, za 15 do 20 odstotkov manjša prodaja pa je celo pri konzumnem mleku in jogurtih.

Po vsem tem bi lahko končali, da se tako rejci kot mlekarji težav niso znebili. Prvi še vedno oddajajo mleko pod ceno, drugi, ki imajo sicer pri oblikovanju cen proste roke, pa si podražitev ne morejo privoščiti, saj bi se tako povpraševanje po mlečnih izdelkih še zmanjšalo. Že sedanje 10-odstotno povečanje bo gotovo vplivalo na večje zaloge in s tem tudi na poslovanje mlekarških organizacij.

L. Kovač

TURNIŠČE: cene pujskov

Na tokratni sejem so rejci pripeljali 49 pujskov starih od 7 do 10 tednov težkih do 15 kg. Cena za par se je gibala od 80.000 do 120.000 dinarjev. Le pet prašičjih repkov ni zamenjalo lastnika.

ŽETVENO KOLESJE SE JE ZAVRTELO

Vsako leto je žetev svojevrsten praznik, čeprav ni več takšna kot nekoč. Danes žanjejo kombajni, delo je enostavno in hitro, vendar ta dan ponekod še vedno slavijo kot dan kruha. Naš namen pa ni, da bi pisali o žetvenih običajih, obiskali smo namreč temeljne zadrugne organizacije Kmetijske zadruge Lendava, ki so organizirale odkup pšenice. Še ne tako davno nihče ni vedel, kako bo z letošnjim odkupom, zaščitna cena za pšenico ni bila določena, to pa je najbolj begalo kmetovalce. Bojazen, da bo pšenično zrnje spet za živino, je bila upravičena, na srečo pa se je zgodilo drugače, cena, čeprav še ne najbolj ugodna, je vendarle povzročila, da so kmetovalci začeli pšenico prodajati, tudi tisti, ki doslej svojih pridelkov niso prodajali. Preden bomo pogledali po temeljnih zadrugnih organizacijah, je potrebno povedati, da je letošnji odkup zelo dobro organiziran, tako da na odkupnih mestih ni dolgega čakanja. Pot nas je najprej vodila v Dobrovnik. Odkupno mesto imajo dobro organizirano, v silos spravijo po nekaj deset ton zrnja in tega sproti odvažajo tovornjaki s prikolicami. Na območju te zadrugne organizacije odkupujejo pše-

nico tudi v Kobilju. Že prvi dan žetve so odkupili več kot 100 ton pšenice. 700 ton imajo v planu in nič se ne bojijo, da plana ne bi dosegli, žetev se je pravzaprav šele začela, to območje pa je znano po tem, da kmetje sejejo poznejše sorte.

Iz Dobrovnika nas je pot vodila v Turnišče, kjer poteka odkup normalno. Zadrugna organizacija priznava 12 dinarjev pri kilogramu za prevoz, če kmetovalci sami peljejo pridelek v M. Soboto, in to je marsikdo storil. Doma so odkupili že preko 200 ton pšenice. Tudi na tem območju, ki je znano po pridelovanju krompirja, kmetje po navadi sejejo poznejše sorte, tako bo odkup končan pozneje, toda planirane količine bodo odkupili, saj je bil rod dober, pa tudi cena, kot kaže, ljudem ustreza. Kmetovalcu namreč ob prevzemu odbijemo 13-odstotno vlago in 2 odstotka primesi, tako da dobi za 100 kg 38 tisoč dinarjev. K temu dobi še 3800 dinarjev regresa, tako da akontacijsko dobi 41.800 dinarjev. Res, da to še vedno ni najboljše cena, vendar pa je le takšna, da je pšenico bolje prodati kot pokrmiti.

Na odkupnem mestu v Črenšovcih je bil tačas predah. Odku-

Letos je dobro organiziran odkup odpravil dolgo čakanje. Iz traktorjeve prikolice z elevatorjem hitro nasujejo težke prikolice in zlato pšenično zrno se kmalu znajde v silosih.

pili so že okoli 300 ton pšenice od planiranih 900, kolikor naj bi jih odkupili v tej zadrugni organizaciji. Pravijo, da se letošnji pridelek suče okoli 45 do 48 stotov na hektar, kar je zelo dobro, če primerjamo z letom 1980, ko je bil povprečen pridelek le okoli 25 stotov na hektar. Od takrat se vsako leto zavoljo boljše agrotehnike povečuje pridelek in tudi tržnih presežkov je več. V Črenšovcih pravijo, da nekateri kmetovalci pridelajo tudi preko 5 ton pšenice na hektar.

Tudi na Hotizi poteka odkup pšenice normalno, preko 200 ton so že odkupili, in če bo vreme ugodno, bo pridelek hitro pospravljen. Hotiza je območje, znano po pridelavi koruze, zato je pšenice nekoliko manj, se pa lahko pohvalijo z rekordnimi pridelki koruze.

V kmetijski zadrugi Lendava so letos pravočasno pripravili odkup, zagotovili sredstva in sodobne naprave, da bi bilo delo na odkupnih mestih hitrejše. Kljub vsemu so ponekod dolge vrste in je treba nekaj časa čakati. Največ odkupijo na odkupnem mestu v Čentibi. Ne samo, da je temeljna zadrugna organizacija Lendava največja in ima zavoljo tega načrtovan največji

odkup, letos ga bo gotovo presegl, saj v Čentibi vozijo pšenico tudi kmetovalci iz Podturna in okolice iz sosednje Hrvaške. Če smo doslej vedno govorili, da naši kmetovalci vozijo svoje pridelke na Hrvaško, smo sedaj doživeli, da zaradi ugodnejših cen njihovi kmetovalci vozijo pšenico k nam. Srečali smo Ivana Novaka iz Podturna, ki je pripeljal 5 ton pšenice in povedal, da je tu odkup boljše organiziran, pa tudi cena je ugodnejša. Na odkupnem mestu v Čentibi so doslej okupili že preko 500 ton pšenice, računajo na dober odkup, le vreme je muhasto in žetev prekinja. Ta se je pravzaprav šele dobro začela in po sedanjih rezultatih sodeč bo uspešna. Dosedanjí odkup pa kaže, da kmetovalcem cena ustreza in da bo pšenično zrnje letos res namenjeno za prehrano ljudi in ne živali. V kmetijski zadrugi Lendava menijo, da bodo dosegli načrtovanih 4200 ton odkupa pšenice, saj so na odkupnih mestih že v prvih dneh prevzeli preko 1000 ton te poljščine. V lendavski občini so s pšenico zasejali 2300 ha, od tega ima kmetijska zadruga sklenjene kooperacijske pogodbe za odkup s 1300 ha.

Jani D.

Dve žetvi v letu

Današnji strokovni nasvet smo poiskali pri strokovnjaku Živinorejsko-veterinarskega zavoda v Murski Soboti, diplomiranem agronomu Gezi Džubanu. Čez kašnih deset dni bo v Pomurju, če bo malo sreče v vremenu, na tisoče hektarjev strnišč. Kako ravnati s strniščem in kaj posejati, je bilo osnovno vprašanje kmetijskemu strokovnjaku.

— V naših razmerah delimo žetev na dva dela, to je pospravilo ječmena in pospravilo pšenice (in rži). Ječmenova strnišča smo tam, kjer jih hočemo pametno izkoristiti, že zasejali — pretežno s prosom, ajda pa je pri nas manj pogosta. Na pšenična strnišča pridejo v glavnem krmne rastline, med katerimi imamo pomembno skupino križnic (ogrščice, repice, redkev, ohrovt in podobne krmne rastline), druga je skupina trav v kombinaciji s stročnicami ali brez njih, ki so tudi izredno kakovostna krma.

Kaj bi priporočali pomurskemu kmetu, ki je poljedelec in živinorejec?

— Vsi živinorejci so običajno tudi poljedelci, nekateri zelo dobri. V programu pridelovanja krme bi se zagotovo morali odločiti za strniščne dosevke, s katerimi pridelamo kar največ poceni krme. V tem primeru se odločimo za travo oziroma kombinacijo s travo, ki sem jo prej omenjal. To je grašinka, ki je sestavljena iz grašice, inkarnatke in italijanske ljuljke. Danes smo že vzgojili sorte, ki zelo hitro rastejo, zaraščajo površino in s tem onemogočajo plevel. V enem letu tako lahko pridelamo veliko krme, nekatere rastline pa tudi prezimijo in je spomladi možen še en odkos; površino do prvega maja preorjemo in posejemo koruzo. Iz druge skupine bi omenil ogrščico starško, ki daje zelo dobre pridelke, seveda ob velikih količinah dušika. Podobna je pridelava krmnega ohrovta sorte zeleni angeliter, ki pa zahteva izredno veliko dušika, in sicer okrog 100 kg. Iz te skupine so še, ob razpoložljivih vrstah semena, krmna repica, perka in izključno za podor oljna redkev sorte raula.

Če se malo ustaviva pri naših tradicionalnih strniščnih dosevkih, prosu in ajdi, kaj pravite, zakaj je ajda izginila z naših polj?

— Moram reči, da se z ajdo, razen na biološki fakulteti pa morda še kje, nihče ne ukvarja. Tačas smo brez primernega semena. Pri nas je registrirana siva dolenjska ajda, ki je primerna za naše razmere, vendar je nihče ni uvedel v pridelovanje in ni opravi vsega drugega, kar gre zraven. Ajda je lahko pomembna kot strniščni dosevek. Na naših njivah se da pridelati ob zelo preprosti tehnologiji dober pridelek.

Setev na strnišču poteka v sušnem letnem obdobju, zato je gotovo pomembno, v kakšna tla zabranamo seme, kakšno tehnologijo uporabimo?

— Pri tehnologiji pridelovanja strniščnih dosevkov moramo upoštevati: Najpomembnejša je pravočasna setev. Pri koruzi, ki je doslej nismo omenjali, vendar je tudi dober strniščni dosevek za ječmenom, je pravočasna setev izredno pomembna, ker poznejša setev ne daje dovolj suhe snovi za dobro silažno krmo. Tudi pri križnicah in travah je pomembno, da jih posejemo čim prej, vsekakor pa do avgusta. Od časa setve je odvisno, ali bomo imeli še letos en ali dva odkosa. Glede prehrane rastlin drži, da tiste, ki smo jih sejali, da bi imeli pridelek v zrnju ali da prezimijo, moramo oskrbeti z manjšimi količinami fosforja in kalija, za dušik pa so različne vrste različno zahtevne. Dušika ne priporočamo za zrnata žita kot strniščni setev, pri križnicah pa mora biti, kot sem že prej omenjal, količina dušika precejšnja, recimo 400 kg nitromonkala trošenega ob vzniku (med vznikom ali po njem še vedno) ali primerno manj uree, ki pa naj se zabrana skupaj s semenom. Uree bomo za strniščne dosevke uporabili 200 do 250 kg na hektar. Malo manjše, a še vedno velike količine dušika potrebujejo tudi trave — če sejemo samo nje, okrog 180 kg na hektar, v kombinaciji s stročnicami (detelja, grašica) pa nekoliko manj, ker vemo, da so te druge vrste rastlin manj zahtevne, pa tudi same vežejo nekaj dušika iz zraka.

Pri zaščiti strniščnih dosevkov ni večjih potreb. Ob vzniku križnic moramo včasih posevke ščititi pred določenimi škodljivci s primernimi sredstvi, ki niso draga, niti nevarna za okolje. Seveda jih moramo poznati. Herbicidov v strniščnih posevkih še posebej ne priporočamo, ker jih še tako veliko uporabljamo pri glavnih poljščinah.

Jože Šabjan

GORNJA RADGONA

Prava žetev šele ta teden

Na območju Kmetijske zadruge Gornja Radgona so začeli žeti nekoliko kasneje kot v drugih občinah Pomurja. Največ dela jih čaka prav ta teden, še posebej tozdr Kmetijstvo Črnci Kmetijskega kombinata Gornja Radgona, ki bodo začeli z žetvijo na 450 hektarjev njiv po 20. juliju. Skupna obveza kmetijske zadruge (glede na podpisane pogodbe) je odkupiti 1816 ton pšenice. Glavna odkupna postaja je v Črncih (mešalnica), nekateri pa vozijo zrnje tudi v Mursko Sobotu. V TZO Apače imajo posejanih 224 hektarjev, od dogovorjenih 740 ton pa so do 18. julija odkupili le okrog 25 ton pšenice. TZO Videm-Ivanjci je sicer bolj znan po živinoreji, kljub temu pa so kmetje posejali 126 hektarjev s pšenico, oddali pa naj bi 416 ton. Do ponedeljka so pripeljali na odkupno mesto le 15 ton. Podobno je v radgonskem TZO-ju, kjer so kmetovalci zasejali s pšenico 200 hektarjev njiv oddali naj bi je 660 ton, do ponedeljka pa so le 3 tone.

Odkupno ceno so oblikovali po dogovorih o ukrepih za organizirani odkup pšenice in rži. Akontacijska cena za prvi kakovostni razred znaša 400, za drugi pa 390 dinarjev (kakor je dejal direktor KZ Gornja Radgona, cena še ni dokončana). Sušilnica v Črncih prevzema pšenico vsak dan od 9. do 22. ure.

Bernarda Peček

Zemljišča v zeleni knjigi

Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti in Zveza vodnih skupnosti Slovenije (natančneje odbor za melioracije pri tej zvezi) sta na pobudo republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravila širšo predstavitev prostorskih sestavin plana kmetijskega razvoja, natančneje pa z vsebino plana kmetijskih zemljišč in agrarnih operacij v obdobju do leta 2000. Zelena knjiga, ko so jo na kratko poimenovali, naj bi bila temeljna podlaga pri usklajevanju interesov v prostoru pri varovanju kmetijskih zemljišč za pridelavo hrane. Na predstaviti so povedali, da smo s tem končno dočakali natančnejšo kategorizacijo zemljišč, iz katere izhaja tudi prostorsko načrtovanje, pa smo tudi slišali, da so bili občinski kmetijski plani (ki so bili podlaga za izdelavo slovenske agrokarte) zaradi interventnega zakona o varovanju najboljših obdelovalnih površin pred pozidavo sprejeti zelo na hitro. V občinah so zato v naslednjih letih že marsikaj spremenili, zato kategorizacije zemljišč v posameznih okoljih niso povsem takšne kot je prikazano v zeleni knjigi.

(M. Š.)

Ivan Novak je prvi pridelek pripeljal na odkupno mesto v Čentibi zlate iz Podturna iz mešanice hrvaške. Pravi, da je pri nas bolje organiziran odkup pa tudi cena je boljša. Za pet ton pšenice bo družina dobila donar za praznovanje, zato je tu za njih poseben praznik.

Agrostemin – naš bioregulator

Makroposkusi s »substanco X«, ki jo je Danica Gajec kasneje preimenovala v agrostemin, so se začeli leta 1974. Rezultati, do katerih je prišla raziskovalka (poizkuse na 53 kombinatih pri nas je opravila sama, bila pa je tudi v Braziliji, v eni od 21 držav, kjer so preizkušali njeno odkritje), so bili zares odlični. Agrostemin je bil leta 1984 pri nas patentiran pod registrsko šte-

vilko 39724. Je sivo-beli prah brez okusa in vonja, ki ga po posebnem postopku (to je kajpak poslovna skrivnost) pridobivajo v alepatskem biotehničnem laboratoriju INEP-a v Zemunu. Preizkusili so ga praktično na vseh poljščinah in vrtninah, sadju, vinski trti, travnikih in pašnikih, pa tudi na posameznih živalskih vrstah. Dokazali so, in to je najpomembnejše, da je agrostemin

naravna substanca, ki povečuje pridelke, izboljšuje njihovo kvaliteto, nima pa nobenih škodljivih učinkov na rastline, živali, ljudi, popolnoma neškodljiv je tudi čebelarjem in ribam — torej okolju, v katerem živimo. Škoda, da ga vsaj za zdaj bolj kot pri nas cenijo in uporabljajo na tujem.

Kaj so ugotovili mladi raziskovalci

Že v prejšnji številki smo pisali o mladinskem raziskovalnem socialno-geografskem taboru, ki je bil v Gaberju/Gyertyanos. Sedaj pa vam predstavljamo še rezultate oziroma ugotovitve vseh sedmih komisij.

Marija Brnot iz Kamnika:

»Naša skupina je raziskovala demografske značilnosti naselja. Tako smo ugotovili, da je v Gaberju veliko ostarelega prebivalstva in da je le malo ljudi z višje — in visokošolsko izobrazbo. Prebivalstveni razvoj je nasploh podoben kot v drugih vaseh na narodnostnem mešanem območju Pomurja.

Ugotavljali smo tudi migracije, tako priseljevanja kot izseljevanja. Izseljevali so se predvsem tisti, ki so končali kakšno šolo.«

Ildiko Kovač iz Gaberja:

»V Gaberju živijo tako Slovenci kot pripadniki madžarske narodnosti. Veliko je tudi narodnostno mešanih družin. Večina ljudi obvlada tako slovenski kot madžarski jezik, tako da je dvojezičnost na visoki ravni. Nekoliko manj se madžarsčina uporablja na uradnih mestih, v delegatskem sistemu in v javnosti nasploh.

Ljudi smo tudi spraševali, kako so zadovoljni s sredstvi javnega obveščanja, predvsem tistimi, ki so namenjena pripadnikom narodnosti. Ugotovili smo, da veliko ostarelih nima televizijskega sprejemnika, kar jim onemogoča spremljanje oddaj Mostovi/Hidak.«

Marko Makovec iz Ljubljane:

»Čeprav je naselje strnjeno in v ravnini, pa so problemi tudi z zemljo. Njive in travniki so razkosani na majhne parcele, kar je posledica dedovalne politike, se pravi delitve zemlje med več potomcev. Kmetje pa z nezaupanjem gledajo na zlozbo, ker se vsakdo boji, da bi dobil zemljo slabše kakovosti.

V vasi je veliko polproletarcev, ki hodijo v službo in obenem kmetujejo. Kmetje so nezadovoljni tudi z obstoječo kmetijsko politiko.«

Eva Lorinc iz Dolnjega Lakoša:

»Ugotovili smo, da le v dobri četrtini gospodinjstev prevladujejo mladi ljudje. Poleg tega pa v tako imenovanih čistih kmetijskih gospodinjstvih prevladuje starejša generacija. Opremljenost s stroji ni najboljša, saj imajo le večje kmetije nekoliko več strojev. Kmetje se vključujejo tudi v strojne in mlekarke skupnosti. Prevladujejo predvsem tržni pridelki, žitarice, od živinoreje pa pridobivanje mleka. Približno polovica kmetijstev ne prodaja svojih pridelkov.«

Borut Gram iz Lendave:

»V zadnjih petnajstih letih, odkar je bil zgrajen glavni vodovod, je oskrba vasi z vodo dobra. Kljub temu pa imajo nekateri, predvsem čisto kmečka gospodinjstva, tudi vodnjake in tako kombiniran način oskrbe z vodo.

Ker Gaberje nima urejene kanalizacije, je možnost onesnaženja vodnjakov. Sicer pa so zdajšnje raziskave ugotovile, da je voda prvorazredna.«

David Pečnik iz Mozirja:

»Ugotavljali smo tudi ekološko problematiko. Vaščani so povedali, da mislijo, da so tako zrak, zemlja kot voda precej onesnaženi. Velika je uporaba umetnih gnojil in škropiv, čeprav so kmetje seznanjeni z njihovimi negativnimi učinki na vegetacijo, živalstvo in ne nazadnje na človeka.

Problematično je tudi odlaganje odpadkov. Vaško smetišče, ki je dober kilometer oddaljeno od naselja in je v bližini reke Mure, je neurejeno, tako da obstaja nevarnost za onesnaženje podtalnice in same Mure.«

Andreja Pelc iz Gornje Radgone:

»Meteorološke meritve, ki smo jih delali, so bile letos prvič, na tem socialno-geografskem taboru v Pomurju. Postavili smo dve amaterski opazovalnici, eno v Gaberju, drugo v bližini reke Mure. Ugotavljali smo mikroklimatske spremembe med obema krajema, merili temperature tal in zraka, ugotavljali odvisnost relativne vlage in temperature ter merili minimalne in maksimalne temperature.«

S. EORY

FOTO: N. JUHOV

LENDAVA

Projekt za hidrantno omrežje

Družbeni razvoj, še posebej pa urbanizacija življenja, zahteva organizirano požarno varnost, kar je možno zagotoviti le s sodobno gasilsko opremo, pravočasnim obvestilom o požaru ter strokovno usposobljenim članstvom v gasilski organizaciji. Občinska gasilska zveza v Lendavi si že več let prizadeva, da bi uredila hidrantno omrežje v Lendavi, saj je ob sušnem obdobju prav Lendava najbolj ogrožena pred požari.

Že vrsto let ugotavljajo, da količina vode, ki jo dajajo hidranti, priključeni na vodovod, ne zadošča za uspešno gašenje požara. Meritve so pokazale, da imajo gasilci pri uporabi enega hidranta na razpolago premalo vode, pri uporabi dveh pa je skoraj ni. V letošnjem programu dela občinske gasilske zveze so zato predvideli izdelavo idejnega projekta za hidrantno omrežje, vendar bo potrebno pohiteti, saj se na mestni vodovod iz dneva v dan priključuje več porabnikov, zato pritisk vode pada. Potrebno je enakomerno porazdeljeno omrežje po vsem mestu in industrijski coni, da bi lahko zavarovali celotno območje mesta.

Jani D.

KAZNOVANJE PO PRESTANI KAZNI

Center za socialno delo v Gornji Radgoni je bil do sedaj edini, ki se je ukvarjal z obsojenci, ki so že prestali zaporno kazen. Menijo, da lahko tudi tako, da omogočimo takemu obsojencu primerno zaposlitev, stanovanje, pomagamo pri prevzgoji. Vendar pa ima le redkokatera delovna organizacija posluh za njihove zahteve. Niti družine obsojencev niso deležne njihove pomoči (npr. ugodnejša delovna izmena), tako da domači prestajajo skoraj večjo kazen kot zaporniki. FRANC KLEMENČIČ, socialni delavec Centra za socialno delo v Gornji Radgoni, se že dolgo ukvarja s to problematiko.

»... Moram pa reči, da delovne organizacije v naši občini nimajo posluha za te probleme...«

Kaj je značilno za obsojence iz radgonske občine?

»Problematika kaznivih dejanj v radgonski občini se bistveno ne razlikuje od drugih pomurskih občin. Gre za podobna kazniva dejanja in vrsto ljudi. Mogoče nekoliko izstopamo v primerjavi z drugimi slovenskimi občinami glede krvnega delikta. Je pa tako, da je vsak primer drugačen. Število zapornikov se giblje okrog 20, 16 jih že prestaja kazen, dva pa bosta šla v zapor te dni. Gre za dokaj mlade ljudi, saj je večina starih do trideset let, polovica pa pod petindvajset. V mnogih primerih gre za občane, ki smo jih že prej obravnavali kot mladoletne storilce kaznivih dejanj, kot nasilneže, večkratne povratnike. Iz svoje prakse ugotavljam, da so večino zaprtih že prej obravnavali kot mladoletne prestopnike. Izjeme so seveda storilci kaznivih dejanj v prometu, tu je pač zgolj naključje. V zadnjem času pa je pri nas tudi nekaj primerov prestajanja zaporne kazni zaradi verskega prepričanja, to so Jehove priče, ki jim vera prepoveduje uporabljati orožje. Ti ljudje v bistvu ne predstavljajo nobenih problemov...«

»... Veliko družin razpade, žena si ustvari novo družino. In kam se bo vrnil človek, ki pride iz zapore?«

Imajo tudi ti pri povratku probleme?

»Ja, imajo probleme. Vsi ti so povratniki, ker če do tridesetega leta nočejo na odsluženje vojaškega roka, morajo v zapor.«

Zakaj postanejo mladoletniki tudi v zrelih letih storilci kaznivih dejanj? Ali vzgojno-poboljševalni domovi ne opravijo dobro svojega dela ali pa je vzrok globlji?

»Ne bi rekel, da domovi niso opravili svoje vloge. Gre za osebnosti, ki so iz različnih vzrokov podvržene temu, mogoče bi lahko celo rekli, rojene so takšne. Mogoče je kaj nasilništva podedovanega, verjetno so bili tudi tako vzgojeni. Lahko rečem, da večina storilcev kaznivih dejanj izhaja iz težkih socialnih razmer, pri starših je prisoten alkoholizem, nasilništvo, otroci so morali že zgodaj živeti samostojno, brez prave vzgoje. Mislim pa tudi, da

je kaznovalna politika v začetku premila. Mogoče bo sedaj kdo rekel, da nimam prav. Toda, ko se pogovarjam s temi ljudmi, mi večkrat kateri reče: če bi bil prej bolj kaznovan, se to verjetno ne bi zgodilo. Pri nas je med mladi-

INTERVJU

mi živa miselnost, da se ne smeš ponižati. Če kdo napade, moraš udariti nazaj, se postaviti ob rob, ker le tako velja za junaka. In prav zaradi takih »junakov« se na kakšni veselici zgodi, da kdo koga preveč udari, uporablja nož... In potem pride do neljubih dogodkov, ki se končajo žalostno, lahko tudi s smrtnim izidom. Posledica je desetletna zaporna kazen ali več.«

Kar pa seveda potem obsojenec obžaluje. Mogoče pa bi lahko že sama družba vplivala ali preprečila taka dejanja, če bi na primeren način vplivala na te »junake«?

»Nekaj bi morali narediti proti temu nasilniškemu obnašanju! Večkrat sem že povedal, da tudi nekatere risanke učijo nasilništva...«

Je v teh krajih, ki so znani po vinih, alkohol med pogostejšimi vzroki nasilništva in kaznivih dejanj?

»Za prometne nesreče bi lahko mirne duše povedal, da je bilo veliko udeležencev pod vplivom alkohola. Tudi druga kazniva dejanja, saj so mnogi pretepi na veselnicah, nekateri tudi s smrtnim izidom nastali zaradi tega, ker so udeleženci pregloboko pogledali v kozarec.

Kakšna je vaša vloga pri spremljanju obsojencev na prestajanju zaporne kazni in ob povratku domov?

»Center za socialno delo mora medtem, ko nekdo prestaja zaporno kazen, marsikaj postoriti. Ugotavljamo, da je mnogo težje v tistih družinah, kjer gre nekdo prvič v zapor. Mogoče se zdi to nekomu čudno? Vendar pa ti nisi navajeni takih »odhodov« moža, očeta. Mimogrede bi povedal, da v naši občini že nekaj let nismo imeli v zaporu nobene ženske (ta čas sta obsojeni dve). Povedal bi rad, da se te družine znajdejo v težkem položaju. Za človeka, ki je zaprt, je na neki način vse rešeno, ima hrano, stanovanje, zdravstveno nego... Medtem pa se morajo družinski člani znajti, kot vedo in znajo. Kako hudo je, na primer, če je prej oče vsako jutro peljal malčka v vrtec, žena pa ne zna peljati avta. Moram pa reči, da delovne organizacije v naši občini nimajo posluha za te probleme. Na primer, da bi matere delale samo v eni izmeni. Bojijo se namreč, da bi potem tudi drugi zahtevali te pravice. Rajši pomagajo materialno ali kakorkoli, le tako ne...«

Torej še hujšo psihično kazen preživljajo družinski člani. Jim kdo pri tem sploh pomaga?

»Največkrat izvem, da nekdo prestaja zaporno kazen, torej da je obsojen, šele takrat, ko je že v zaporu. Po 33. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij bi nas morala sodišča prej obvestiti, če gre v zapor občan, ki mora preživljati otroke ali koga drugega.

Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

ga. Praksa je drugačna. Mi poskušamo takrat hitro navezati stike s to družino, pomagamo tako, da dobi, na primer, mati povečan otroški dodatek ali drugo pomoč, skušamo vplivati na vzgojno-varstvene organizacije, da sprejmejo otroka v vrtec... To je od primera do primera različno.«

Če bi vedeli prej, bi lahko zadeve rešili pravočasno?

»Tako. To bi lahko bistveno drugače reševali, svetovali.«

S kom si želite boljše sodelovanja?

»Pomagati bi morali mnogi. Mogoče bi omenil stanovanjsko

»... kajti prav gotovo je tudi to, da je nekdo srečen v zaporu, lahko pot do prevzgoje in manjšega povratništva.«

DO in med delavci še vedno veliko odpora.«

Kakšne so dosedanje izkušnje, kako je s tistimi, ki so že prestali kazen?

»Tu bi pohvalil Gorenje Elrad, ki zadnje čase veliko sodeluje z zaporom v Murski Soboti in lahko naši občani med prestajanjem zaporne kazni hodijo delat, v nekaj zadnjih primerih pa so jih kasneje tudi redno zaposlili. Mislim, da so v tej organizaciji odpravili ta strah ali bojazen pred ljudmi, ki so bili v zaporu. Vendar pa današnji tempo življenja, stresi, promet... Vse to lahko kadarkoli povzroči, da bomo storili nekaj, česar družba ne dovoljuje. Vsi smo kandidati za zapor.«

Kakšne rešitve predlagate na centru?

V veliko pomoč pri reševanju te problematike bi bil koordinacijski odbor, v katerem bi bili predstavniki delovnih organizacij, stanovanjske skupnosti, skupnosti za zaposlovanje in našega centra. Odbor bi formiral pri Občinski skupnosti socialnega skrbstva. Prav gotovo pa bo potrebne več politične podpore, predvsem s strani sindikata.

Center za socialno delo pa sodeluje tudi s kazensko-poboljševalnimi domovi?

»Večina zapornikov iz naše občine prestaja zaporno kazen do treh mesecev na oddelku v Murski Soboti, do enega leta v mariborskih zaporih in nad eno leto v KPD Dob. Poleg tega so storilci prometnih kaznivih dejanj v Rogozi pri Mariboru, zapor za mladoletnike pa je v Celju.

Zaporno kazen naj bi v prihodnje prestajali čim bližje doma, in to zaradi številnih vzrokov. Med drugim imajo tako več stikov z domačimi, da se znajdejo, ko pridejo iz zapore. Kajti mnogi se enostavno več ne znajo živeti v družinski in domače okolje, če se preveč odtujijo. To je težnja v celotnem slovenskem prostoru in zadnja leta smo že imeli nekaj takaj primerov. Zakaj ne bi človeka osrečevali med prestajanjem zaporne kazni, kajti prav gotovo je tudi to, da je nekdo srečen v zaporu, lahko pot do prevzgoje in manjšega povratništva.«

Torej mislite že sedaj na to, kako bo, ko več ne bo v zaporu?

»Prav gotovo mi že od tistega trenutka, ko nekdo prestopi prag zapore, razmišljam, kako bo, ko bo prišel ven, o tem zunaj zavodskem življenju. To je del našega centra, del zaporov pa je spet drugačno. Problematiko rešujemo skupaj, zato moramo mi osebo, ki je zaprta, zelo dobro poznati. Obiskati moramo tudi okolje, iz katerega izhaja, kajti kabineto delo tukaj ne pride v poštev.«

Bernarda Peček

TOVARNA DUŠIKA RUŠE n.sol.o.

TOZD PROIZVODNJA KREMENCEVEGA PESKA PUCONCI n.sol.o.

69201 Puconci
Telefon: (069) 72-520, 72-521
Telegram: Separacija Puconci

GRADITELJI!

Naša ugodna ponudba za vas v juliju in avgustu:

- gradbeni agregat za zidanje, grobe omete in izravnalne betone 0—5 mm;
- fina gradbena mivka za fine omete in estrihe;
- kremenčevi agregati 3—5 mm in 5—8 mm za izdelavo pranih teraco plošč, stopnic itd.;
- gotova pripravljena frakcija za izdelavo bavarske fasade;
- gradbeno lepilo ADHEZIV za vse vrste gradbene keramike, siporeksa, heraklita in drugih gradbenih elementov po zelo ugodni tovarniški ceni (vreča s 25 kg 16.700 din);
- materiali za hidroizolacijo na temeljih zgradbe, v kopalnicah, kletih, silosih, bazenih, jamah za odpadne vode itd.;
- naravni kremenčev kamen za ureditev dvorišč, ki daje lep videz.

Po vašem naročilu in vplačilu pripeljemo material tudi domov po ugodnih prevoznih cenah.

Gradite s kakovostnimi materiali! Kupujte ceneje, zgradili boste hitreje. Pokličite nas po telefonu 72 520, 72 521.

LENDAVA

Prometna ureditev industrijske cone

O neurejenosti prometa v lendavski industrijski coni smo že večkrat pisali, tokrat pa smo obveščeni, da se bo problem vendarle začel reševati. V ureditvenem načrtu industrijske cone je zapisano, da bo dostop do nje urejen na ta način, da bodo na obeh straneh 6 metrov široke ceste uredili kolesarsko stezo in hodnik za pešce. Da je takšna prometna ureditev potrebna, dokazuje podatek, da je v industrijski coni zaposlenih okoli 4000 delavcev, ki se na delo vozijo vsak dan. Še posebej bi bilo potrebno urediti avtobusna postajališča pred delovnimi organizacijami v industrijski coni. Vstop v industrijsko cono z glavne, magistralne ceste je sicer delno že urejen, vendar pa bi bilo potrebno urediti boljše razsvetljavo, ki povzroča težave zlasti pozimi. Za varnejši promet bi bilo potrebno urediti tudi kolesarske steze v Kolodvorski ulici.

Jani D.

LENDAVA

NOVO DVIGALO

Prizadeti tudi bližnji

Dr. Robert Mayo z oxfordske univerze je odkril presenetljiv stranski učinek srčne kapi. Ugotovil je, da v zakonski skupnosti, kjer mož preboleva srčno kap, pogosto pride do tega, da oboli še žena. Kakšno leto po moževi kapi se presenčljivo veliko žena pritožuje zaradi nespečnosti, pomanjkanja teka, oslabele sposobnosti koncentracije, zaradi občasnih potrtosti in razdražljivosti ter pogoste telesne izčrpanosti. Skratka, čutijo posledice stresa, ki je lahko zdravju škodljivo.

Razumljivo je, da takšen dogodek, kot je srčna kap, ne more miniti brez posledic v zakonskem življenju, vendar so zdravstvene težave žena nepotrebne. Zanje je namreč kriv mož sam. Tako vsaj meni dr. Mayo.

Mož se po kapi spremeni v pravega paša. V preveličanem strahu pred drugim napadom se varuje bolj, kot bi bilo potrebno in koristno. Ne loti se nobenih opravil več, posedla v nastančaju in zahteva stalno pozornost zase. S tem ne samo da škoduje samemu sebi, marveč preobremenjuje svojo ženo, kar jo pripelje v stresna stanja in omenjene težave. Zmerno delo v vrtu in razumno gibanje so brez nevarnosti za poškodovano srce, saj mu je lahka aktivnost potrebna, razlaga britanski strokovnjak.

Ko so tekmovalci na dnevu košnje v Salamencih odložili ostre kose, jih je čakala še ena prijetnejša naloga — morali so zaplesati med plastičji. Zakaj se ne bi po naših vaseh ob množici poletnih opravil včasih tudi pozabavali!

Foto: Janko Stotnik

Računalniško pero

Naj bodo računalniški programi še tako prijazni in polni navodil, kako delati z njimi, pa le mora vsakdo, ki se želi spustiti v delo z njimi, obvladati vsaj osnove tipkanja. Brez tega ne gre, saj računalnik prejema vnose preko tipkovnice. Miška je sicer precej olajšala delo in omogočila izbor ukazov s pritiskanjem na gumbe, nove podatke pa mora vsakdo še vedno vtipkati. In ker v šolah v učne programe še niso vnesli poleg učenja pisanja tudi učenja tipkanja, je še vedno veliko ljudi, ki jim je tipkovnica tuja stvar in se morda tudi zaradi tega ogibljejo dela z računalnikom.

Vsem tem bo prišel prav nov izum — računalniško pero, namenjeno tistim, ki niso večji tipkovnice.

Napravo so izdelali v podjetju Scriptel iz Dolumbusa in jo poimenovali penwriter. Sestoji se iz osnovne plošče in elektronskega peresa, s katerim uporabnik piše po plošči, računalnik pa vpisane besede, številke ali grafične znake prepozna in pretvarja v ustrezne kode oziroma črke, šte-

vilke, znake. Mogoče jo je priključiti na vse osebne računalnike, ki so združljivi z IBM standardom, kar pomeni, da je mogoče napravo uporabiti v vseh programih, ki tečejo na teh računalnikih.

PREVERITVE V BIROKRACIJI

V Franciji vse bolj stopajo na prste birokraciji, torej pisarniškim ljudem, ki so se na delovnem mestu prebogostno obnašali kot na prisilnem delu ter pošiljali državljane od vrat do vrat. Komu je kaj do službe, se mora zares potruditi in po svojih močeh pomagati ljudem, da v birokratskem blodnjaku čim prej najdejo pravi naslov za rešitev svojih problemov. Sam premier je v posebni okrožnici zahteval od ministrov, da naj bodo vse njihove službe v resnici v službi državljanov, njihovih potreb in želja, podobno pa naj bi ravnali na nižjih ravneh. Uvedli so tudi obvezne tablice z imeni ljudi pri linicah — nekaj podobnega naj bi kmalu uvedli tudi pri nas — da nezadovoljen obiskovalec ve, nad kom se lahko pritoži. Tu pa so še, posebno v večjih upravnih aparatih, nekakšni posredniki, ki potrkajo na prava vrata, ko državljan sam ne more najti izhoda in birokratskega blodnjaka. Tudi ta ima dovolj dela, čeprav francosko administriranje še zdaleč ni tako komplicirano kot jugoslovanska papiromanija.

Tako se torej trudijo v Franciji, naše občane pa zanima, če se bomo podobnih prizadevanj končno lotili tudi pri nas. Mogoče. Pred nami je čas prevetritve in zmanjševanja števila v upravnih službah in takrat bi se lahko najlaže znebili ljudi, ki so ob nemajhnih plačah na delovnih mestih skoraj sami sebi v napoto.

GROZEČE IZGINJANJE GOZDOV

V tropskem pasu je vse manj gozdov. Njihova površina se sleherno leto zmanjša za 111 tisoč kvadratnih kilometrov (kolikor imajo skupaj Belgija, Nizozemska in Švica.) Domala polovica gozdov na tem območju je že zginita, v glavnem po drugi svetovni vojni, resno pa je ogrožen tudi obstoj kakih milijon rastlinskih in živalskih vrst.

Kakor pravijo strokovnjaki Programa Združenih narodov za razvoj, se utegne zgoditi, da bo zaradi krčenja tropskih gozdov do leta 2000 izumrlo 10 do 20

odstotkov živalskih vrst na Zemlji, podobno hude posledice kot to pa bi lahko povzročila še edino jedrska katastrofa.

Izginjanje gozdov povzroča predvsem spremembe v ozračju in zvišuje temperaturo. Znanstveniki govorijo o tem, da bo leta 2010, če bodo gozdovi v tropih še naprej izginjali tako naglo, temperatura na Zemlji za 1,5 do 4,5 stopinje Celzija višja kot zdaj. To bo povzročilo veliko deževja, poplave in dvigovanje morske gladine.

strnjeno v vrstičke

Dobri poznavalci napovedujejo, da se bo izdelava papirja na svetu v prihodnjih sedmih letih povečala s 187 milijonov ton na 255 milijonov ton letno. To je zaokroženo kar za 40 odstotkov. Prav kruto bomo torej pustili gozdove ...

Raziskovalci so v paragvajskih gozdovih v zadnjih treh letih našli kar 3500 vrst rastlin, ki jih tamkajšnje prebivalstvo uporablja za zdravljenje najrazličnejših bolezni. Biološko aktivne spojine zdaj skrbno preučujejo ...

Nizozemski študentje in študentke so pred začetkom polja goli demonstrirali pred vladno palačo, in to zato, ker se vlada odločila zmanjšati sredstva za solstvo. Hoteli so dokazati, da jih država guli do kože ...

Japonska vlada bo poskušala delavcem preprečiti, da bi preveč delali. V tej deželi delajo 2111 ur na leto, v nekaterih drugih razvitih državah je to povprečje 1900, v ZR Nemčiji pa še za sto ur manj. Že leta 1992 naj bi Japonci delali 1800 ur in imeli daljše plačane dopuste ...

V vodstvenih krogih brazilske družbe Rhodia so resno vzeli priporočila zdravnikov, naj bi debelejši ljudje malo shujšali za boljše zdravstveno počutje. Ukazali so, da morajo vsi bolj okrogli uslužbenci shujšati, če želijo še naprej delati v ustanovi. Pri nekaterih se to že pozna ...

Prodorneje v notranjost zemlje

V zadnjih dveh letih so raziskovalci po zaslugi tehnološke revolucije v raziskovalnih metodah opazovanja in merjenja dogajanj v globini našega planeta lahko izrisali novo podobo notranjosti Zemlje v prese- netljivih podrobnostih. »Privikar v zgodovini dejansko lahko vidimo notranjost,« pravi geofizik Adam Dziewonski s harvardske univerze.

In kar vidijo, je zares presenetljivo. V notranjosti Zemlje ni brezoblične mase stopljenih kamenin in kovin, temveč je tudi notranjost oblikovana podobno, kot je njen plašč; ima konfiguracije, ki bi jih lahko primerjali z visokimi planinami, dolinami, ravninami, kopnim in oceani. Celo o padavinah bi lahko govorili, o dežju kovinskih delev, ki lene proti skorji. Vse to pa se dogaja v peklenskem okolju, v vročini, ki dosega skoraj temperaturo površine Sonca.

Spoznavanje tega, kar se dogaja v notranjosti Zemlje, vodi znanstvenike do popolnejšega razumevanja številnih pojavov na njenem površju, od ognjeniških izbruhov do potresov.

Novo obdobje spoznanj se je začelo leta 1981, ko so raziskovalci potrdili teorijo o »prekrivajočih se tonih«. Gre za razumevanje procesov v obnašanju zemeljske skorje v skladu z dogajanjem v njeni sredici. Raziskovalci so začeli dojemati potrese, vulkanske izbruhe, dviganje in po-

grezanje kontinentalnih plošč kot posledico dogajanj v sredici Zemlje. »To je odprlo val pozornosti do Zemljine notranjosti,« pravi John Woodhouse, znanstveni kolega Dziewonskega.

Vse pa je bilo odvisno od tega, kako raziskovalci razumejo delovanje skorje. Če jih razumejo napačno, je to podobno gledanju skozi popačujoče steklo. In prav v začetku osemdesetih let je prišlo do popravkov »opazujočega stekla«. Do leta 1984 so harvardski raziskovalci že izdelali natančen zemljevid zemeljske skorje, ki so ga dobili na osnovi številnih meritev ob potresih in vulkanskih izbruhih. Oboroženi s kolikor toliko natančnimi podatki o zemeljski skorji so se lahko lotili resnejših raziskav zemeljskega jedra. Pri tem so jim pomagali superračunalniki, ki so premevali podatke, zbrane na več kot 3000 seizmoloških postajah, tudi na podatkih iz naše domovine. »Mislim, da smo le dobili nekakšen zemljevid notranjosti,« trdi Robert Clayton, geo-

fizik kalifornijskega tehnološkega inštituta.

Boljše poznavanje dogajanj v notranjosti Zemlje bo pomagalo tudi pri razrešitvi velike uganke, ki ji doslej znanstveniki nikakor niso prišli na kraj. Gre za dejstvo, da se približno po vsakih milijon letih zemeljska magnetna pola sprevrže: severni postane južni, južni pa severni. Doslej tega ni bilo mogoče razložiti z znanimi procesi v Zemljini notranjosti, odkrije »padavino« pa ponuja možno teoretično razlago. Seveda še naprej ostaja uganika, ali prihaja do spremembe počasi, skozi tisočletja, ali trenutno.

Direndaj v zraku in na tleh

V Zvezni republiki Nemčiji so sicer predvidevali povečevanje letalskega prometa, vendar so se močno ušeli. Prišlo je do prave zmede in do velikanskih zamud zaradi čakanja v zraku in na tleh. Kot vse kaže, pa se bo stanje še poslabšalo.

Samo letos naj bi se promet na letališču v Frankfurtu povečal za 18, v Münchnu za 17 in v Düsseldorfu za 15 odstotkov. V prvih štirih mesecih tega leta si je zahodnonemška letalska družba Lufthansa nabrala — na zahodnonemških letališčih — za 2500 ur zamud, tako zaradi čakanja v zraku kot tudi zaradi čakanja na tleh. Stroški za te zamude znašajo okoli 25 milijonov mark, to pa pomeni, da bo celotna letošnja izguba še hujska kot lani, ko je ta zahodnonemški zračni prevoznik zaradi 5200 ur zamud izgubil okoli 50 milijonov mark. Zamude tepejo čarterske in redne polete. Letos bo na primer letelo na dopust v tujino okoli 20 milijonov zahodnonemških dopustnikov, tako da se z začetkom turistične sezone razmere na nebu še slabšajo.

Na düsseldorfskem letališču, ki je povezano s 85 dopustniškimi centri in s katerega gre približno tretjina vseh zahodnonemških čarterskih poletov, je promet tako hud, da so morali že nekajkrat odpovedovati že prijavljene.

Letala pristajajo ali vzletajo v razmikih, ki pogosto ne presegajo dveh minut, ves ta promet pa v nadzornem stolpu uravnavajo štirje ljudje. Zgodi se, da morajo napraviti vrstni red vzletov in pristankov za kar deset do dvajset letal hkrati; pogosto mora letalo čakati po tri četrt ure, da dobi dovoljenje za pristanek.

V naslednjih enajstih letih naj bi se zračni promet na svetu podvojil, toda ZRN grozi še hujska rasti.

Zrtev razpadanja zračnega prometa so potniki, in družbe vse pogostejše svetujejo, naj se na pot odpravijo tako, da bo med dvema poletoma udobna časovna rezerva — čeprav s tem zračni promet izgublja tisto prednost, ki je zanj značilna, to je hitrost. Druga žrtev pa je osebje, ki ima opravka z vse bolj ogorčenimi potniki.

Romarji kot nadloga

Letos bodo prišli v Meko romarji iz več kot 100 držav, nihče pa ne more reči, koliko jih bo. Lani jih je bilo skoraj dva milijona. Domnevajo, da jih bo letos veliko manj. Razlogi za to so gospodarska recesija na Bliznjem vzhodu, strah, da se utegnejo ponoviti krvavi nemiri iz leta 1987, med katerimi so ubili okrog 400 ljudi, največ Irancev, in sklep iranskega vodstva, da noben iranski vernik ne sme v Meko, ker je Saudska Arabija določila, da jih lahko pride le 45.000.

Kot je sporočila agencija Reuter, bodo v Saudski Arabiji letos poskrbeli za najostrejšo varnostno ukrepe doslej. Oblasti so trdno odločene, da ne bodo dovolile nikakršnih političnih zborovanj, kakršna so v minulih letih prirejali zlasti Iranci. Poleg nemirov se saudske oblasti boje tudi bolezni. Uradno so namreč sporočili, da bodo romarje takoj po prihodu v Meko natančno pregledali in da jim bo na razpolago 11.000 zdravnikov v 69 medicinskih ustanovah. Številne države so tudi same poskrbele za zdravstvene ukrepe za svoje romarje. Tako denimo v Bahreinu cepijo svoje državljane proti meningitisu.

Pri temperaturi več kot 45 stopinj je zelo pomembno, da je dovolj neoporečne pitne vode. Tudi za to je letos veliko bolj poskrbljeno, saj je pred kratkim začela obratovati tovarna, ki spreminja morsko vodo v pitno, njena zmogljivost pa je 180 milijonov litrov na dan.

Vrhunec letošnjega romanja bo 23. julija, ko bodo verniki prepešali 11 kilometrov do podnožja hriba Arafat, kjer je prerok Mohamed zadnjič govoril vernikom.

Poročajo se otročički

Indijska vlada je sicer izdala določilo, ki prepoveduje poročanje otrok pred 18. letom za dekleta in 21. letom za fante. Kako malo pa se prebivalci zmenijo za zakon, je dokazala indijsko-pakistanska vojna, ko so bile upravičene do pokojnin padlih vojakov številne žene — vdove, mlajše od 15 let.

Danes je baje več porok med otroki kot kdaj prej. Za vsemi temi porokami pa se skoraj vedno skrivata revščina in psihično trpljenje. S poroko je dekletu do neke mere le zagotovljeno, da bo nekega dne postala sposobna žena. To je veliko slavlje, pri katerem nihče ne varčuje. Pravi obred se začne pravzaprav šele po polnoči, ko je položaj zvezd na nebu takšen, da mladoporočencema oheta srečo. Neveste so oblečene v prečudovna oblačila, nosijo tudi ves nakit, ki ga premore družina. Slaščic, ki jih delajo svatom, se ne veselijo samo ti, ampak tudi nevestina mati, ki je marsikdaj še sama otrok.

Fanta, ki bi se moral poročiti tisto noč, so morali najprej uloviti. Bolj kot ta »najvažnejši dogodek«, ki najbolj skrbi odrasle, ga zanima kolo. Za vsako ceno se želi naučiti voziti z njim, ker pa je še premajhen, mu to ne uspe.

Fulo, hodočo soprogo šestletnega Kevala, je bilo lažje najti. Starja je komaj enajst mesecev in je najmlajša med nevestami, pripravljene za možitev tisto noč v neki vasi v Radžastanu, blizu indijskega mesta Jodpurja. Poročila pa se ne bo le ona, ampak kakšnih sto otrok, med njimi tudi njeni sestri, štiriletna Džamuna in petletna Vasa, pa šestletna sestrična Maniju in dveletna Ganga.

Tudi ženini so še majhni dečki, stari od pet do deset let. Vsi naenkrat bodo postali soprogi, kajti prišel je srečni dan za poročanje, tako imenovani aka-tidž.

»Bolje letos kot morda nikoli,« pravi Džanku, ena od mater, ki je pomagala pripraviti svatbo za tisoč povabljenih. Tudi sama je še otrok, dopolnila je šele 19 let, ima pa že štiri hčerke. Smo revni, zato se morajo naši otroci zgodaj poročiti, če le gre, vsi naenkrat. Tako je poroka enkrat strošek.

Da bi ostala dota v družini, kajpada širši, se v Indiji pogosto med seboj poročajo sorodniki. Običajne so torej poroke med pripadniki ene kaste ali klana.

Tako — še tole dol, potem pa ...

Tudi tako praznijo skladišča

Če so slovenski trgovci včasih prav okoreli, pa so bolj iznajdljivi v sosednji republiki, kjer se na najrazličnejše načine trudijo, da jim blago ne bi predolgo ležalo v skladiščih. Omislili so si celo neke vrste čekov, ki zapadejo v plačilo po dveh, treh, ali več mesecih. Trgovci si tako zagotovijo še kar dober promet, kupci pa odlog plačila in vse ugodnosti »zajamčene cene« v uničujoče rastoči inflaciji.

Je tako početje zakonito? Pravzaprav ne, vendar odgovorni preveč ne hitijo, da bi tako obliko prodaje, kreditiranja, preprečili. Očitno so tudi med njimi taki, ki so izrabili te ugodnosti.

Bele kovoga bratranca brat, tteri mla v de soboti izo, pa nilešoga quinta, je doavno a sobote Občine položnico s prijamon, ka naj plača davek iz kmetsjstva. Uu je, kak vli občani bi milijone glavo, te je pa rvedo, ka neli tlele raga placati. Sou je na Občino, naj njemi je njere maraj dajo. Tan je rvedo, ka se je računalnik zmego, pa eše krejgani je buv zakaj je nej preb rnišo piztat či rejsan tbej placati. Uu je pa pravo ka misli, ka bi i Ten 180. občanom, stere so jo medičnon terjali davek lefko napisali, ka so se zmejsali. či ga znamo, ka či rObčine rraj kakni dek Občino, ka bi najpne ite piztat, či rejsan tbej placati. Rec more biti. Džauzi

Pomanjkanje cinka

Otroci, ki pogosto delajo napake pri branju, so morda žrtev pomanjkanja cinka v materinem telesu med nosečnostjo. Cink je zelo pomemben pri razvoju možganov. Po besedah profesorja organske kemije na britanski univerzi v Readingu, Dereka Smitha, je cink nedvomno kritičnega pomena za razvoj. V vseh glavnih presnovnih procesih sodelujejo od cinka odvisni encimi in reakcije. Pomanjkanje cinka lahko zavre tvorbo DNA. Pri moških je cink potreben za tvorbo semenčic.

Skupina raziskovalcev je v potu dislektičnih otrok izmerila opazno nižjo raven cinka od normalne. Pri 26 otrocih z disleksijo je bila raven cinka za tretjino nižja kot pri njihovih vrstnikih brez te motnje. V vzorcu potu in las so našli tudi več železa, kadmija in bakra. Raven cinka je bila nižja tudi pri starših dislektičnih otrok. Zdravnik svetuje ženskam, naj v nosečnosti jemljejo pripravke cinka. Viri cinka v živilih niso zanesljivi, zato je dodajanje nujno še zlasti pri vegetarjancih. Del cinka namreč prihaja iz beljakovin in mesa.

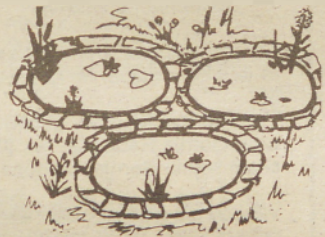
Naravni insekticidi

Rastline so podobne ljudem, zato tudi njim niso neznane simpatija in antipatija. Znano je na primer, da se jagode in zelena solata dobro ujemajo, kot tudi paradižnik in špinača, zasajena med vrstami paradižnika. Toda obstajajo rastline, ki s svojo prisotnostjo odbijajo delujoče na škodljivce in so tako naravni insekticidi. Če takšne rastline posadimo na primerna mesta v vrtu, se lahko rešimo nekaterih škodljivcev.

Tudi najbolj občutljive rastline odlično uspevajo, če v bližini raste kamilica. Gosenice skoraj gotovo ne bodo napadale zelja, če je med vrstami zasajena meta; česen, zasajen blizu breskve, pa bo preprečil zavijanje listov.

Podoben trik se lahko izkoristi kot naravni insekticid v bližini vrtnic. Vrtica odlično uspeva tudi v bližini peteršilja.

Voda na vrtu

Želja, imeti na svojem vrtu manjšo vodno površino, se lahko uresniči na preprost način. V starem sodu, lesenem ali kovinskem, lahko goji vodne rastline in močvirnice. Sod na primerenem mestu na vrtu zakopljemo v zemljo, tako da bo rob vsaj pet centimetrov nad zemljo. Okoli posode zložite kamne na peščeno podlago. Podobno lahko napravite tudi napajališča za ptice, le z manjšimi posodami. Na sliki sta dva načina, kako si lahko na vrtu napravite manjše vodne površine.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota, ob petkih v oddaji 21 232.

1. HEART — Pet Shop Boys
2. VEM — Duo Regina
3. LOVE WILL SAVE THE DAY — Whitney Huston
4. BEFKA — Prerod
5. BODI SREČNA JULIJA — Magnet

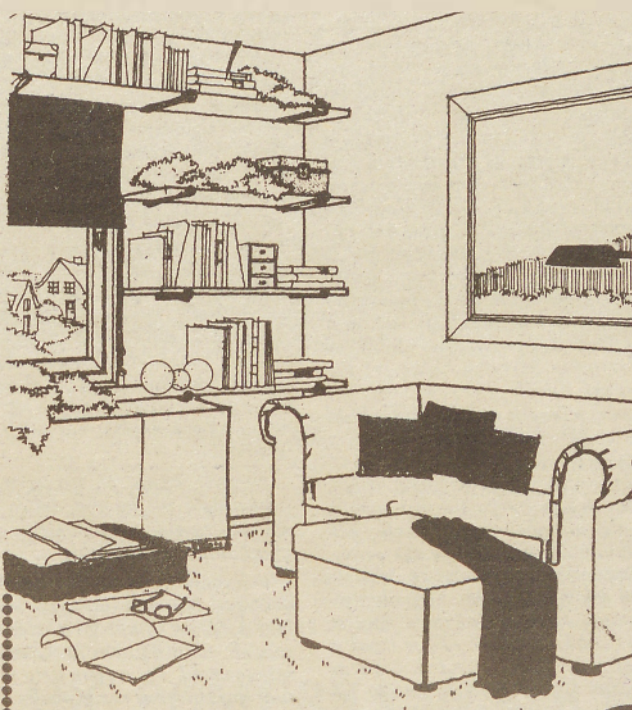
Lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudijem na Kidričevi 21, telefon: 25 577, Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/I, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu vsak petek od 18.00 do 19.00 na Radiu Murska Sobota: UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz.

Kje najti prostor za police?

NAREDI SAM

Stiska s prostorom je v marsikaterem stanovanju velika. Primanjkuje že omar za obleko in perilo, knjige pa shranimo kar v škaflih in jih potisnemo pod posteljo. Tako so nam težko dosegljive.

Cenene in za oko lične so police, ki jih razstavimo okrog okna. Naredil jih bo mizar ali kar sami, če imate za to veselje. Police se morajo natančno prilagati stenam, zato mora biti delo natančno opravljeno.

Preden se lotite dela, natančno premislite, kako boste police razvrstili in kako globoko naj bi bile. Najbolje je, da preskušate na papirju, da ne bi po nepotrebnem vrtali lukenj v zid. Ko boste pritrdili konzole, si pomagajte z vodno tehniko. Rajši preverite enkrat več kot pre malo, če so opore res vodoravne. Na novo steno ne bodo pristajale stare zavese in tudi potrebne ne bodo. Kaj če bi vgradili rolo iz tkanine, ki se bo ujela s policami?

NAŠI KUHARSKI MOJSTRI

MOJSTER ZA RIBJE JEDI

Stanko Šneider dela v družbeni prehrani v M. Soboti, gostinsko šolo pa je končal v Radenci. Že od otroških let se je rad sukal v kuhinji in pomagal materi pri kuhanju. Odločitev za ta poklic torej ni bila težka. Tudi sestra se je odločila za ta poklic, tako da bo v družini več gostinskih delavcev, čeprav jih prej ni bilo, menda se je dedek ukvarjal z njim. Stanko najraje pripravlja gurmanske specialitete, med temi pa dalmatinske jedi, saj se je za dalmatinsko kuhinjo specializiral v Splitu. V družbeni prehrani delajo različne jedi, včasih so na jedilniku ribe, in takrat Stanko pride na svoj račun. Žal ribe premalokrat uvrščamo v našo vsakdanjo prehrano, so pa zdrave in bi jih morali imeti večkrat na mizi. Mladi kuharski mojster nam je izdal recept za ribjo čorbo, ki jo pripravimo za deset oseb, saj se ta jed ne pripravlja za majhno število ljudi.

Ribja čorba

Potrebujemo: 10 dag olivnega olja, 15 dag čebule, 3 stroke česna, 50 dag jušne zelenjave (korenček, peteršilj, krompir, grah), 2 do 3 dag moke, 2 do 3 sveže paradižnike ali mezgo, lovorjev list, rožmarin, sol, poper, malo belega vina, 60 dag ribjega mesa (škarpine, zobatec, oslič, skuša, kozica), 10 do 15 dag riža, sesekljan zelen peteršilj.

Priprava: Na mrzlo olivno olje

damo sesekljano čebulo, strt česen, krompir in korenje, zrezano na kocke. To malo popražimo, pomokamo, prepražimo tudi moko, dodamo svež paradižnik ali mezgo, začimbe, zalijemo, dodamo še ostalo zelenjavo, pustimo, da prevre, dodamo riž. Ko je riž skoraj kuhan, dodamo na kose narezane ribe. Potem vse skupaj pustimo, da se kuha 10 minut. Nazadnje dodamo še vino in primešamo sesekljan zelen peteršilj. Čorba je pikantnega okusa, vsebuje čar morja in Dalmacije in bo zadovoljila okus vsakega sladokusca.

J. D.

Veplas skrbi za cele glave

Velenjski Veplas izdeluje v zadnjem času najrazličnejše varnostne čelade. Izdelujejo jih v kooperaciji z Nolanom. Ker bo novi zakon o varnosti v cestnem prometu predpisal obvezno nošenje čelade tudi za voznike koles z motorjem, je prav, da se že sedaj odločijo za nakup. V Veplasu so se odločili tudi za nekatere novosti: napravo za komunikacijsko povezavo za vse, ki jih močan hrup ali ropot ovira pri medsebojnih pogovorih. Komplete mikrofонов, slušalk, ojačevalnikov, žic ter električnih virov (pretvornikov, akumulatorjev in polnilnikov) je mogoče dobiti za različne namene, od tiste za povezavo voznika in sovoznika pri rallyju, pa do takšnih za delo na težkih strojih. Veplas to kooperacijo razvija s partnerjem Sintelom.

—LETO BOJA PROTI RAKU—

Odkrili beljakovinski gen

Ameriški in japonski znanstveniki so prvič ugotovili tridimenzionalno zgradbo beljakovin v genu, ki povzroča raka. Molekularnim biologom bo to v pomoč pri delu z zdravili, ki bi to beljakovino onesposobili in tako prekinili delitev rakastih celic.

Po zaslugi tega odkritja bodo znanstveniki lahko razjasnili medsebojno delovanje molekul, ki označujejo začetek normalne delitve celic. Raziskovalci so proučili enega najnavadnejših onkogenov, imenovanega ras, ki so ga našli pri 40 odstotkov ljudi z rakom na debelem črevesu, pa tudi pri raku na mehurju, dojki in pljučih. RAS je skrajšana beseda za angleška izraza za podgano (rat) in sarkom, to je maligni tip celice, v katerem so prvič odkrili ta onkogen.

Onkogeni so normalni celični geni, ki dajejo beljakovinam signal za začetek celične delitve. Potem pride v njihovi zgradbi do sprememb, zaradi katerih se celice nehajo deliti. V rakastih celicah pa ima ta beljakovina drugačno zgradbo in ni možno zaustaviti delitve. Rezultat je skupina celic, ki nadaljujejo z delitvijo, dokler ne nastane tumor. Poznavanje tridimenzionalne zgradbe bo znanstvenikom pomagalo pri razumevanju načina, kako proteini res nadaljuje s spodbujanjem celične delitve. Tako bodo morda iznašli zdravila, ki bodo preprečevala nastajanje tumorjev.

ZA TISTE, KI JIH MUČI REVMA

Juha za revmatike

Znani francoski zeliščar Maurice Messegue priporoča starejšim, ki imajo težave zaradi revmatizma ali protina, poceni, a zelo zdravilno juho.

V liter vode vrzite dvanajst do petnajst večjih česnovih strokov, vejico timijana, vejico rožmarina in lovorjev list, za boljši okus pa še dve do tri žlice olivnega olja. Juha naj vre četr štiri ure. Medtem na kocke narežete krpih, nanj boste nalili zdravilno juho.

Banane niso samo poslastica

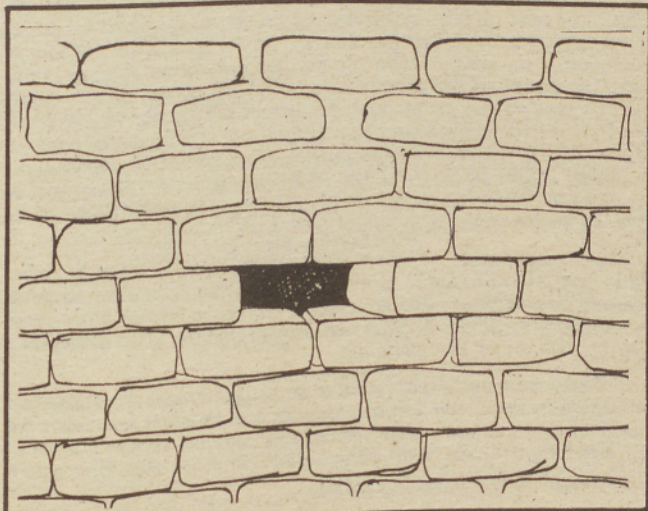
Vsestransko zdrav (čeprav drag) sadež so banane. Dajemo jih otrokom, jesti pa bi jih morali tudi bolniki in stari ljudje. V bananah je precej balastnih snovi — približno 3,5 grama na 100 gramov olupljene banane. Poleg tega vsebujejo banane mnoge rudniške snovi (železo, kalij, magnezij in fluor), ter vitamine (zlasti C in E). Najnovejša raziskava so odkrile, da so v bananah snovi, ki učinkujejo proti depresiji. Kadar smo slabe volje, torej pojemo banano. Vas zanima, zakaj je banana ukrivljena? Botaniki imajo za to čisto preprosto razlago. Najprej rastejo banane kot vsi sadeži navzdol, potem pa iščejo svetlobo in obrnejo konico navzgor, proti soncu.

Pri nakupu banan moramo vedeti ali bi radi banane kmalu pojedli ali bi jih za nekaj časa hranili. Zelene in rumenkasto zelene še niso zrele in morajo dozoreti pri sobni temperaturi. Ne smemo jih shraniti v hladilniku. Za takojšnjo rabo so banane, ki imajo rumeno lupino in so posute s pegami; te so drobne rjave, ali pa tudi rjavo črne in večje. Take banane ponudijo trgovine po nižji ceni.

SESTAVIL MARKO NAPAST	JEZIK ENEGA OD NAŠIH NARODOV	ZAHODNO-NEMSKO OTČUJE	REKA V ITALIJ. PRITOK TIBERE	GLAVNI ŠTEVNIK	PRAČOE PENICANOV	POLJSKI PISATELJ	KDOR SE UKVARJA Z ANALIZO
MONTIRANJE							
SNOV, KI POVZROČA ALERGIJO							
HITRO NAPREDOVANJE V SLUŽBI							
HRVAŠKA FILMKA IGRALKA BEGOVIC				NEKDANJI KAMBOŠKI DRŽAVNIK			
DELNIŠKA DRUŽBA			BRKATE RIBE				
			ZITNI PLOD				
KISIK		NEMŠKI PISATELJ KOZARSKI POGLAVAR					
PRINC V EPU «MAHABHARATA»				DROBNO ŽIVKA	SUMERSKA BOGINJA PLODNOSTI		
					ČUD		
ŠTABI OFICIR							
POČASEN ČLOVEK (ZASTARELO)						PIVSKI VZLIK	FR. FILM IGRALKA (MARIE-JOSE)
IVAN MINATTI			FRANCOSKO MESTO OB REKI ORNE				
			LANTAN				
RUSKA ŽGANA PJAČA IZ JAGOD							
KRONIST, LETOPISEK							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: pločnik, ravioli, Orontes, Pij, aga, as, urar, gank, LN, A, Danaa, Norna, DD, acid, Ibo, III, soteska, Tristan.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrtnika, 28. julija 1988 na naslov: VESTNIK, Titova 29/I, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Hvali morje, a drži se denarnice. (Tinč)
- Dragi turisti, ne moremo vam zaračunati penziona, ker so vsak dan višje cene. (Bela)
- Pozivamo vse turistične delavce, da se usmilijo domačih gostov in vzamejo tudi dinarje. (Janez)
- Enim je še lepo, nama ni več tako, ker imava premajhno penzijo. (Marjan in Dani)

Grob se za grobom vrsti . . .

(nadaljevanje iz zadnje številke)

Vsebinska njenih osebnih in pisnih srečanj je ohsežna in pestra. Tako seveda tudi vprašanje njegove narodnostne pripadnosti, ko se je oče odločno opredelil za Srbo. V pismu (16. 6. 1983.) mi je pojasnjeval, da mu je bilo že od začetka sodelovanja v revolucionarnem gibanju jasno, da sodeluje v vsejugoslovanskem in ne kakem regionalnem gibanju. Kar pa ni pomnilo, da ne bi priznaval in spoštoval značilnosti posameznih narodnosti in območij, kjer je prebival in deloval. V tem je videl veličino in moč revolucionarnega gibanja. Tako se je utrjevala njegova neregionalna pripadnost. Stalno si je prizadeval in tudi uresničeval, da so mu dela izhajala pri založbah po vseh republikah in po tem načelu je izbiral tudi ilustratorje. Tako opredeljuje, pa je večkrat dopolnil: »Ja nikada neču poreči svoje romsko poreklo i nikad neču prestati da se borim za prava i dostojanstvo etnosa koji me rodio, svojim poezijom in svojim naukom.« (V spomin mu bodi originalni navedek.) To zavezo je nenehno potrjeval: z organiziranjem društev Rom in s svojimi pesniškimi in esejističnimi deli.

V šestdesetih letih je tudi po njegovem intenzivnem prizadevanju močno zaznamo emancipacijsko gibanje Romov z jasno poudarjenim življenjem v socialistično samoupravno družbo. To gibanje je močno odmevalo po svetu in Jugoslaviji, je ugled porasel pri reševanju manjšinskih vprašanj. Nobeno pretravanje ni, da je tudi to precej prispevalo k sklici prvega kongresa Romov.

V Londonu se je sestal 8. aprila 1971 pri svetovni kongres Romov in Berberskega so izvolili — kot priznanje za delo in zavzetost Jugoslavije — za prvega predsednika (tudi sedanjí predsednik je jugoslovanski Rom). Berberski je v več sestankih (tudi v pismih meni) opredelil pomen kongresa kot »tihe revolucije« Romov. »Tega dne smo stopili na zgodovinsko prizorišče, s katerega nas ne bo nihče pregnal... Začeli smo se zavedati sebe, svojega položaja v družbi, svojih možnosti za lastno potrditev, za to, da najdemo svoj člove-

ški prostor pod soncem.« (Večer 8. 4. 1972.) Na tem kongresu so delegati »uspeli evidentirati osnovne probleme« in verificirati avtentičnost ime pripadnikov te skupnosti: Rom. V narečjih, ki jih govorijo Romi, ni besede cigan. Srž romske problematike je tudi temelj nekaterih Slobodanovih pesniških zbirk. Bil je izredno ustvarjalen. V zadnjih 15 letih je izdal zbirko skoraj vsako leto. Tako pa želim nekako opozoriti le na tri pomembne sklope.

Pred vojno je izredno študiral pravo. Po končani partijski šoli CK KPJ Djuro Djaković je prišel na daljši oddih v Slovenijo, in to v času, ko že odmeva Titov NE Stalinu. Največ časa je preživel na Gorenjskem. Za tem je obiskal mariborsko območje, kjer so z vso uporniško zagnanostjo gradili elektrarno Mariborski otok.

Na Gorenjskem se je posebej zanimal za delavsko gibanje in predvsem jeseniške železarje. Po srečnem naključju je imel najbolj avtentičnega informatorja — invalida Janeza (Janez Mlakar, član KP od 1920, nosilec partizanske spomenice 1941, soorganizator in kronist delavskega revolucionarnega gibanja). Janez ga je tudi informiral o Toneu Čufarju, ki so ga 37-letnega okupatorji 1942. leta ustrelili. Zanos, ki ga je srečeval med delavci, so prekinjali hudi informbirojevski sodni procesi v nekaterih državah.

Leta 1950 je izšla v Zagrebu (Novo pokolenje) prva Slobodanova pesniška zbirka: Za kišom biče duga (Po dežju bo mavrica). V zbirko je vključil septembra 1949 nastalo pesnitev Jesenice (str. 79—104) in orisal gibanje jeseniških železarjev. Spomnil se je tudi Janeza. V zbirki sta tudi pesmi: Tone Čufar in Mariborski otok. Železarni Jesenice in osnovni šoli Tone Čufar v Mariboru sem 1983. poslal kopije, vendar še nisem zasledil objavljenega prevoda. Kot običajno: bil je kritičen do svojega dela in je nameraval prepisati to zbirko. V nekem pismu mi je omenil, da je to zbirko v sedanjih zbirkoizdanih tiskovinskih razmerah možno ocenjevati kot njegovo veliko samoprevaro, iluzijo in socrealistično lakiranje. To pa je bil izraz življenja in boja za obstoj.

Takšen je bil čas in »jaz se ga ne sramujem, niti odpovedujem«.

Po vsakodnevni aktualnosti uvrščam na prvo mesto njegov odnos do romske problematike. Odmevne (tudi prevedene) so bile nekatere njegove razprave. Loteval se je neraziskanih ali nepravilno pojasnjenih dejstev in dogodkov (Nismo Cigani, več nacija, Nedelne novosti 2. 3. 1969; Sta očekuju, šta traže Romi (priznavanje narodnosti), Proces 1. nov. 1969; Prilog pitanju u zapadnoevropskim zemljama. Pregled. Sarajevo 1975, in prav tam 1980. Romi na medju carstva; O priznavanju statusa narodnosti Romima u našoj zemlji, Arena 18. 5. 1983, pa bodi dovolj navajanja). V nekaterih navedenih sestavkih analizira življenje Romov v posameznih zgodovinskih obdobjih. To pa je posebej zajel v dveh pesniških zbirkah (Odhod brata Jakala, 1976, v »prevodu« Severina Salija pri Pomurski založbi 1979, in Kao beskočni jelen). V prvi pesniški zbirki izkristalizirano opisuje položaj in usodo Romov v 16.—19. st. z reminiscenco na 2. svetovno vojno. Tudi druga zbirka odstira zavese. V njej ni nobene mistifikacije, niti folklorne (Vama, što više vas nema; Pleme ubijeno). Mnogi so že napisali mnenja in ocene Slobodanove poezije. Severin Salij je v »prevodu« zbirke napisal: »To je izredno kultiviran poet, zrasel iz sodobne poezije, s sugestivno pesniško govorico, o čemer tehtno priča ta sedaj v slovenščino presajena zbirka...« Za njegovo poezijo je značilna »zgoščenost pesniškega izreka, lepota metafor, globina simbole, to je resnična lepota in prav metafizični smisel teh osem vrhunskih pesmi kot vsebuje Odhod brata Jakala.« Kakšen je njegov »pristop« k romski problematiki? V pismu (20. 10. 1983.) mi je pojasnil: »Več, nikdar nisem dvomil o vrednosti in sposobnosti delavskega razreda in vse bolj sem prepričan, da bo spregovoril... Mislim, da je sedaj tudi trenutek, ko ti moram povedati, da je zame tudi romsko vprašanje izključno razredno vprašanje... To bo tudi vsebina moje knjige (Moiba velikom gospoduru — 19 st. v sedanjosti).

Neizbrisno je v njem živelo aktivno sodelovanje v NOB. Leta

1959 je izšla zbirka Dnevnik rata — usoda človeka v vojni. Z zbirko Još da sam sebe dovršio nadaljuje tematiko iz navedene zbirke, izdane pred desetimi leti. Izid zbirke sovpada po vsebini z obletnico osvoboditve Zrenjanina. V tej zbirki, kot na splošno v vseh, je etnično jedro: boj proti zlu.

Končno moram omeniti še dve zbirki, ki pomenita njegovo osebno izpoved in z njima končuje svoje obdobje iskanja. Ob izidu zbirke Medje mi je pisal (24. 9. 1982.): »Vsebinska je v svoji biti zelo tragična — vendar življenje je takšno. Pisati sem začel iz bolečine v dne, ko mi je umrl oče in sem imel 14 let. To je angažirana poezija: Romi med seboj in svetom.« Z zbirko etike in ponosa Svako-dnevnik (Zagreb 1983) je dosegel pomemben vrh svoje ustvarjalnosti. V zvezi z vsebino navedene zbirke mi je pisal (31. 5. 1983.), da je z njo uspel odkriti svetu »svoje glavne koordinate«. Te knjige je bil vesel kot nobene doslej. Z njo pa začnjen obdobje: »končanje« (konec).

Njegove pesmi so prevedene v francosčino (to je tudi dobro obvladal), ruščino, madžarščino, romunščino in albanščino.

V najinih stikih se je stalno in občasno pojavljala občutek smrti. Istočasno pa so kar vrelí načrti in zamisli, tako da sem mu včasih s težavo sledil. Pri svojem delu je bil tudi prizadeven raziskovalec. Če vprašanja ni vsestransko »pregledal«, ni mogel napisati kaj zadovoljivega. Tako je nekaj časa živel v Jasenovcu, kjer je proučeval arhivsko gradivo. Posebej ga je zanimala Titova osebnost in veliko se je poglobljal v njegovo delovanje. Predvideval je, da bo Titu in njegovemu času posvetil trilogijo. Z zadovoljstvom mi je sporočil (13. 6. 1985), da je končal prvo knjigo o Titu. Ne vem, kakšni so bili razlogi, da mi je še sporočil, da bo najbolje, če to izide po njegovi smrti, naj se tedaj vidi, »kaj vse dolgujem Titu«. Razrednemu vprašanju je posvečal veliko skrb in tako mi je tudi pisal, da se je lotil študija o »razrednem principu v partiji« in da bo o tem obširneje pisal.

Mnogo je ostalo nedokončano ali pa so ostale le zamisli. Tako

tudi pred leti začeta knjiga Pisma dr. Vaneku Šiftarju, nekaka zbirka obravnavanih vprašanj. Ko mi je poslal prvo poglavje, me je pooblastil naj knjigo izdam po njegovi smrti, saj bo do takrat nastajala. Predvideval je, da ima le še pet let življenja. Ostalo je nekaj poglavij v dosjeju na Malem Lošnju. Po-

memбно in izredno težko pa bo zbrati in urediti njegovo zapuščino.

Tudi tako nepopoln in fragmentaren preskok izredno delovnega življenja Roma Slobodana Berberskega opravičuje vrednost spomina nanj tudi pri nas!

dr. Vanek Šiftar

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ, POMURSKI SEJEM IN TURISTIČNO DRUŠTVO GORNJA RADGONA

VABILO K SODELOVANJU

SKUPINE, DRUŠTVA IN DRUGE NA TRADICIONALNI 11. PARADI KMEČKIH OPRAVIL IN OBIČAJEV

Parada bo v nedeljo, 28. avgusta 1988, ob 10. uri po ulicah Gornje Radgone.

Na paradi sodelujejo skupine z največ 10 vozovi in celostnim prikazom ene dejavnosti. Ker gre za ohranitev naše kulturne dediščine iz kmečkega in obrtnega življenja, naj bodo prikazi izvirni. Posebna komisija bo ocenjevala predvsem to. Najboljše skupine bodo prejele plakete Pomurskega sejma.

Skupinam bo omogočeno, da med parado prodajajo svoje prehrabene izdelke gledalcem ob poti, kjer bo šla parada.

K sodelovanju vabimo tudi folklorne skupine s prikazi raznih običajev, kmečke godbe in ansamble.

Vse skupine morajo obvezno pisno prijaviti svojo udeležbo najkasneje do 6. avgusta 1988 na naslov:

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ GORNJA RADGONA, Partizanska 25/II.

Prijava naj vsebuje:

- naziv skupine, društva ali organizacije in kraj,
- naslov vodje skupine, po možnosti tel. številka,
- kratak opis prikaza,
- število udeležencev,
- število vozov,
- posebej naj bo navedeno, če želi skupina prodajati domače prehrabene izdelke.

Na osnovi prijave bo organizator sklical vse vodje na posvet, zato je prijava nujna. Na posvetu bodo dana vsa potrebna navodila.

Vse informacije lahko dobijo skupine na Zvezi kulturnih organizacij Gornja Radgona, tel. (069) 74-083, 74-373, ali na Pomurskem sejmu Gornja Radgona, tel. (069) 74 000, 74 761, 74 720.

Vabimo skupine, da se prijavijo in sodelujejo na tej prireditvi, ki privabi vsako leto ogromno množico obiskovalcev.

Gornja Radgona, 13. julij 1988.

ORGANIZACIJSKI ODBOR

ALAN UJČIČ

IRAN

DEŽELA Z ENIM SAMIM ZAKONOM — ISLAMOM

5

Nihče ni imel ure, zato ne vem, kdaj so nam v veliki skledi prinesli večerjo, ki smo jo položili na časopisni papir in v krogu na tleh pojedli. Ko smo pospravili, meni sicer niso dovolili, da jim pomagam — bil sem nekakšen gost — je paznik prinesel velikanski vrč čaja, kar je tudi vsa pijača, ki jo v zaporu dobijo. Med srebanjem čaja se je možak, ki je zaprt dve leti, kar naprej smejal in stalno ponavljal: »Čaj, čaj!« kajti prej je pil veliko alkohola, zdaj pa se napaja s to sladkano vodo.

Napočil je čas za umivanje in za stranišče. Vse je potekalo le ob določenih urah, tudi na stranišče si lahko odšel le trikrat dnevno. Po dva in dva smo z masko na očeh zapuščali celico in jaz sem čas izkoristil za tuširanje. Obrisal sem se kar v neko smrdeto brisačo, vendar sem se počutil mnogo bolje. Povedali so mi, da se lahko obrijem, njim to namreč ni dovoljeno, vendar se nisem, ker sem sklenil, da bom poskušal biti čim bolj zanemarjen. Ko smo se vrnili v celico, ki jo je paznik znova zaklenil, se je »ruski« prevajalec z ruto prekril preko obraza in zaspal, še pred tem pa ga je »dveletni« pomenjito po turško zmasiral: to pomeni, da ga je celega prehodil. Tudi meni je ponudil takšno masažo, vendar pri njegovih devetdesetih kilogramih nisem hotel preizkušati svojih kosti. Poskušal sem zaspati, vendar zaradi vročine in močne luči skoraj celo noč nisem zatisnil očesa.

Ob petih, kot mi je povedal »dveletni«, ki je že imel občutek za čas, so me zbudili, da bi vsi skupaj zajtrkovali. Toda, ko sem videl nekakšen sir in kruh, podoben platnu, sem raje spal dalje. Tokrat se mi je končno posvetilo, kako naj zaspim pri močni luči. Na oči sem si nataknil masko in v trenutku zaspal.

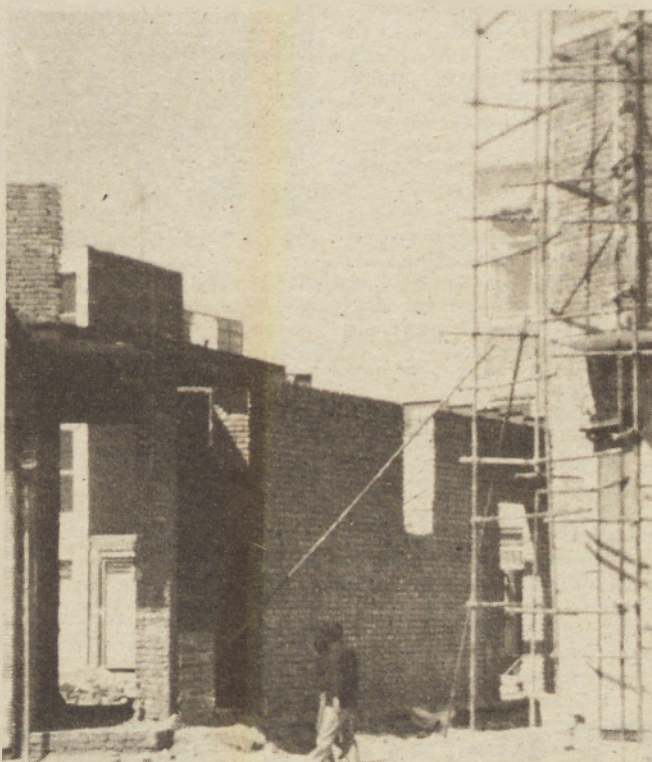
Zbudilo me je opdiranje vrat in paznik, ki me je prvi dan pripejal v celico, je s kretinami pokazal, naj mu z masko na očeh sledim. Na hitro sem si oblekel srajco, se poskušal kar najhitreje prebuditi in mu slediti.

Posadil me je na stol v neki majhni celici, vendar mi ni dovolil sneti maske. Po nekaj minutah sem zaslišal odklepanje vrat ter navzočnost dveh ljudi za hrbtom, kajti stol sem imel obrnjen tako, da sem vratom kazal hrbet. Ko so se vrata zaprla, sem vprašal, če lahko snamem masko, in odgovor v angleščini je bil pritrdilen. Zagledal sem dva moška, oblečena po zahodnjaško, imela nista niti brade, toda takoj sem ugotovil, da bosta to moja zasliševalca, ker sta imela s seboj moje beležnice, potni list ter še nekaj papirjev.

Predstavila sta se kot oficirja za varnost in si me začela ogledovati. Ker sem sedel na edinem stolu, sta oba morala stati, postavila pa sta se tako, da je eden stal za hrbtom, drugi pa pred menoj. Tisti, ki je stal za hrbtom, me je začel spraševati osebne podatke, ki so bili napisani v potnem listu, drugi pa je ves čas molčal in me neoprestano gledal v oči. Ko sem odgovoril na vsa vprašanja, sem moral še enkrat ponoviti vse podatke od imena in priimka do številke potnega lista.

Dejal mi je, da mi sploh nič ne verjamejo, da je potni list ponarejen, jaz pa sem Američan ali Anglež, za kar že imajo podatke, in naj raje vse priznam. Hotel sem se obrniti k njemu, toda oficir pred menoj mi tega ni dovolil.

»Kako naj vam dopovem, da sem Jugoslovian?« sem začudeno vprašal.

Središče Tabriza obnavljajo potem, ko ga je razdejala iranska raketa. Foto: Ujčič

Nič več mi ni bilo jasno.

»Mi že vemo, kaj si,« je sledil hladen odgovor, »zato raje odgovorjaj na vprašanja.«

Moral sem jim naštetí vse države, za katere sem imel v potnem listu vize. Namenoma jih nisem našteval po vrsti, tako da je oficir moral nekaj časa iskati pravi žig, kajti še vedno nisem hotel povedati, da sem bil prejšnje leto v Iraku. Sledila so vprašanja, podobna kot mi jih je zastavil homeinist na avtobusni postaji, vendar mnogo bolj podrobna o tem, zakaj sem v Iranu.

Zlagal sem se, da študiram zgodovino in sem si prišel ogledat zgodovinske znamenitosti dežele, ki je bila nekoč središče mogocene perzijske države. Nisem hotel povedati pravega namena obiska, ker bi jima tako postal še bolj sumljiv. Nato sem moral naštetí vsa zgodovinsko pomembna mesta v deželi ter na kratko zgodovino tega območja. Še dobro, da se resnično zanimam za zgodovino, kajti, ko obiščem kakšno državo, me poleg ljudi in običajev najbolj zanimajo arheološka mesta, zato se že pred potovanjem dobro seznanim s kraji, ki jih nameravam obiskati. Mislim sem že, da se bom izvelel, vendar brez političnih vprašanj ni šlo.

»Kaj mislite o Homeiniju in njegovi politiki?« je bilo naslednje vprašanje.

Že vnaprej sem ga pričakoval in Homeinija opisal kot nekakšnega rešitelja Irana, za katerim stoji vse ljudstvo. O njegovi politiki pa sem raje molčal, saj bi oficir, ki me je stalno gledal v oči, lahko opazil, da lažem.

Zdela sta se mi zelo hladna in niti po glasu ali kretnjah nisem mogel ugotoviti, če so jima odgovori kaj povedali. Moški, ki je stal za mojim hrbtom in me izpraševal, je stopil naprej, se naslonil na zid in brez zanimanja listal po potnem listu. Sedaj sta mi začela postavljati vprašanja oba, predvsem o mojem mnenju o ZDA in odnosih z Iranom. Našteti sem jima moral tudi ves ameriški politični vrh z Reaganom na čelu in povedati svoje mnenje o njih. Seveda so bili vsi barabe, izkoriščevalci, krivi za vse težave na svetu itd.; vedel sem se, kot da so ZDA s svojo politiko najslabša država na svetu, toda menda sem že zašel v skrajnost in takoj je bila na vrsti Sovjetska zveza. Zopet enaki odgovori, le opravičil sem se, da razen nekaj pomembnih ljudi v samem vrhu sovjetske partije drugih ne poznam.

Bila sta vidno presenečena ter mi dejala, da jih kot študent moram poznati, saj je Jugoslavija tesno povezana s SZ in tudi ruščina je obvezen tuji jezik v vsej državi. Nič ni pomagalo zatrjevanje, da sem s severa države, kjer se učimo zahodne jezike in da razen nekaj ruskih besed, ki so podobne našim, ne znam nič. Ne, oba sta informirana, da je ruščina obvezen jezik in naj začnem govoriti rusko ter tako dokažem, da sem Jugoslovian. Skoraj smo se že prepirali, zabrusil sem jima, da ne vesta, kje leži Jugoslavija, da sta popolna nevedneža v zemljepisu in podobno.

Vendar sem se kmalu umiril in raje čakal na naslednja vprašanja. Toda odprla sta vrata in mi dejala, da bosta zaslišanje nadaljevala naslednji dan, ker morata zbrati še nekaj podatkov, jaz pa naj raje premislim in vse priznam.

Ko sta odšla, sem si moral znova nataknil masko in oditi v celico. Čim sem vstopil, so me vsi trije sojetniki obkrožili in »ruski« prevajalec je preostalima prevajal, kaj so me spraševali. Bil sem jezen sam nase, da sem med zaslišanjem vzkipeł ter zamudil priložnost, da dokažem, kdo sem v resnici. Tolažili so me, da bo naslednji dan prav gotovo bolje in naj se ne zmenim za oficirje, ker so vsi po vrsti pravi omejenici, ter mi predlagali, naj raje poskušam delovati čim bolj nezainteresirano na provokativna vprašanja. Ker sem popolnoma izgubil občutek za čas, sem vprašal, koliko časa me ni bilo. Povedali so mi, da so me zasliševali skoraj tri ure in da so že mislili, da so me izpustili.

Ker nisem vedel, če bom tudi naslednji dan zaslišani in koliko časa bom moral ostati v zaporu, sem poklical čuvaja ter zahteval telefon, da pokličem našo ambasado. Ko mu je bilo to prevedeno, je skomignil z rameni in dejal, naj prosim oficirja, ki se ukvarjata z menoj, kajti on pri tem nima nič.

Besen sem se sesedel v kot in se zatopil v misli. Poskušal sem se umiriti in analizirati svoje odgovore, če se slučajno nisem kje zmotil in s tem dal povod za nezaupanje oficirjev, vendar nisem našel nobenega vzroka, zato sem sklenil, da bom ubral pri naslednjem zasliševanju drugačno taktiko.

(Se nadaljuje)

SPORTNI OBRAZI

BORIS RIHTARIČ NA EVROPSKEM PRVENSTVU

V Novem Sadu bo od 30. julija do 7. avgusta evropsko namiznoteniško prvenstvo. V državni pionirski reprezentanci bo prvič nastopil štirinajstletni Boris Rihtarič iz Radenec, član NTK Radgona. Tako ima Pomurje po dvanajstih letih zopet svojega predstavnika v državni pionirski reprezentanci. Leta 1975 sta na evropskem prvenstvu v Zagrebu v državni reprezentanci, ki je zasedla četrto mesto, igrala Sobočana Boris Horvat in Štefan Kovač. Leto kasneje pa sta na evropskem prvenstvu v avstrijskem Modlingu v državni pionirski reprezentanci igrala Borut Veren in Štefan Kovač. Jugoslavija pa je zasedla tretje mesto, kar je bila najboljša uvrstitev doslej. Med posamezniki se je Veren uvrstil med osmerico.

Boris Rihtarič se je z namiznim tenišom začel ukvarjati pred šestimi leti. Pot do državnega dresa je bila težavna, saj je moral veliko trenirati in se dokazovati na raznih tekmovanjih v državi in tujini. Doslej je v slovenski reprezentanci odigral 31 tekem. Letos je na državnem pionirskem prvenstvu v Umagu zasedel tretje mesto med posamezniki in v dvojicah. Letos je postal tudi republiški pionirski prvak in prvak šolskih športnih društev. Izkazal pa se je tudi v ekipah Radgona in Sobotice, za kateri je nastopal. Med drugim je ekipa Sobotice zmagala na letošnjih olimpijadi na Madžarskem, pionirska reprezentanca Slovenije pa na turnirju republik in pokrajin v Novem Vinodolskem in Wolfsbergu v Avstriji.

Zaradi dobre igre v pionirski in mladinski konkurenci ga je zvezni kapetan Ljubinko Skakič določil v državno pionirsko reprezentanco, ki se pripravlja za evropsko prvenstvo v Novem Sadu. Bil je že na desetdnevnih pripravah državne pionirske reprezentance v Radovljici, sedaj pa je na sklepni pripravi državne reprezentance v Kanjiži pri Sobotici, kjer bodo priprave vse do pričetka evropskega prvenstva. Njegova velika želja, da bi uspešno debitiral v državni pionirski reprezentanci, da bi reprezentanca osvojila eno od medalj, posamično pa bi bil rad čim boljši. Po končanem evropskem prvenstvu bo potrebno nekaj počitka na morju in poslušanja glasbe, potem pa se že začnejo priprave za novo tekmovalno sezono. Vesel je, da je potnik na evropsko pionirsko prvenstvo, za svoje uspehe pa je hvaležen trenerjem Drozdiku, Ungerju in Verenu.

Feri Maučec

PRI KROŠKEM BRODU

Tradicionalna kajakaška prireditev MURA 88

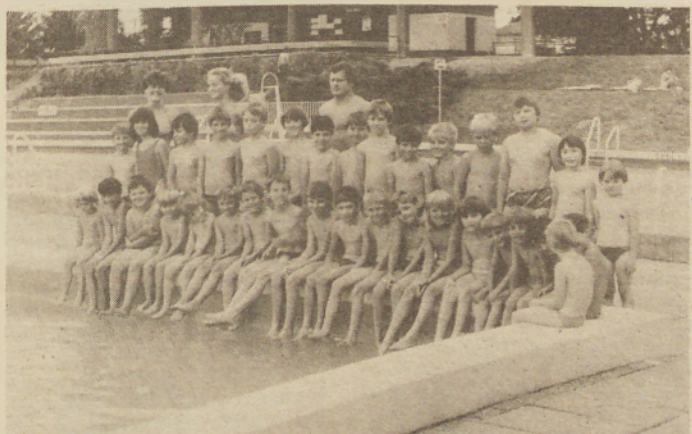
Brodarsko društvo Mura iz Kroga prireja v soboto, 23., in nedeljo, 24. julija 1988, tradicionalno kajakaško prireditev Mura 88. Sodeč po dosedanjih prijavah, nekaj pa jih bo še pred tekmovanjem, pričakuje organizator okrog 120 kajakašev in kanuistov iz vse države. Kot nam je povedal predsednik organizacijskega odbora prireditve Janez Sever, na vsakoletni kajakaški prireditvi na reki Muri zelo radi prihajajo ne samo rekreativci, temveč tudi najboljši jugoslovanski kajakaši in kanuisti. Kot je že običaj, bo v soboto tekmovanje v slalomu pri kroškem brodu, začelo se bo ob 14. uri in končalo okrog 18. ure. Zatem bo tradicionalna broderska noč, ki vsako leto pritegne veliko obiskovalcev, saj je znana po nekaterih domačih specialitetah. V nedeljo ob 11. uri pa se bo začelo tekmovanje v spustu. Start bo pri petanskem mostu, cilj pa pri kroškem brodu. Proga, ki ni preveč zahtevna, je dolga 8 kilometrov, zato pričakujejo tudi večje število rekreativcev.

Kot vsako leto bodo tudi tokrat nastopili gostitelji s številnimi tekmovalci. Prvič se bodo tokrat pomerili na valovih Mure kot tekmovalci pionirji, ki so pred dnevi končali kajakaško šolo, le-to vsako leto organizira Brodarsko društvo Mura iz Kroga. Domači tekmovalci bodo predvsem najmočnejše orožje v mladinski konkurenci, kjer imajo nekaj odličnih tekmovalcev. Tudi v članski konkurenci si veliko obetajo od Stefana Varge, ki je znan kot velik borec in ne bo zlahka popustil prvega mesta drugim tekmovalcem. V soboto in nedeljo se na reki Muri vsekar obeta zanimiva kajakaška prireditev.

Feri Maučec

ZMAGALI KOVAČIČ, GJEREKOVA IN JAKŠIČEVA

Na reki Krki je bilo kajakaško tekmovanje za pionirje, pionirke, mlajše mladince in mladinke v slalomu in spustu. Tekmovanja so se udeležili tudi predstavniki BD Mura iz Kroga in KK kluba Bistrice ter dosegli nekaj lepih uvrstitev. Pri mlajših mladincih se je izkazal Roman Kovačič iz Kroga, saj je zmagal v spustu, v slalomu pa je bil tretji. Pri starejših pionirskih je v spustu zmagala Anita Gjerek iz Bistrice, v slalomu je bila tretja. Pri mlajših pionirkah pa je v slalomu in spustu zmagala Tina Jakšič iz Bistrice. Od drugih tekmovalcev velja omeniti šesto mesto Antona Škrabana iz Kroga v spustu pri mlajših pionirjih in sedmo mesto Iztoke Horvata iz Kroga pri mlajših mladinkah.

PLAVALNI TEČAJI — Občinska zveza za telesno kulturo v Gornji Radgoni tudi letos organizira plavalne tečaje v bazenu v Radencih. Prvega se je udeležilo 40 mladih od petega do desetega leta. Tečaj so vodili strokovnjaki, voditelji in učitelji plavanja. To so Kristina Antolin, Suzana Šep in vodja tečaja Brane Klun. Na tečaju so se mladi naučili osnovnih plavalnih veščin. Sicer pa so tečajniki razdeljeni v dve skupini: začetnike in tiste, ki že poznajo nekaj osnov plavanja. Drugi tečaj bodo organizirali od 8. do 20. avgusta. Na fotografiji so udeleženci tečaja.

Foto: F. Maučec

ATLETIKA

Števančeva in Pergarjeva republiški prvakinji

V Mariboru je bilo republiško atletsko prvenstvo za starejše mladince in starejše mladinke. Tekmovanja se je udeležilo tudi šest pomurskih atletov in atletinj. Vrnili so se s šestimi medaljami in dvema pomurskima rekordoma. Pri starejših mladincih je Šebjan v teku na 100 m s časom 11,4 zasedel tretje mesto. Šterman je bil na 100 m deveti, na 200 m osmi in na 400 m deveti. Pri starejših mladinkah je na 800 m zmagala Števančeva v času novega pomurskega rekorda 2:14,5. Banfičeva je bila peta. V teku na 3000 m je republiški naslov osvojila Pergarjeva s časom 10:48,7. Slugova je bila četrta. V teku na 100 m je bila Števančeva četrta, na 400 m pa druga. V teku na 1500 m Pergarjeva zasedla drugo, Slugova peto in Banfičeva sedmo mesto. V štafeti 4 x 400 m je ekipa Pomurja (Pergarjeva, Slugova, Banfičeva in Števančeva) zmagala z novim pomurskim rekordom 4:12,8. S temi uvrstitvami so atleti Pomurja zopet dokazali, da sodijo v sam slovenski vrh.

M. Šeruga

STRELSTVO — REPUBLIŠKA LIGA

NORŠINCI SEDMI

V tekmovanju republiške lige v streljanju z malokalibrsko puško so Noršinci v četrtem kolu v Celju nastreljali 700 krogov, osvojili 8 točk in zasedli osmo mesto. Najboljši posameznik je bil Turner z 247 krogi pred Bukovcem, 231, in Horvatom, 222 krogov. V petem kolu, bilo je v Kamniku, pa je ekipa Noršincev dosegla 719 krogov, dobila 10 točk in zasedla šesto mesto. Najboljši posameznik je bil Horvat z 241 krogi pred Bukovcem, 240, in Turnerjem, 238 krogov. Po petih kolid so Noršinci s 3479 krogi in 39 točkami na sedmem mestu med petnajstimi ekipami.

ABC POMURKA IN KOČIŠ

SD Ali Kardoš iz Černelavca je pripravila na strelišču v Murski Soboti tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško. Sodelovalo je 408 strelcev in strelk. V ekipni konkurenci je zmagala SD ABC Pomurka MI s 499 krogi pred SD Koloman Flisar Tišina, 466, in SD Slovenjajesta tehnika, 444 krogov. Najboljši posameznik je bil Boris Kočiš Tromejnik s 179 krogi pred Štefanom Baligačem (Gančani), 173, in Brankom Kučanom (ABC Pomurka), 171 krogov.

F. Matko

NORŠINCI IN TURNER

SD Koloman Flisar s Tišine je na strelišču v Murski Soboti pripravila tekmovanje v streljanju z MK puško. Sodelovalo je 93 strelcev in strelk. V ekipni konkurenci je zmagala SD Noršinci s 517 krogi pred ABC Pomurko — Mesna industrija, 497, in Tromejnikom Gornji Petrovci, 482 krogov. Najboljši posameznik je bil Turner s 179 krogi pred Bukovcem (oba Noršinci), 178, in Kočišem (Tromejnik), 177 krogov. Med ekipami ZRVS je zmagala Tišina, med rekreativci pa Kons iz Rankovca (153 krogov). V nedeljo, 24. julija, bo tekmovanje z MK puško na strelišču v Gančanih.

F. Matko

LJUTOMERČANI NAJBOLJŠI

SD Rudar iz Presike je pripravila občinsko tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško. Med tričlanskimi ekipami je bila najboljša druga ekipa Ljutomer, ki je zasedla prvo mesto pred drugo ekipo Ljutomer in SD Obrtnik. Najboljši rezultat na tekmovanju je dosegla Manuela Rudolf iz Ljutomera.

SD Rudar iz Presike je tudi organizirala tekmovanje v streljanju z MK puško za veterane. Med tekmovalci do 50 let je zmagal Jože Žibrat pred Francem Hriberškom in Borisom Habjančičem. Pri tekmovalcih nad 50 let pa je bil najboljši Jože Halabarc pred Francem Belcom in Jankom Kovačičem. Pripravili so tudi družabno srečanje ob dnevu borca. Najstarejši udeleženeec je bil 88-letni Anton Karba iz Hermanec.

Dušan Kosi

—NOGOMET—

Lipa zopet v pomurski ligi

V povratni kvalifikacijski tekmi za vstop v pomursko nogometno ligo je Lipa premagala Nedelico z 2:1. Strelci: Zver in Žerdin za Lipo ter Kolarič za Nedelico. Sodiš je Koren iz Lendave. Ker so nogometaši Lipe zmagali tudi na prvi tekmi v Nedelici s 6:2, so po treh letih zopet v pomurski nogometni ligi.

Čepinci: D. Senik 9:3

Nogometaši Čepincev so v prijateljski tekmi premagali moštvo Dolnjega Senika iz Porabja. Strelci za Čepince: Črno in Gorza po 4 ter Žido enega. Povratno srečanje bo 30. julija v Dolnjem Seniku.

Prosenjakovci: Magyarszombatfa

4:2

V povratni prijateljski tekmi so Prosenjakovci premagali madžarsko moštvo. Strelci za Prosenjakovce: Vukan 2 ter Karoli in Nemet. V prvem srečanju so zmagali Madžari z 2:1.

—MALI NOGOMET—

Prvi »VIETNAMCI«

Na nočnem turnirju v malem nogometu, ki je bil v Radencih, je sodelovalo 24 ekip. Zmagala je ekipa Vietnam iz Černelavca pred Bifejem (Letališče) in Petanjci.

—TENIS—

ŽNUDERL DRUGI

Na teniškem turnirju za pokal Radenske je sodelovalo 32 igralcev. Zmagal je Simon Mioč iz Slovenske Bistrice pred Tonijem Žnuderlom iz Gornje Radgone in Matjažem Zorkom iz Maribora.

NOGOMETNI TURNIR V MURSKI SOBOTO

Mura premagala prvoligaša Željezničarja

Nogometni klub Mura iz Murske Sobotice, ki praznuje 65-letnico delovanja, je v okviru tega jubileja pripravil zanimiv nogometni turnir. Poleg domače Mure so na njem sodelovali trije prvoligaši: Siofok iz Madžarske ter Rijeka z Reke in Željezničar iz Sarajeva. Za največje presenečenje je poskrbela Mura, ki je s sarajevskim Željezničarjem igrala neodločeno 1:1. Gol je dosegel Jančar. Po streljanju enajstmetrovk pa celo zmagala s 6:5. Strelci so bili: Nuhanović, Cener, Baranja, Mertuk in Gabor. Tako je Mura, ki je prikazala odlično igro, postala prvi finalist turnirja. Drugo srečanje med Siofokom in Rijeko se je v rednem času prav tako končalo neodločeno 2:2, po streljanju enajstmetrovk pa je zmagal Siofok s 5:4. V borbi za tretje mesto je Željezničar z 2:1 premagal Rijeko. Finalna tekma med Siofokom in Muro pa se je končala z zmago Madžarov z 2:0. Tudi v tej tekmi je Mura igrala odlično, v prvem polčasu nadigrala goste in imela priliko za visoko vodstvo, saj so zastreljali enajstmetrovko in trikrat zadeli vratnico. Sicer pa je drugo mesto na tako močnem turnirju več kot uspeh. Če bi Sobočani igrali tako dobro v prvenstvu, bi bili gotovo na samem vrhu lestvice slovenske lige. Srečanja so vodili sodniki: Šošarič in Jamšek iz Maribora ter Žek iz Murske Sobotice. Posebna komisija je za najboljšega vratarja izbrala Škrba (Željezničar), za najboljšega strelca Mladenoviča (Rijeka) in za najboljšega igralca Jančarja (Mura). Vsi so prejeli praktična darila. Nogometni klub Mura pa je tokrat poskrbel tudi za gledalce. Izžrebali so namreč nekaj vstopnic in gledalce nagradili s praktičnimi darili. Na uvodnem srečanju turnirja se je vodstvo NK Mura s šopki cvetja poslovilo od igralcev Jančarja, Kosija in Slavica, ki nameravajo nadaljevati športno pot v Avstriji. Turnir v Murski Soboti je lepo uspel, tako da so lahko zadovoljni vsi. Vrstni red: 1. Siofok, 2. Mura, 3. Željezničar in 4. Rijeka.

Feri Maučec

ŠPORTNI RIBOLOV — DRŽAVNO PRVENSTVO

Slovenija dvojni prvak

V Prištini je bilo državno prvenstvo v športnem ribolovu, troboju in peterboju. Na prvenstvu je sodelovala tudi ekipa Slovenije, za katero so tekmovali tudi pomurski ribiči: Milan Domjan in Miro Matjašec (RD Gornja Radgona), Štefan Bagari in Mirko Božić (RD Ljutomer) ter Silva Pok in Danica Šarkanj (RD Murska Sobotica). V športnem ribolovu je Slovenija zasedla drugo mesto, Matjašec je bil deveti, Božić štirinajsti in Domjan osemnajsti. V troboju je bila Slovenija državni prvak, Božić četrty in Bagari deveti. V peterboju je Slovenija prav tako postala državni prvak. Pri članicah je Slovenija zasedla tretje mesto, posamezno pa Šarkanjeva enajsto in Pokova trinajsto mesto. Sodelovalo je osem ekip republik in pokrajin.

F. K.

ŠKERGET TRETJI

V Beogradu je bilo državno mladinsko prvenstvo v športnem ribolovu. Med 24 mladinci in 15 mladinkami iz vseh republik in pokrajin sta v slovenski reprezentanci poleg ljubljancina Tilna Korošca nastopila pomurska tekmovalca: Dejan Škerget, član Ribiške družine Ljutomer, in Igor Marič, član Ribiške družine Murska Sobotica. V športnem ribolovu je Škerget zasedel tretje, v kombinaciji pa peto mesto. Marič je bil v športnem ribolovu deseti, v kombinaciji pa trinajsti. Ekipa Slovenije je zasedla drugo mesto.

—NAMIZNI TENIS—

USPEŠNA SEZONA

107 točkami mladinec Unger in je poleg Šmrekarja edini slovenski mladinec med desetimi članovi, lani pa je bil 21. Cilj v novi sezoni mu mora biti uvrstitev še na kakšno mesto višje, kar je ob dobrem delu tudi sposoben doseči. Žitek je s 54 točkami na 19., Ori z 51 na 20. in Radgonačan Rihtarič s 40. na 21. mestu, slednja dva pa morata kot perspektivna igralca svoja mesta občutno izboljšati, lani še nista bila med najboljšimi 40. Smodiš je na 32. ter Gerendaj na 38. mestu.

V mladinski konkurenci je Unger s 339 točkami na odličnem drugem mestu za najboljšim jugoslovanskim mladincem Šmrekarjem in je za mesto boljši kot lani, v najboljšima dosežkoma — tretjim mestom na zveznem turnirju Lovro Ratkovič in drugim na republiškem prvenstvu. Tako je le za tas zgrešil mladinsko državno reprezentanco. Največji napredek od lanske sezone je napravil Rihtarič iz Radgona, ki je s 150 točkami na odličnem petem mestu še kot pionir, lani je bil na 24., na zveznih pa je s 54 točkami na 17. mestu. V novi sezoni mu mora biti cilj še izboljšanje teh uvrstitev, kar pa bo možno le z večjo količino treninga. Ori je s 144 točkami na sedmem mestu, kar je bolje kot lani, ko je bil na 13. mestu, vendar vseeno manj od pričakovanj lani najboljšega pionirja na jakostnih lestvicah v Sloveniji, na zveznih jakostnih lestvicah pa je z

38 točkami na 22. mestu. V novi sezoni mora te uvrstitve vidno izboljšati, kar pa bo možno le, če bo več in bolj treniral.

Žitek je s 105 točkami ob polovici nastopov v sezoni na devetem mestu, Smodiš s 50 točkami na 11. in bi moral v novi sezoni to mesto bistveno izboljšati, Gerendaj s 45 na 13. (tudi on mora to mesto izboljšati), Županek pa na 21. mestu. Breznikova pa pri mladinkah na 22. mestu.

Pri pionirjih je republiški prvak Rihtarič z 294 točkami na tretjem mestu, poleg tega mu je bil najboljši dosežek še tretje mesto na državnem prvenstvu. Za višjo uvrstitev pa ni mogel konkurirati, ker se njegova ekipa ni uvrstila na državno prvenstvo, kljub vsemu pa je izredno uspešno končal pionirsko konkurenco, saj se je uvrstil v državno pionirsko reprezentanco na evropsko prvenstvo, česar pred sezono ni nihče pričakoval. Drugi pomurski igralci so bili skromni, kar kaže na njihovo stagnacijo, in samo vprašamo se lahko, zakaj je tako. Tratnjek iz Beltincev je z 48 točkami zasedel 14., Tkalec 17. in Lenarčič (oba Beltinci) 22. mesto. Nekdaj izredno nadarjena in perspektivna igralca Koroščeva iz Beltincev je pristala komaj na 22. mestu, kar je pod slovenskim povprečjem.

Sicer pa nam rezultati in uvrstitve sezone povedo, da je bila uspešna, čeprav ne takšna, kot so bile nekatere poprej, vendar še vedno zelo dobra in samo pričakovali je, da se bodo dobri rezultati nadaljevali tudi v prihodnje. Čeprav tudi padci niso izključeni, si jih glede na več kot dvajsetletno tradicijo namiznega tenisa v Pomurju ne bi smel privoščiti, saj je bil vedno deležen primerne finančne podpore s strani ZTKO in TKS, veliko pomoč pa nudi tudi pokrovitelj soboškega kluba Veletrgovina POTROŠNIK iz Murske Sobotice. Ve se pa tudi, da prinaša rezultate samo dobro delo!

M.U.

Dan košnje v Šalamencih

V tem vročem poletju so se po naši pokrajini vrstile najrazličnejše prireditve, ki pritegujejo ljudi k sprostitvi in razvedrilu. Eno takšnih — Dan košnje, — so z združenimi močmi in sodelovanjem KZ Panonka na začetku julija pripravili vaščani Šalamenc.

V dolgi povorki najrazličnejših kmetijskih strojev, ki se je razvila do prireditvenega prostora, so pokazali, da ob zidavi novih hiš in posodabljanju gospodarskih objektov vlagajo precej denarja tudi v mehanizacijo. V vasi z devetdesetimi domačijami se predvsem zaradi uveljavljanja sodobne strojne obdelave čedalje več mladih odloča za kmetovanje, za kombinirano proizvodnjo.

Kljub množici strojev pa niso zašla povsem v pozabo tudi ročna opravila. To so številnemu občinstvu od blizu in daleč pokazali kosci v tekmovalnem delu, ki so ga končali z igrivimi domislicami, med drugim tudi s plesi med plastični in petjem v duetu z grbljicami. K temu jih je, tako kot starejše in mlade pevke, spodbujal humorist Geza. Da pa bi bilo vse še bolj pestro in domače, so uprizorili tudi skeč, potem pa so članice aktiva kmečkih žena izbrane povabile na skrbno pripravljeno razstavo najrazličnejših kmečkih jedi.

Tekst in foto:
Janko Stolnik

Za tekmovalce v košnji ni bil pomemben samo čas. Komisija je strogo ocenjevala tudi kakovost. Takole se je končalo: prvo mesto je zasedel Franc Sever iz Šalamenc, drugo Emil Kozic iz Peskovec in tretje Evgen Sapač iz Brezovec.

Kako pestra je bila nekoč kmečka prehrana, so ob dnevu košnje pokazale šalamenske članice aktiva kmečkih žena na skrbno pripravljene razstavi. Priznane so, da so nekatere jedi že zašle v pozabo.

Pred dnevi so bili gostje srednje kmetijske šole v Rakitčani učenci in učitelji s kmetijske šole iz Vepa (kraja blizu Szombathelya) na Madžarskem. To sodelovanje med šolama poteka že nekaj let, predvsem z izmenjavo poletne prakse. Na letošnjem štiridnevem obisku so si ogledali tovarno Panonija, nekaj kmetijskih zadrug, bili pa so tudi pri nekaterih kmetih.

se

Spaso Čanković

RANKOVCI

KMEČKE IGRE

ŠD Tišina pripravlja v nedeljo, 24. julija 1988, ob 8.30 v Rankovcih kmečke igre. Po povorki, ki bo šla od gasilskega doma na prozorišče dogajanja, bodo prikazali kmečke običaje: klepanje kos, žetev, malico, zlaganje snopov v križ, nalaganje snopov na voz, mladečev z »mašinon« in cepmi, »biatanje« zrsja. Gospodinja iz Rankovca bodo pripravile tudi razstavo domačih jedi. Organizator posebej prosi krajanje Tišine. Gradišča in Borejec, ki lani niso sodelovali, da se udeležijo iger ter s tem pokazajo solidarnost do drugih vasi v krajevni skupnosti. Vse podrobne informacije daje »vert« kmečkih iger, Evgen Kerčmar, Vanča vas, telefon 46-155.

F. M.

MORAVCI V SLOVENSKEH GORICAH

Prvi vročinski val je termalno kopališče v Moravcih pri Bučkovcih dobro prestalo. Čeprav so to kopališče odprli že 1. junija, pa je bilo pravo kopališko vzdušje šele v začetku julija, ko je med tednom v njem okoli 500, ob koncu tedna pa prek 1.000 kopalcev. Turistično društvo, ki upravlja s kopališčem, je zato lahko zadovoljno, saj bo ves denar, ki ga dobijo, namenjen obnovitvi in širitvi. Že jeseni bodo začeli z gradnjo sanitarnega objekta, ob njem pa bo tudi kuhinja. Ta teden bodo dobili tudi strokovno analizo vode.

Pa še taletna novost: že od prvega julija je to kopališče povezano z rednimi kopalnimi avtobusi, ki vozijo iz Ptuj, Maribora in Ljutomer, tako da kopalci pridejo tudi od daleč. Zadnje čase pa je tam vedno več obiskov iz delovnih organizacij, ki za svoje delavce pripravijo enodnevne izlete s piknikom.

D. J.

Zapisano mimogrede

Nerazumljivo je, kako je Murina gospodarska propaganda neusklajena s proizvodnjo. Od Jesenic do Ohrida, od Subotice do Splita, v vsakem mestu, vsaki blagovni hiši prevladujejo Murini modeli. Ob vsakem srečanju, od vaške veselice do najelitnejšega vele mestnega nočnega kluba, lahko najdete ljudi v Murini obleki in prav ti so praviloma najbolj oblečeni. Direktor Božo Kuharič je »kreiral« proizvodnjo, s katero je Mura postala naj-jugoslovanska firma, s počasnimi, a zanesljivimi koraki pa postaja tudi svetovna. Hkrati pa se Murina gospodarska propaganda že leta obrača k ozkemu, zelo izdiferenciranemu delu prebivalstva, pretežno slovenskega. V zadnjih letih sem večkrat pisal zelo afirmativne članke o Muri — o lepoti kreacij in kulturnem standardu delavcev. V vsakim takim člankom sem izževal gnev nekaterih ljudi, v glavnem intelektualcev, ki gradijo odnos do Mure na temelju gospodarske propagande. Raziskovanje bi gotovo pokazalo (to mnenje mnogih psihologov in potrjenih trženjskih strokovnjakov, s katerimi sem se pogovarjal), da ima večina ljudi negativen odnos do Mure, če ga gradijo samo na temelju gospodarske propagande. Pozitiven odnos na temelju take propagande ima v glavnem del slovenske mladine, zbrane okrog ljubljanskega Škuca. Seveda pa večina ljudi gradi svoj odnos do Mure z osebnim pogledom na vrednost modelov, oziroma na temelju direktne sugestije. Zato ima Mura še naprej izreden položaj na tržišču, a ta položaj bi zagotovo lahko bil mnogo boljši.

Od občinskega sodišča v Zagrebu sem dobil odločbo, po kateri sem razglašen za krivega v procesu, ki ga je sprožila modna oblikovalka. S kritično analizo njene kolekcije sem ji — po mnenju omenjenega sodišča — napravil »moralno in materialno škodo«. — Na ovojnici znamka z likom Miroslava Krleža. Lik človeka, ki je bil vse življenje obtoževan in preganjan, ki je toliko energije porabil na nesmiselnih sodnih procesih, človeka, ki je napisal 60 knjig in se boril za širjenje meja svobode, za širjenje prostora za delovanja svobodne, kritične misli — in lik tega človeka postavijo na dokument, s katerim se duši elementarna, logična, kritična misel. Kakšna ironija življenja!

Mladinski delovni tabor v Lendavi

Srečanje bratstva in prijateljstva so ena od oblik sodelovanja sosednjih občin Slovenije in Hrvaške. To sodelovanje trinajstih občin poteka preko sindikata, v njem pa so tudi mladi, predvsem z organiziranjem skupne brigade. Le-ta je že nekajkrat sodelovala na akcijah širrom po Jugoslaviji. Letos pa so na predlog lendavskih mladincev sklenili, da bodo odslej rajši organizirali delovne tabore, in sicer v tisti občini, ki bo najbolj potrebovala pomoč mladih rok. Od 19. junija do 2. julija so tako pripravili mladinski delovni tabor v Lendavi.

Ceprav je prišlo namesto napovedanih 70 le 28 mladih (iz Krapi- ne, Čakovca, Ivanca, Šmarja pri Jelšah in Lendave), so bili zadovoljni z opravljenim delom. Tako so v glavnem obnovili zid okoli lendavskega gradu in uredili okolico stadiona za spidvej v Petišovcih, kjer so brigadirji tudi stanovali.

Tudi s popoldanskim in večernim programom so bili mladi zadovoljni. Organizirali so nekaj tečajev, šli v disko, kino, pa tudi v kopališče.

Ob koncu so vsi zatrjevali, da bodo naslednje leto še šli na akcijo.

Udeleženci mladinskega delovnega tabora so imeli največ dela z obnovo grajskega zidu. Foto: N. Juhnov

pisma, mnenja, stališča . . .

—PREJELI SMO—

Narod ploska, Evgen Emri pa ne!

V vestniku z dne 9. junija je Evgen Emri poslal javno Pismo Književni mladini in Branku M. Ker pa je bilo Književni mladini s strani uredništva oz. odgovornega urednika Jožeta Šabjana onemogočeno odgovoriti na Pismo, sem se odločil tov. Emriju odpisati kot posameznik.

DRAGI EVGEN!

Pišiš mi, da Narod ploska. . .
— ob ideji, da je priključitev Prekmurja k Jugoslaviji naš narodni praznik,
— ob ideji o koncu Jugoslavije in priključitvi Slovenije »Mitteleuropi«,
— ob Sešljivi razgrnitvi teorije vsesrbskega nacionalizma.
Narod (kateri del sem tudi jaz) torej na Pogovorih, ki jih prireja Književna mladina Murska Sobota, vztrajno ploska! Verjetno ne brez razloga.

In žal mi je, da Ti nisi del Na-

roda in da je zate vse to neumno in da pač nočeš ploskati. Za to imaš vsekakor tehten razlog.

Ne morem pa se strinjati s Tvojo tezo, da se hočemo Prekmurci rešiti iz province samo s ploskanjem, kar kaže, da smo Prekmurci mali ljudje z malimi idejami in malimi dejanji. Kar se je dogajalo v zgodovini Prekmurja oz. Prekmurcev, je znano. Kar se dogaja z današnjo prekmurško mladino, pa verjetno spremenlja. Tu so organizirani književniki, pa glasbeniki, pa kmetje, pa ekologi. Organizirani z namenom, da z novimi, svežimi prijemi organiziranosti, delovanja, idej in dejanj razgibajo Prekmurje oz. ga izvedejo iz provincialnosti — pri tem pa bodo, kot kaže, naleteli tudi na visoke ovire oz. velikega nasprotnika (Književna mladina se je že potapljala). Dragi Evgen, sam lahko razbereš, da bodo novi tokovi v Prek-

murju podrli Tvojo tezo o rešitvi iz province. Zato upam, da bo Narod še ploskal — Narod, ki si želi »socializem po meri človeka« — ki ga pa zaenkrat (po pravici povedano) nikakor ne čuti-mo oz. živimo.

Dragi Evgen, pišeš mi: »Za zgodovino in družbo ni pomembno, kaj mi hočemo, želimo, pomembno je, kaj iz te družbe nastane.« In zato sem, zaradi tvoje gotovosti doživeti nivo za šankom pri Zvezdi ali med gručo zasebnikov na tržnici, zate in tvojo zgodovinsko vlogo rahlo v skrbeh.

Dragi Evgen, ker je polnoč že davno minila, te samo pozdravim z željo, da bi čim prej postal del »Naroda, ki ploska«!

M. Sobota, 7. 7. 1988
Oto Kuzmič,
tudi član
Književne mladine
Murska Sobota

Zadnjim trem prispevkom E. Emrija ob rob

Ob prebiranju zadnjih treh prispevkov E. Emrija (Vestnik, 9. 6. in 30. 6. 1988) me ne skrbi toliko način avtorjevega razmišljanja, kot predvsem njegov položaj (vodja medobčinskega marksisti-

čnega centra ali po domače lokalni partijski ideolog), ki daje njegovemu pisanju posebno težo.

V tem kontekstu me Emrijevo razmišljanje navaja na predpo-

stavko, da vlada tudi med lokalnim partijskim vodstvom podobno stanje netolerantnosti do drugače mislečih, samozadostne kvazidemokracije, neodgovornosti do javne besede itn.

V primeru, da predpostavka drži, je evidentno diametralno nasprotje z novim sloganom slovenskih komunistov, torej: Socializem po meri ČLOVEKA!

Vsebinska Emrijeva »literarnih« stvaritev ne zasluži nekega obsežnega premljevanja, kajti avtor si sam vzame pravico dokončnega razsojanja o vprašanih, kot so npr. kaj je prava Resnica, čigava je in kako se uporablja, nadalje ga moti ploskanje LJUD- DI ob kaki drugi Resnici, močno mu gre v nos tudi vse, kar le diši po alternativni, torej tudi LJUD- JE, ki v tej smeri delujejo. . .

Se pa s tov. Emrijem popolnoma strinjam v tezi, da namreč mali ljudje producirajo male ideje!

V M. Soboti, 7. 7. 1988
Darko Kutoš,
M. Sobota

ZAHVALA RADIU EREVAN

Ponosen sem, da me je poleg še nekaterih prijateljev doletela čast, kakršne je bilo v zgodovini človeštva deležno le malo ljudi. Zato se želim zahvaliti Radiu in časopisu Erevan, da sta se okitila z neizmerno slavo moje karizmatične malenkosti.

Samo resnično velike osebnosti — takšne, o katerih piše zgodovina, in takšne, ki »pišejo« zgodovino — si zaslužijo, da jih oplemeniti na njihovi življenjski poti perov velikih literarnih duhov. Dostojevski — Prešeren — Umri bi lahko poimenovali te duhove, ki so, kljub temu, da so živeli in ustvarjali v obdobju zapostavljenem delu

sveta, skozi vrhunskega umetnost besede vtisnili v zgodovino pečat svojega časa. Čas, ki ga zaznamuje Romanovič in Erjavci ob Smehu, Žuni in moji karizmatični malenkosti s kovanjem vesoljnega punta, bo prav skozi duh literarnega odkritja 21. stoletja ostal v zgodovini zapisan na posebnem mestu. Ne le v učbenikih, pač pa tudi v leksikonih in zbranih delih (ki bodo, upajmo, kmalu izšla) velikega literarnega duha, znanilca resnice — pravice in našega velikega vzornika, Erimirja Iljiča Umrija.

Goran Šoster,
tudi umetnik

O kmetijstvu in še marsičem

Živimo v času vse večjih konfliktov, neuresničenih obljub, iskanja poti iz krize, aretacij, zadrževanja, delavskih štrajkov, kmečkega gibanja in v času, ko je vse težje preživeti in nam prihodnost postaja vse večja neznanica.

Žal izgleda, da se težje resnosti časa še ne zavedajo (ali pa nočejo) vsi, saj se še vedno veliko govori, uresniči pa zelo malo. Živeli naj bi v pravni državi, vendar se sprašujem katero pravo podpira delavca in kmeta.

Nedavno je Zvezni izvršni svet sprejel zaščitno ceno pšenice, ki pa je naravnost sramotna, toliko bolj, ker gre za kruh, ki pa je tudi strateškega pomena. S tem je Zis pokazal, da mu je strokovnik neznan, ali pa, da mu je čisto vseeno, koliko pšenice bomo odkupili, oziroma kaj bo na naših poljih v prihodnje še raslo, razen plevela. Kmečka zveza in Zveza slovenske kmečke mladine zahtevata cene, ki predstavljajo le 80 % s kalkulacijami dokazane vrednosti pridelka, kar pomeni, da zavestno prispevamo svoj delež k stabilizaciji. Zanimivo, da

za naše pridelke vedno zmanjka denarja, ko pa je potrebno kaj uvoziti, se devize takoj najdejo. Govori se, da je tuja pšenica cenejša (o kakovosti raje ne bi govorili), vendar je vprašanje, ali bo tudi takrat, ko bomo povsem odvisni od uvoza. Zanimivo, zakaj druge države ščitijo svoje kmetijstvo, zakaj so uvedle prelevmane, celo finančno spodbujajo izvoz. Pri nas je zaščita prepuščena nam samim (končno imamo le dolgo zeleni sindikat), in dokler bo pšenica cenejša od krmlil, jo bomo pač pokrmili. Nismo za pretirane cene, ampak hočemo le, da se s svojim delom preživimo. Nekoč je vrednost dveh kilogramov pšenice predstavljala ceno enega kilograma kruha. Iz tega ni težko izračunati cene kruha, ob zahtevi SKZ in ZSKM, da naj bo 1 kg pšenice vsaj 500 din, in ne 280 din, kot je to določil Zis. Tako stališče Zisa jasno vodi v uničenje domačega kmetijstva in s tem tudi obrambno sposobnosti JLA, saj se lačna vojska ne more dolgo boriti. Danes so za zapahi trije državljani, ki so baje tudi vplivali na obrambno spo-

sobnost. Ampak, če je zakon pravičen, naj bo enak za vse.

Iz lastnih varnostnih razlogov izjavljam, da razen vojaške knjižice ne vem za noben dokument vojaške tajnosti, da mi lahko sodi le civilno sodišče in da me ne more braniti nobeden vojaški branilec, ampak le Odbor za zaščito človeških pravic.

Evgena Emrija bi rad opomnil, da si je s svojimi članki v časopisih napravil prav slabo uslugo in da se s svojimi napadai na Kmečko zvezo, Zvezo slovenske kmečke mladine in na novinarje, kot je Branko Žunec, prej grdo osramotil, kot pa dvignil svojo popularnost.

Mlade bi še pozval, da se pozanimajo, kakšno je stališče njihovih občinskih vodstev do volitev za predsednika slovenske mladine in zakaj je tako. Zame bo vedno predsednik Janez Janša in s parolo »Janez, moj predsednik« se tudi poslavljam.

Milan Rus, kmet, s čimer pa nočem biti enak Evgenu Emriju, ki je baje »tudi kmet«.

URADNE OBJAVE

Leto XXIV

Murska Sobota, 21. 7. 1988

Str. 22

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVA IN
MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

170. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah v občini Gornja Radgona
171. Odlok o lokacijskem načrtu »Čistilna naprava Negova«
172. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve v občini Gornja Radgona

173. Poročilo o izidu referenduma v Krajevni skupnosti Veržej
174. Sklep o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje krajevne skupnosti Veržej za naselja Bunčani, Veržej, Banovci, Grlava, Kristanci in Šalinci

170

Na podlagi 1. člena Zakona o komunalnih taksah (Ur. list SRS, št. 24/65, 5/68, 7/70 in 7/72) in 206. člena statuta občine Gor. Radgona (Ur. objave, št. 41/81, 7/86 in 2/87) je skupščina občine Gor. Radgona na seji ZZD in ZKS, dne 30. 6. 1988 sprejela

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah v občini Gornja Radgona

1. člen

V odloku o komunalnih taksah v občini Gor. Radgona (Ur. objave, št. 23/87) se spremenijo naslednje tarifne št. za obračun komunalne takse:

tar. št. 1.
— za uporabo glasbenih avtomatov v javnih lokalih se plača od avtomata 20.000 din

tar. št. 2
— za uporabo igralnih sredstev v javnih lokalih se plača letno:
a) za biljard (navaden ali avtomatski) 6.000 din
b) za avtomatsko kegljišče po stezi 30.000 din
c) za druga igralna sredstva 20.000 din

tar. št. 3
— za uporabo javnega pločnika pred poslovnim prostorom:
a) od 1 m² izkoriščene površine letno 2.000 din
b) za občasno uporabo od 1 m² izkoriščene površine dnevno 1.000 din

tar. št. 4
— za reklamne napise, ki so postavljeni, pritrjeni ali drugače označeni na javnih mestih se plača:

- a) če je trajnega značaja — letno glede na velikost:
— do 2 m² 10.000 din
— od 2 do 5 m² 20.000 din
— nad 5 m² 30.000 din
b) če je občasnega značaja — dnevno glede na velikost:
— do 2 m² 2.000 din
— od 2 do 5 m² 4.000 din
— nad 5 m² 6.000 din

2. člen

Spremembe in dopolnitve odloka o komunalnih taksah začnejo veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin, uporabljajo pa se od 1/1-1989 dalje.

Številka: 423-2/87

Datum: 30. 6. 1988

PREDSEDNIK

Skupščine občine Gor. Radgona
Peter FRIDAU

171

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 206. člena Statuta občine Gor. Radgona (Ur. objave, št. 41/81, 7/86 in 2/87) je skupščina občine Gornja Radgona na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, dne 30. 6. 1988 sprejela

ODLOK

O LOKACIJSKEM NAČRTU »ČISTILNA NAPRAVA NEGOVA«

1. člen

S tem odlokom se sprejme lokacijski načrt za čistilno napravo Negova, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti pod štev. 18/86-LN/GR.

2. člen

Lokacijski načrt iz prejšnjega člena vsebuje:

- a) grafične priloge
— izrez iz prostorskega plana

M = 1:5000

- prikaz širšega območja M = 1:25000
— idejna rešitev kanalizacije M = 1:1000
— situacije čistilne naprave M = 1:500
— situacije komunalnih naprav M = 1:5000

b) tekstualni del

— usmeritve iz dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine

— prostorski pogoji

— ureditve po posameznih območjih

c) soglasje pristojnih organov

d) ocene stroškov

3. člen

Čistilna naprava kapacitete 200 E biokemične obremenitve je zaprtega sistema in ima zbiralni bazen 250 m³, potopne diske s primarnim in sekundarnim uslednikom in možnost kemičnega čiščenja odplak.

4. člen

Čistilna naprava je locirana v gozdno površino, severovzhodno od ceste Sp. Ivanjci—Negova z odmakom od iste 31 m. Od gozdne ceste je odmaknjena 4,5 m.

Kota platoja ob ČN je 270,60 m n.m.v.

Kota vtoka v ČN je 270,85 m n.m.v.

Kota iztoka iz ČN v potok Krčevina je 269,80 m n.m.v.

5. člen

Dotok v ČN je po zbirnem kanalu Ø 30 cm in zajema naselje Negova s stanovanjskimi objekti, šolo in poslovnimi prostori.

Priključek ključavničarske delavnice se lahko izvede na ČN le preko lovilca maščob in zbiralnika grobnih kovinskih delov, kar mora zgraditi uporabnik na lastnem dvorišču pred priključkom na kanalizacijo.

6. člen

Odvod iz ČN v potok Krčevina se izvede v cevni kanalizaciji ob obstoječi gozdni cesti.

7. člen

Za priključitev objektov na kanalizacijo in ČN je upoštevati določila odloka o upravljanju, vzdrževanju in obvezni uporabi kanalizacije v občini Gor. Radgona (Ur. objave, št. 6-53/85).

Na kanalizacijo se priključijo le odpadne vode, meteorne vode se vodijo še nadalje prosto kot do sedaj.

8. člen

Osnove za izdelavo lokacijskega načrta čistilne naprave Negova so dolgoročni družbeni plan občine Gor. Radgona za obdobje 1988—2000; srednjeročni družbeni plan občine Gor. Radgona za obdobje 1986—1990 in sprejeti zazidalni načrt za del naselja Negova.

9. člen

Lokacijski načrt je stalno na vpogled občanom in organizacijam pri občinskem upravnem organu pristojnem za urejanje prostora.

10. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravljajo inšpekcijske službe občin Pomurja.

11. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 350-2/87

Datum: 30. 6. 1988

PREDSEDNIK

Skupščine občine Gor. Radgona
Peter FRIDAU

172

Na podlagi 1. člena Zakona o posebnem prometnem davku (Ur. list SRS, št. 24/88) in 206. člena statuta občine Gor. Radgona (Ur. objave, št. 41/81, 7/86 in 2/87) je skupščina občine G. Radgona na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, dne 30. 6. 1988 sprejela

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve v občini Gor. Radgona

1. člen

V odloku o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve v občini G. Radgona (Ur. objave, št. 19/79, 15/80, 18/81, 8/82, 3/83, 34/83, 9/85, 31/85 in 1/88) se črtajo tarifne številke 2., 3. in 4. Tarifne številke 5., 6., 7., 8., 9. in 10 postanejo tarifne številke 2., 3., 4., 5., 6. in 7.

2. člen

Ta odlok prične veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 7. 1988 dalje.

Številka: 421-2/82

Datum: 30. 6. 1988

PREDSEDNIK

Skupščine občine Gor. Radgona
Peter FRIDAU

173

POROČILO

o izidu referenduma v Krajevni skupnosti Veržej

Na referendumu za uvedbo krajevnega samopriskevka v KS Veržej, ki je bil v nedeljo 19. 6. 1988 so bili doseženi naslednji rezultati:

Glasovalno mesto	število glasovalcev	»za«	»proti«	Nevelj. glas.
BANOVC	143	101 (71 %)	39	/
BUNČANI	168	133 (79 %)	24	/
VERŽEJ	664	530 (80 %)	72	12
GRlava	86	55 (64 %)	26	2
KRIŠTANCI ŠALINCI	188	158 (84 %)	26	/

Volilna komisija ugotavlja, da je referendum izveden v skladu z zakonom in da je v vsakem naselju ZA glasovalo večina glasovalcev ter je tako samopriskevak sprejet.

Veržej, 19. 6. 1988

Predsednik volilne komisije:
Štefan CASAR l. r.

174

Na podlagi določila 3. člena zakona o samopriskevku (Ur. l. SRS št. 35/85 in 28. čl. statuta KS Veržej, je skupščina KS na svoji seji dne 30. 6. 1988 sprejela

SKLEP

o uvedbi krajevnega samopriskevka za območje krajevnega skupnosti Veržej za naselja Bunčani, Veržej, Banovci, Grlava, Kristanci in Šalinci.

1. člen

Na podlagi odločitev delovnih ljudi in občanov krajevnega skupnosti Veržej, na referendumu dne 19. 6. 1988, se uvede krajevni samopriskevak za območje KS Veržej za obdobje petih let in to od 1. X. 1988 do 30. IX. 1993.

2. člen

Sredstva, zbrana s krajevnim samopriskevkom, bodo uporabljena za izvajanje nalog objavljenih v Uradnih objavah Pomurja št. 16/88 v sklepu za razpis referenduma.

3. člen

Prispevek morajo plačevati zavezanci, ki imajo stalno prebivališče na območju krajevnega skupnosti Veržej, v naslednji višini:

Za naselje Bunčani:

- 2 % od neto OD iz delovnega razmerja
- 2 % od honorarjev, nadur in pogodbenih zaslužkov
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom
- 2 % od OD obrtnikov
- 20 % od katastrskega dohodka, ki se revalorizira z revalorizacijo KD

— 2 % od poprečnih OD v občini za tekoče leto za zaposlene v tujini

— plačilo dveh prevozov gramoza na poljske ceste po vsakem hektarju zemlje bodo prispevali lastniki zemljišč v dveh letih in to leta 1990. in 1992.

Svet KS se pooblašča, da vsako leto na novo ovrednoti prispevek za navoz gramoza, v skladu z gibanjem cen.

Plačila samopriskevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. čl. Zakona o samopriskevku.

Za naselje Veržej:

- 2 % od neto OD iz delovnega razmerja
- 2 % od honorarjev, nadur in pogodbenih zaslužkov
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom
- 2 % od OD obrtnikov
- 20 % od katastrskega dohodka, ki se revalorizira z revalorizacijo KD

— 2 % od poprečnih OD v občini za tekoče leto za zaposlene v tujini

— plačilo dveh prevozov gramoza na poljske ceste po vsakem

hektarju zemlje bodo prispevali lastniki kmetijskih zemljišč v dveh letih in to v letu 1990. in 1992.

— poseben prispevek bodo plačevali lastniki individualnih hiš in stanovanj, obrtnih prostorov, v tistih ulicah ali delih naselja, ki se jih bo komunalno urejalo. Prav tako bodo plačevali poseben prispevek lastniki hiš, gradbenih parcel in vikendov, ki ne živijo na področju KS, pa vseeno posedujejo omenjene nepremičnine.

Svet KS se pooblašča, da vsako leto na novo ovrednoti prispevek navoza gramoza in poseben prispevek v skladu z gibanjem cen.

Plačila samopriskevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. čl. Zakona o samopriskevku.

Za naselje Banovci:

- 2 % od neto OD iz delovnega razmerja
- 2 % od honorarjev, nadur in pogodbenih zaslužkov
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom
- 2 % od OD obrtnikov
- 20 % od katastrskega dohodka, ki se revalorizira z revalorizacijo KD

— 2 % od poprečnih OD v občini za tekoče leto za zaposlene v tujini

— plačilo dveh prevozov gramoza na poljske ceste po vsakem hektarju zemlje bodo prispevali lastniki kmetij v dveh letih in to leta 1990. in 1992.

Samopriskevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. čl. Zakona o samopriskevku.

Svet KS se pooblašča, da vsako leto na novo ovrednoti prispevek za navoz gramoza v skladu z gibanjem cen.

Za naselje Grlava:

- 2 % od neto OD iz delovnega razmerja
- 2 % od honorarjev, nadur in pogodbenih zaslužkov
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom
- 2 % od OD obrtnikov
- 20 % od katastrskega dohodka, ki se reval. z revalorizacijo KD

— 2 % od poprečnih OD v občini za tekoče leto za zaposlene v tujini

— plačilo dveh prevozov gramoza na poljske ceste po vsakem hektarju zemlje bodo prispevali lastniki zemljišč v dveh letih in to 1990. in 1992. leta.

Svet KS se pooblašča, da vsako leto na novo ovrednoti prispevek za navoz gramoza v skladu z gibanjem cen.

Samopriskevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. čl. Zakona o samopriskevku.

Za naselje Kristanci—Šalinci:

- 2 % od neto OD iz delovnega razmerja
- 2 % od honorarjev, nadur in pogodbenih zaslužkov
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom
- 2 % od OD obrtnikov
- 20 % od katastrskega dohodka, ki se revalorizira z revalorizacijo KD

— 2 % od poprečnega OD v občini za tekoče leto za zaposlene v tujini

— plačilo dveh prevozov gramoza na poljske ceste po vsakem hektarju zemlje bodo prispevali lastniki kmetijskih zemljišč v dveh letih in sicer leta 1990. in 1992.

Svet KS se pooblašča, da vsako leto na novo ovrednoti prispevek za navoz gramoza v skladu z gibanjem cen.

Plačila samopriskevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. čl. zakona o samopriskevku.

4. člen

Samopriskevak, ki se plačuje od osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in pokojnin, obračunava izplačevalec osebnega dohodka oziroma pokojnin, ki mora mesečno na seznamu obvestiti KS za katero vas oziroma naselje je bil nakazan samopriskevak, oziroma mora biti to razvidno na nakaznici ali prenosnem nalogu.

Samopriskevak, ki ga plačujejo občani, ki se z osebnim delom bavijo s kmetijstvom, obrtno in drugo dejavnostjo, obračunava in posreduje uprava za družbene prihodke občine Ljutomer.

Samopriskevak od zaposlenih v tujini in prispevek za navoz gramoza pa obračuna krajevna skupnost, ki vsakega zavezanca pismeno obvesti o njegovi obveznosti in roku plačila. Prav tako obračunava KS poseben prispevek od lastnikov nepremičnin, ki ne živijo na območju KS, pa v KS posedujejo nepremičnine.

5. člen

Sredstva krajevnega samopriskevka so namenska in se bodo uporabljala izključno za opravljanje nalog iz drugega čl. tega sklepa.

Zbirala se bodo na žiro računu Krajevna skupnost Veržej 51930-842-029-8612 z oznako naselja, za katero je bil nakazan.

6. člen

Nadzor nad zbiranjem sredstev in njihovi uporabi in izvajanju del opravlja svet KS, ki vsaj enkrat letno poroča skupščini KS in zborom krajanov.

7. člen

Ta sklep prične veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah Pomurja, uporablja pa se s 1. X. 1988.

Veržej, 30. 6. 1988

Predsednik skupščine KS Veržej
Milan Štumpf, l. r.

GASILSKO TEKMOVANJE TREH DEŽEL

Uspel gasilski shod v Beltincih

V Beltincih je bil v nedeljo prvi gasilski praznik. Na že tradicionalnem mednarodnem tekmovanju treh dežel se je zbralo 62 enot z okrog 650 gasilci iz Avstrije, Želzne županije in županije Zala iz Madžarske, Hrvaške in Slovenije. Navzoči sta bili tudi gasilski delegaciji iz Ingolstadta in Hamburga iz ZR Nemčije ter predstavniki družbenopolitičnega življenja soboške občine in krajevne skupnosti Beltinci. Po krajših nagovorih podpredsednika GZ Slovenije Ernesta Eöryia in predsednika skupščine KS Beltinci Jožeta Kolariča so enote tekmovale v vaji z motorno brizgalno in štafetnem teku na 450 metrov. Na tekmovanju, ki je bilo dobro organizirano, so gasilci pokazali primerno strokovno znanje. Pri članih A je zmagala Gornja Radgona pred Korovci, Pertočo, Ropočo in Jurijem. Pri članih B je bila najboljša enota Gerlinec pred Mursko Soboto, Ino Nafto, Kušanovci in Lipovci. Pri članicah pa je zmagala enota Salamenec pred Filovci, Lipo, Strukovci in Bakovci. Sicer pa ta gasilski shod ni imel le tekmovalega namena, temveč je bil tudi poglobljanje sodelovanja med sosedi in narodi, spoznavanja in sožitja. To so predvsem poudarjali organizatorji in gostje na sklepni slovesnosti ob razglasitvi rezultatov tekmovanja. Posebno zadovoljstvo so ob uspelem srečanju izrekli predsednik OK SZDL Murska Sobota Geza Farkaš ter predstavniki iz Madžarske, Avstrije in ZR Nemčije. Gostitelji pa so na sklepni slovesnosti tudi podelili praktično darilo območnemu gasilskemu poveljniku Frančku Gombocu za dolgoletno strokovno pomoč. Prireditve v prelepem beltinskem parku pa so popestrili moški pevski zbor, folklorna skupina in tamburaši domačega kuda.

Feri Maučec

TEKMOVANJA POGLABLJAJO SODELOVANJE

Zanimalo nas je, kako ocenjujejo tradicionalna mednarodna tekmovanja gasilcev treh dežel predstavniki posameznih držav. Zato smo pripravili malo anketo.

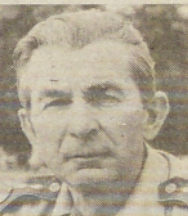
SÁNDOR SOOS — namestnik gasilske komande županije Zala: »Presenečen sem nad tako množično udeležbo na tem tekmovanju, ki je bilo izvedeno na visoki ravni. Mislim, da bomo to sodelovanje naprej razvijali in ga razširjali, za kar imamo velike možnosti ne samo na strokovnem, temveč tudi pri poglobljanju prijateljstva med gasilci in društvi. Za izvedeno tekmovanje se zahvaljujem organizatorjem in želim, da bi bilo čim manj požarov.«

JOSEF WITTMANN — predsednik gasilcev Ingolstadta: »To tekmovanje sem si prvič ogledal in lahko povem, da je name naredilo prijeten vtis. Prijetno sem presenečen tudi nad gostoljubnostjo prebivalstva. Po mnogih letih partnerstva med občino Murska Sobota in Ingolstadtom je prišel čas, da tesneje sodelujemo tudi gasilci. Zahvaljujem se organizatorjem za program, ki so nam ga pripravili. Mislim, da smo navezali nova prijateljstva, ki jih bomo skušali negovati.«

FRANC FISCHER — poveljnik gasilcev okraja Zhenavci/Jennersdorf: »Gasilci že dvajset let dobro sodelujemo. Tako tekmovanje samo potrjuje to sodelovanje, ki pa je hkrati priprava za resno delo ob nesrečah ali katastrofah. Organizatorjem lahko izrečem za izvedbo tekmovanja najvišjo oceno. Želim si, da bi naše sodelovanje v takšnem obsegu ohranili tudi v prihodnje. Naši gasilci radi pridejo k vam. Zahvaljujemo se za povabilo, drugo leto pa se srečamo v Zhenovcih.«

FRANČEK GOMBOC — območni gasilski poveljnik Murska Sobota: »Namen tovrstnih tekmovanj je predvsem, da se gasilci med seboj pomerijo v znanju in kar je najpomembnejše navežejo prijateljstva in poznanstva, kar je temelj za sožitje med narodi. Tako tekmovanja pa tudi prispevajo k izmenjavi strokovnih izkušenj, kar lahko prispeva k boljšemu delu. Rezultati, ki so jih gasilci dosegli na tekmovanju, so zelo dobri. Tokrat nam je bilo naklonjeno tudi vreme, tako da je bilo poleg množične udeležbe gasilcev tudi veliko gledalcev. Upam, da so tako gasilci kot gostje zadovoljni s tekmovanjem.«

F. M.

OBČINSKA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA MURSKA SOBOTA

Zvezna plaketa civilne zaštite

Ob letošnjem dnevu civilne zaštite je občinska organizacija Rdečega križa Murska Sobota prejela pomembno priznanje — zvezno plaketo civilne zaštite, ki jo zaslužnim organizacijam in posameznikom podeljuje predsednik zvezne vlade.

Občinska organizacija Rdečega križa Murska Sobota, ki vključuje 41 krajevnih organizacij, nad 50 aktivov v delovnih organizacijah, 17 aktivov na osnovnih šolah in 4 aktivne na šolah srednjega usmerjenega izobraževanja, je v štiridesetletnem delovanju opravila pomembne naloge na področju zdravstvenega in socialnega varstva ter splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Na področju zdravstvenega varstva uspešno usposablja mladino in občane v prvi medicinski pomoči civilne zaštite ter negi bolnika in dojenčka. Zbira prostovoljne krvodajalce. Izvaja akcije higienizacije in varstva okolja. Skrbi za izvajanje zdravstveno vzgojnih programov v krajevnih organizacijah, delovnih organizacijah in šolah. V okviru socialnega varstva skrbi organizacija Rdečega križa za preskrbo ogroženega prebivalstva ob naravnih in drugih nesrečah (sosedska pomoč, urejanje bivališč, itn.), organizira socialno-medicinsko delo z ogroženimi skupinami prebivalstva, solidarnostne akcije za zbiranje materialne in denarne pomoči, zbira zdravila in zdravilna zelišča ter skrbi za prehrano prizadetega prebivalstva.

Organizacija Rdečega križa pa je opravila pomembno delo in humanitarno pomoč prizadetim občanom ob poplavih in neurju s točo ter drugih katastrofah. Tako je lani Rdeči križ pomagal 210 družinam, ki so bile prizadete po neurju s točo na območju Goriškega. Pomagal je pri preskrbi z živili, popravilu poškodovanih stanovanjskih in drugih zgradb ter denarno. Mladina in drugi aktivisti Rdečega križa ter delavci iz delovnih organizacij so veliko pomagali prizadetim družinam z delovnimi akcijami in sosedsko pomočjo. S pomočjo solidarnostnih sredstev Rdečega križa Slovenije je bila zgrajena nova stanovanjska hiša samohranilki z osmimi otroki in bolno materjo v Dolnjih Slavečih. Starejšim družinam, osamelim ljudem in Romom so bile popravljene strehe in opravljena druga dela pri popravilu poškodovanih hiš ter okolice. Pri vseh akcijah pomoči organizacija Rdečega križa tesno sodeluje s civilno zaščito ter drugimi obrambnimi in samozaščitnimi dejavniki v soboški občini. Tako je zvezno priznanje prišlo v prave roke.

Feri Maučec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

UTONIL V BLAGUŠKEM JEZERU

Sezona kopanja je na vrhuncu, ljudje si poiščejo osvežitev v potokih, jezerih in zapuščenih gramoznicah. Slednje so lahko tudi za dobre plavalce usodne. Tako je 17. julija utonil v Blaguškem jezeru Peter Košar, ki je bil menda dober plavalec, v zadnjem času pa nekoliko bolan in to naj bi povzročilo trenutno slabost. Kljub hitri intervenciji plavalcev Košarja niso našli, odkrili so ga šele potapljači v globini 3 metrov.

S koso zadel pešca

11. julija se je zgodila prometna nezgoda v Tešanovcih. Voznik traktorja Andrej Adamič iz Strehovec se je peljal proti Dobrovniku. V Tešanovcih je dohitel pešca A. Flisarja iz Tešanovec, ki je stal na pločniku ob steni hiše. Zaradi tesne vožnje je Adamič s traktorsko koso zadel okno hiše in nato še Flisarja in ga poškodoval.

Nepravilno prehitjevanje

12. julija se je zgodila prometna nezgoda pri Boračevi. Voznik kolesa z motorjem Franc Skotnik iz Očeslavec se je peljal proti Boračevi. V ostrem desnem ovinku je dohitel voznika osebnega avtomobila Rudija Volfa, le-ta je nameraval zavijati in je zaradi tega stal na vozišču. Skotnik zaradi neprimerne hitrosti ni mogel zavestaviti, zapeljal je v levo in prehitel avtomobil, takrat pa mu je iz nasprotnne smeri pravilno pripeljal nasproti z osebnim avtomobilom Branko Meglič z Radenskega Vrha. V trčenju se je Skotnik hudo poškodoval.

Izsilil prednost

13. julija se je zgodila prometna nezgoda pri Vaneči. Iz Murske Sobote proti Mačkovcem se je peljal voznik osebnega avtomobila Franc Sifter iz M. Sobote. Ko je pripeljal v naselje Vaneča, mu je pri odcepu ceste za Doline pripeljal nasproti kolesar Bela Banko iz Doline, in tik pred voznikom zavil na levo. Voznik osebnega avtomobila zaradi neprimerne hitrosti trčenja ni uspel preprečiti. Kolesar se je hudo poškodoval.

Trčenje v Beltincih

15. julija se je zgodila prometna nezgoda v Beltincih. Voznik tovornega avtomobila Alojz Kuhar iz Bakovec se je peljal proti Lendavi. V Beltincih je na Panskimi cestami v desnem ovinku zaradi neprimerne hitrosti zapeljal čez sredino, ko mu je iz nasprotnne smeri pravilno po desni pripeljal voznik osebnega avtomobila Jože Cesar iz Lendave. Pri trčenju ni bil nihče poškodovan, škoda pa je za 12 milijonov dinarjev.

Prehitro v ovinek

15. julija se je zgodila prometna nezgoda v Noršincih pri Ljutomeru. Voznik osebnega avtomobila Stefan Pravdič iz Andrejane (SO Lenart) se je peljal iz Križevca proti Ljutomeru. Pred Noršinci je domnevno vinjen zaradi neprimerne hitrosti zapeljal v jarek in avtomobil se je prevrnil. Sopotnik Franc Vičar je padel iz avtomobila in se laže poškodoval, poškodbe je dobil tudi drugi sopotnik, Anton Antonič.

Otrok zanetil požar

16. julija je zgorela lesena šupa Štefana Zelka iz Tešanovec. Požar je zanetil otrok, ko se je v šupi igral z vžigalicami. Poleg slame, drv in nekaj orodja je zgorela cela šupa. Škode je za 5 milijonov dinarjev.

IZŽREBANE ŠTEVILKE S TOMBOLE RK BAKOVCI

Zap. št. dobitka	Izžreb. štev.		
1.	030669	32.	001975
2.	004810	33.	034180
3.	025556	34.	027503
4.	003651	35.	007134
5.	019155	36.	014551
6.	004366	37.	001869
7.	010720	38.	036556
8.	010201	39.	026765
9.	023931	40.	016579
10.	036661	41.	005419
11.	004224	42.	020101
12.	031151	43.	030394
13.	011178	44.	018561
14.	021598	45.	012908
15.	005152	46.	019379
16.	011488	47.	005829
17.	031871	48.	017803
18.	033911	49.	034627
19.	025582	50.	007096
20.	028704	51.	002893
21.	001232	52.	034671
22.	003986	53.	017466
23.	034870	54.	008826
24.	013660	55.	028917
25.	012584	56.	015545
26.	017278	57.	031896
27.	018161	58.	017897
28.	021120	59.	018523
29.	024417	60.	007034
30.	040386	61.	025266
31.	032166	62.	009444
		63.	014961
		64.	036180

AGROSERVIS, p. o.
69000 Murska Sobota, Kroška cesta 58
telefon: (069) 21-630

V času žetvenih opravil smo v naši trgovini z rezervnimi deli uvedli podaljšani delovni čas. Prav tako smo uvedli dežurstvo mehanikov za popravila kombajnov ZMAJ. Dežurstvo in delovni čas v trgovini traja od 11. 7. 1988 do 31. 7. 1988 od 7.00 do 20.00. Rezervne dele za kombajne lahko dobite tudi v soboto in nedeljo. Se priporočamo.

Dinifrol anti-explo

SERVIS motornih vozil in kmetijskih strojev

PRODAJA vozil z zastavo in rezervnih delov

Radenska TPO
Tovarna polnilne opreme

Zdravilišče Radenska Radenci n.s.o.

TOZD Tovarna polnilne opreme n.s.o.

69252 Radenci-Jugoslavija

telefon 069 73 040-telex 35218 yu sira
žiro račun 51910-601-12435

Zdravilišče Radenska Radenci, tozda TOVARNA POLNILNE OPREME

OBJAVLJA

licitacijsko prodajo

naslednjih osnovnih sredstev:

1. Avtomobil ZASTAVA, kombi, tip 850 Ak, letnik 1982, za izključno ceno 700.000 din
2. strojna ločna žaga za izključno ceno 400.000 din

Dražba bo v ponedeljek 25. 7. 1988 ob 10. v prostorih tozda Tovarna polnilne opreme Radenci—Boračeva. Udeleženci plačajo 10 % varščine od izklicne cne. Ustrezne datjave plača kupec. Ogled je možen dve uri pred začetkom dražbe.

TURISTIČNO DRUŠTVO LJUTOMER

RAZPISUJE

udeležbo na 4. PRLEŠKEM SEJMU v Ljutomeru, ki bo 14. 8. 1988.

Prleški sejem postaja vse bolj uspešen za vse udeležence tako v gospodarskem, zabavnem kot kulturnem smislu, zato ga prirejamo tudi letos.

Vabimo vse delovne organizacije, obrtnike, društva, posameznike in skupine, da se sejma udeležijo kot prodajalci izdelkov in pridelkov. Posebej želimo, da pride na sejem čim več obrtnikov, ki ohranjajo staro domačo obrt. Na sejmu bo tudi prostor za boljši sejem za prodajo rabljenih stvari in starin.

Stojnina znaša 20.000.— din za 5 tekočih metrov odprtega prostora, za sodarje površina ni omejena, gostince 10 % od prometa s tem, da morajo rezervacijo (20.000 din) plačati vnaprej, za večje prostore ter posebne zahteve pa po dogovoru. Rezervacija stojnine nakažite na žiro račun Turističnega društva Ljutomer pri SDK Ljutomer (51930-678-46829) ali plačajte pri blagajni društva. Za boljši sejem ni potrebna rezervacija, stojnina pa se določi po dogovoru na kraju samem. Rok za vplačilo rezervacije je 11. 8. 1988.

Pričakujemo vaš obisk. Skupaj se potrudimo, da bomo sejmski utrip približali tistemu, ki ga je leta 1905 posnel na prvi jugoslovanski film dr. Grosman.

Vse informacije dobite pri Turističnem društvu Ljutomer, telefon (069) 81 049.

Vabljeni!

TURISTIČNO DRUŠTVO LJUTOMER

Veterinarska postaja Ljutomer objavlja po sklepu Zbora delavcev

DRAŽBO

rabljenega osnovnega sredstva

osebni avto RENAULT 4 TLJ, letnik 1984,

izklicna cena 3.500.000 din

Vozilo je v voznem stanju in bo na ogled 25. julija od 12. do 15. ure. Dražba bo isti dan ob 15. uri. Interesenti morajo uro pred začetkom dražbe plačati varščino v višini 10 odstotkov od izklicne cene in jo položiti pri blagajni delovne organizacije. Kupec mora plačati tudi pripadajoči prometni davek.

Stanovanjska zadruga Černelavci, o. sol. o., Murska Sobota, Zvezna 12, zaradi napake v besedilu ponovno

razpisuje

na podlagi sklepa združnega sveta prosta dela in naloge

upravnika stanovanjske zadruga

(reelekcija)

Pogoji:

- srednješolska izobrazba gradbene smeri,
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj pri delih in nalogah s posebnimi pooblastili,
- ustrezne organizacijske in vodstvene sposobnosti.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisov dosedanjega dela pošljite v 8 dneh od objave na naslov: STANOVANJSKA ZADRUGA ČERNELAVCI, Murska Sobota, Zvezna 12. Kandidati bodo obveščeni v 15 dneh od sprejetja sklepa o izbiri.

Vabimo na

VELIKO LETNO ZABAVNO-GLASBENO PRIREDITEV,

ki bo 22. julija ob 20. uri pri bazenu v Radencih. — Nastopajo NEDA UKRADEN in ansambel MAGNET — za hladno pijačo in obložene mize bo poskrbljeno — prodaja vstopnic na kopališču v Radencih

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

Ni sporeda.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (z informativnim delom, rubriko Stokovnjak odgovarja — tokrat o telesni kulturi, glasbo in reklamami), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. **Dežurstvo:** od 14.00 do 16.00 na telefon 21-232.

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 Spored v madžarsčini, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldne (aktualni prispevek, minuta za varstvo okolja, športne in druge novice, kmetijska oddaja, humor, glasba), 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. **Dežurstvo:** od 9.00 do 13.00 po telefonu 21-232.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, kronika, glasba in reklame), 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, reportaža s pogovorom o starih kmečkih opravilih — sodelovanje poslušalcev na 21-232), 18.00 Sotočje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarska tema, glasba in reklame), 18.00 Vprašanja — odgovori (telefon 21-232), 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, prispevki iz kulturnega življenja, reklame, glasba), 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

TV LJUBLJANA

TV LJUBLJANA

TV LJUBLJANA

TV LJUBLJANA

TV LJUBLJANA

TV LJUBLJANA

9.15—12.15 in 15.45—00.00 Teletekst RTV Ljubljana 9.40 Tekmovanje, učencev in študentov glasbe Jugoslavije, 10.15 Oliver Twist, angleška nadaljevanika (1/8), 10.45 Nevidni bataljon, slovenski film (ČB), 16.15 Poletna noč, ponovitev nadaljevanke NAPOLEON IN JOSEPHINE (6/6), KDO BO NOSIL HLACE, 7., zadnji del, 17.35 PRVA LJUBEZEN: Rok, rada te imam, Kaja, 18.30 Čas, ki živi: Med presnico in spominom, 19. Tv dnevnik, 19.59 Zrcalo Tedna, 20.20 Cagney in Lacey, ameriška nadaljevanika (5/12), 21.05 Na krilih vetra: Francoska Polinezijska, dokumentarna serija (3/8), 21.55 Tv dnevnik, 22.10 Poletna noč, Sužnja Isaura, brazilska nadaljevanika (1/3), 00.30 Informativna oddaja za tujce, 00.00 Megla, poljski film. **Oddajniki II. TV mreže:** 19.00 Alpski večer 88, ponovitev 4. oddaje, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Narodna glasba, 20.45 Poročila, 20.50 Dokumentarna serija, 21.40 En avtor, en film — Srez, 22.00 Igrani film, 23.30 Reka: DP v plavanju, posnetek. **OPOMBA:** 14.00—20.00/22.00 Dortmund: Tenis — Davisov pokal ZRN:YU.

17.15 in 00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 17.45 Radovedni Taček: Tekmovanje, 18.00 Pamet je boljša kot žamet: Sonce, 18.05 J. Ribičič: Miškolin — Visoka šola, 18.15 Poletna noč, ponovitev nadaljevanke, Sužnja Isaura, (1/30), 19.30 Tv dnevnik, 19.55 Vreme, 19.59 Naš utrip, 20.30 Ciklus filmov A. Christie: Nesrečna trinajstica, ameriški film, 22.05 Tv dnevnik, 22.20 Poletna noč, Sužnja Isaura, brazilska nadaljevanika (2/30), 00.30 Informativna oddaja za tujce, Rožnata namizanka (4/10). **Oddajniki II. TV mreže:** 14.35 Kako biti skupaj, 15.05 Mladi Tom Edison, ameriški film, 17.35 Otroška predstava, 18.40 Dallas, ameriška nadaljevanika, 21.35 Oddaja iz kulture, 22.05 Športna sobota. **OPOMBA:** Reka: DP v plavanju (17.30—19.30) 14.00—16.00/18.00 Tenis Davisov pokal — ZRN:YUGOSLAVIJA.

10.35 A. Dumas: Gospa Monsorojska, ponovitev zadnjega dela francoske nadaljevanke (7/7), 11.30 Alpski večer, 5. oddaja, 12.00 Kmetijska oddaja TV Beograd, 15.05 J. Koplowitz: Hotel Polan in njegovi gosti, zadnji del nemške nadaljevanke (3/3), 16.55 Slovenski v zamejstvu, 17.25 Medvedki prihajajo, ameriški film, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Omer Zorab: Kljubovanje, drama TV Sarajevo, 21.10 Zdravo, 22.40 Informativna oddaja za tujce. **Oddajniki I. TV mreže:** 8.55 Poročila, 9.00 Danes za jutri in igrani film, 12.00 Anglunipe, oddaja v romščini (do 12.15), 14.00 Športnozabavno popoldne, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Poletu 2000, poljudnoznanstveni film, 20.45 Včeraj, danes, jutri, 21.00 Mali koncert, 21.20 Nogometna reportaža, 21.50 Športni pregled (do 22.20). **OPOMBA:** 14.30 Hohenheim: Formula 1 za VN Nemčije, Reka: DP v plavanju, tenis Davisov pokal — ZRN:Yugoslavija.

16.35—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 17.05 Naš utrip, ponovitev, 17.20 Zrcalo tedna, ponovitev, 17.35 Poletna noč, ponovitev nadaljevanke Sužnja Isaura (2/30), 18.20 Radovedni Taček: Zajec, 18.35 Mala Nada, 7. del otroške nadaljevanke, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 H. Lawson: Joe Wilson, avstralska nadaljevanika (4/6), 20.50 Aktualno, 21.40 Tv dnevnik, 21.55 Poletna noč, Sužnja Isaura, brazilska nadaljevanika (3/30), 00.30 Informativna oddaja za tujce. **Oddajniki II. TV mreže:** 18.30 Beograjski Tv program, 20.00 Zunanje politična oddaja, 20.55 Alternativa, Tv nadaljevanika, 21.55 Lik revolucije, dokumentarna oddaja, 22.25 Poezija, 23.10 Kronika Puljskega festivala.

16.50—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 17.20 Poletna noč, ponovitev nadaljevanke Sužnja Isaura (4/30), 18.45 B. Žužek: O čudovitem povodcu, 2. del, 18.55 J. Ribičič: Miškolin-Mišji sovražniki, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Osmi dan, oddaja iz kulture, 20.45 Festival jazza — Montreux 1987, koncert jazz, 21.45 Tv dnevnik, 22.00 Poletna noč, Sužnja Isaura, brazilska nadaljevanika (4/30), 00.30 Informativna oddaja za tujce. **Oddajniki II. TV mreže:** 19.00 Druga godba: Vitamin X, 2. oddaja, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Resna glasba, 20.50 Zabavni terek, 22.20 Silnice, oddaja iz kulture.

16.55—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 17.25 Poletna noč, ponovitev nadaljevanke Sužnja Isaura (5/30), 18.45 B. Žužek: O čudovitem povodcu, 2. del, 18.55 J. Ribičič: Miškolin-Mišji sovražniki, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Ciklus filmov D. Kaya: Fant iz Brooklyna, ameriški film, 22.00 Tv dnevnik, 22.15 Poletna noč, Sužnja Isaura, brazilska nadaljevanika, 00.30 Informativna oddaja za tujce. **Oddajniki II. TV mreže:** 19.00 Alpe Jadran, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Obarvana svetloba, 22.30 Poročila, 22.35 Knjige in misli, 23.05 Kronika Puljskega filmskega festivala.

ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

OPOMBA: Rim: GP V ATLETIKI.

TV ZAGREB

TV ZAGREB

TV ZAGREB

TV ZAGREB

TV ZAGREB

TV ZAGREB

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Poletno popoldne, 12.00 Početniški spored, 16.50 Ponovitve, 18.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Politični magazin, 21.05 Djelo Jusić, 22.00 Dnevnik, 22.25 Nočni program.

Prvi program 8.00 Otroški in mladinski spored, 15.45 Tedenski tv spored, 16.30 Skoki s starih mosta v Mostarju, 17.30 Poročila, 17.34 Tv koledar, 17.45 Dallas, 18.30 Prisočje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Za ljubezen, Ivy (film), 21.35 Dnevnik, 21.50 Zabavni program.

Prvi program 10.30 Otroški spored, 12.00 Kmetijska oddaja, 14.00 Kuharji in zvezde, 14.50 Glasbeni magazin, 15.35 Dokumentarno popoldne, 17.10 Ljubim te, Buck (film), 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Večerni zvonovi (drama), 21.00 Rdeči čevljički (film), 22.30 Dnevnik, 22.55 Program plus.

Prvi program 8.30 Poletno popoldne, 12.00 Početniški spored, 16.50 Ponovitve, 18.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Nenavaden primer (film), 21.10 Znanost, 21.55 Dnevnik, 22.20 Nočni program.

Prvi program 8.30 Poletno popoldne, 12.00 Početniški spored, 16.50 Ponovitve, 18.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Veselja in žalosti, 21.05 Teme in dvomi, 22.05 Dnevnik, 22.30 Nočni program.

Prvi program 8.30 Poletno popoldne, 12.00 Početniški spored, 16.50 Ponovitve, 18.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Obarvana svetloba — Visoka napetost (film), 23.05 Dnevnik, 23.30 Nočni program.

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 15.15 Početniški spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Bogati in revni, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.20 Park Gorki (film), 22.40 Umetnine. **Drugi program** 13.00 Šport, 16.00 Glasbene želje, 16.45 Lilo in prijatelj, 17.30 Tam kjer raste poper, 18.00 Tedenski tv spored, 18.30 Lokalni programi, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Po sledih avstrijskega, 21.00 Charlie Chaplin, 21.20 Novosti iz filmskega sveta, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Nogomet, 22.55 Božanska stvaritev (film).

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 14.15 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 19.00 Dunajska glasba in anekdote, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Neukrošeni naslednik (film), 21.55 Šport, 22.25 Zlati časi, 23.15 Čas zabave, 0.05 Hammer. **Drugi program** 14.00 Šport, 16.30 Srečanje pihalnih orkestrrov, 17.15 Otroški in mladinski spored, 18.00 Filmske novitve, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Revolucija (film), 22.15 Ples mrtvaških glasov (film), 23.50 Gideon in Samson.

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.35 Ponovitve, 14.35 Otroški in mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Vodnik za poročene može (film), 21.50 Spektrum, 22.35 Don Kihot (balet). **Drugi program** 9.00 Matineja, 13.00 Športno popoldne, 17.15 Klub seniorjev, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Navzgor (film), 21.45 Astragal (film), 23.30 Šport, 23.35 Chicago 1930.

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 15.15 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Bogati in revni, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Magnum, 22.00 Stromboli — božja zemlja (film), 23.40 Munsterjevi. **Drugi program** 16.00 Glasbene želje, 18.30 Škotska, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Lokalni programi, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Mistralova hči, 21.15 Gospodarska oddaja, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Izrael — nastanek države, 23.15 Med svetovi.

Prvi program ne oddaja, oddajniki druge TV mreže pa od 20.00 prenašajo programe regionalnih studiev Budimpešta, Pecs in Szeged (do 21.00)

9.05 Početniška matineja, filmi za otroke, 10.10 Srečno novo leto, g. Rüdiger, č/b TV igra, 11.05 Telovadba za invalide, 17.00 Za najstnike, 17.40 TV program za 3 dni, 17.45 Jezikovne uganke, 18.40 Nils Holgersson, risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Izginil od doma, angleška serija, 20.55 Studio '88, kulturni TV tednik, 21.40 Čezmorski Madžari, dokumentarni film, 22.25 TV dnevnik.

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Ponovitve, 15.15 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Bogati in revni, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz, 21.55 Poletna videoteka. **Drugi program** 16.00 Glasbene želje, 17.00 Narava pred vrati, 17.15 Svet pod morjem, 18.00 Šport, 18.30 Lokalni programi, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Notranje politična oddaja, 21.05 Dinastija, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Lolita (film), 0.45 Mannix.

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 14.15 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 19.00 Dunajska glasba in anekdote, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Neukrošeni naslednik (film), 21.55 Šport, 22.25 Zlati časi, 23.15 Čas zabave, 0.05 Hammer. **Drugi program** 14.00 Šport, 16.30 Srečanje pihalnih orkestrrov, 17.15 Otroški in mladinski spored, 18.00 Filmske novitve, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Revolucija (film), 22.15 Ples mrtvaških glasov (film), 23.50 Gideon in Samson.

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.35 Ponovitve, 14.35 Otroški in mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Vodnik za poročene može (film), 21.50 Spektrum, 22.35 Don Kihot (balet). **Drugi program** 9.00 Matineja, 13.00 Športno popoldne, 17.15 Klub seniorjev, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Navzgor (film), 21.45 Astragal (film), 23.30 Šport, 23.35 Chicago 1930.

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 15.15 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Bogati in revni, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Magnum, 22.00 Stromboli — božja zemlja (film), 23.40 Munsterjevi. **Drugi program** 16.00 Glasbene želje, 18.30 Škotska, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Lokalni programi, 19.00 Čas v sliki, 20.15 Mistralova hči, 21.15 Gospodarska oddaja, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Izrael — nastanek države, 23.15 Med svetovi.

Prvi program ne oddaja, oddajniki druge TV mreže pa od 20.00 prenašajo programe regionalnih studiev Budimpešta, Pecs in Szeged (do 21.00)

9.05 Početniška matineja, filmi za otroke, 10.10 Srečno novo leto, g. Rüdiger, č/b TV igra, 11.05 Telovadba za invalide, 17.00 Za najstnike, 17.40 TV program za 3 dni, 17.45 Jezikovne uganke, 18.40 Nils Holgersson, risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Izginil od doma, angleška serija, 20.55 Studio '88, kulturni TV tednik, 21.40 Čezmorski Madžari, dokumentarni film, 22.25 TV dnevnik.

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

9.05 Početniška matineja, filmi za otroke, 10.20 Delta, pon. 10.45 Telovadba za invalide, 16.25 TV program za 4 dni, 16.35 Praznik LR Poljske, 17.45 Tekla, 18.00 Okno, služnostni program, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Ciganka, francoski film, 21.40 Panorama, svetovnopolični magazin, 22.25 Uspeh, sovjetski film, 23.35 Tv dnevnik.

8.35 Naš ekran, 9.10 Enočnost živga sveta, 9.25 Vse najboljše, draga, sovj. film, 10.40 Boks, 16.00 James Burke, angleška serija, 17.00 Dnevnik, 17.20 Vroč veter, jugos. serija, 18.50 Pumnukljive dogodivščine, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Potovanje pogubljenih, 1. del angleškega filma, 21.30 Mendelssohn: Koncert za violino v e-molu, 21.35 Upognjeni kamen, kipar Sándor Kigyós, 22.05 TV dnevnik.

8.55 Spored za otroke, 10.15 Enočnost živga sveta, 10.30 Besedo ima obramba, pon. TV igre, 14.15 Zmešnjava, 14.50 Družinska nedelja, 16.00 Družabna igra, 16.40 Domoznanstvo, serija, 17.10 Delta, 18.20 Pravljice, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Dnevnik, 21.10 Potovanje pogubljenih, 2. del angleškega TV filma, 21.40 Telesport, 22.25 Poročila.

Prvi program ne oddaja, oddajniki druge TV mreže pa od 20.00 prenašajo programe regionalnih studiev Budimpešta, Pecs in Szeged (do 21.00)

9.05 Početniška matineja, filmi za otroke, 10.10 Srečno novo leto, g. Rüdiger, č/b TV igra, 11.05 Telovadba za invalide, 17.00 Za najstnike, 17.40 TV program za 3 dni, 17.45 Jezikovne uganke, 18.40 Nils Holgersson, risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Izginil od doma, angleška serija, 20.55 Studio '88, kulturni TV tednik, 21.40 Čezmorski Madžari, dokumentarni film, 22.25 TV dnevnik.

ČE LADJA ZBOLI

od oddaja za otroke

ČLOVEK Z ODLIČNIM SPOMINOM

ČLOVEK Z ODLIČNIM SPOMINOM

ČLOVEK Z ODLIČNIM SPOMINOM

ČLOVEK Z ODLIČNIM SPOMINOM

ČLOVEK Z ODLIČNIM SPOMINOM

ČLOVEK Z ODLIČNIM SPOMINOM

Se tako lepo in veliko ladjo je treba kdaj pa kdaj pogledati, preveriti, ali je še vse na svojem mestu, ali je ni načela rja ali kakšna druga nadloga. Kaj se zgodi z ladjo, ki je potrebna takega pregleda ali popravila, vam bomo pokazali v današnji oddaji, ki smo jo posneli v izolski ladjedelnici. V oddaji sodelujejo otroci iz VVO Koper, v vseh vlogah pa nastopa igralec Pavle Rakovec-Račič.

Poiščite majhne krpe blaga različnih barv in vzorcev. Vsako krpo razrežite na tri koščke. Prvi košček spravite v vrečko, drugega zmočite z vodo in ga dajte na sonce, tretjega pa dajte v varnik. Čez teden dni primerjajte krpe istega blaga, ki ste jih dali v vrečko, na sonce in varnik. Ali so enake? Z varnikom delajte le pod nadzorstvom! Poskus je vodil Saša Glazar, ilustracijo iz Cicibana je narisal Božo Kos. oddajo smo pripravili po knjigi Aleksandre Kornhauser **PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET** v sodelovanju z Državno založbo Slovenije.

Mearn je človek z izjemnim spominom. Ker je brez denarja in mu grozi, da bo izgubil lepo prijateljico, je prisiljen vnovčiti to svoje edino premoženje in uči druge, kako si lahko izuri spomin. Njegova prva stranka je Charlie Krebs, človek sumljivega slovesa, ki se želi spomniti ene stvari — številke predala na železniški postaji, kamor je sprevzel dragocenosti. Scenarij: Denis Cannan, režija: Peter Duffell, igrajo: Colin Blakely (Colin Mearns), Bernard Cribb (Charlie Krebs), Judy Geeson (Mary), John Judd (policijski inšpektor).

Otroci v NOB so bili za slovenske filmske ustvarjalce privlačna tema, spomnimo se le filmov Dolina miru in Ne joči, Peter. V manjšem kraju ustanovijo otroci svoj bataljon, ker menijo, da so starši pri pomoči partizanom premalo dejavni. Ko se v njihovo okrilje zateče ranjeni ilegalci, se zadeve prično zapletati. V Osvobodilni fronti organizirani odrasli iščejo skritega ilegalca, iščejo ga Nemci, skrivajo pa ga otroci. Scenarij: Ivan Ribič, režija: Jane Kavčič, fotografija: France Cerar, igrajo: Miha Baloh, Mira Srdoč, J. Škodlar in M. Prime.

SPORED FILMOV V KINU PARK MURSKA SOBOTA OD 22. VII. DO 28. VII. 1988

22. julija ob 18. uri ameriški film komedija Čudovito dekle — DOLBY STEREO;

22. julija ob 20. uri ameriška grozljivka Petek 13., zadnji del;

24. julija ob 16. uri ameriški film komedija Čudovito dekle — DOLBY STEREO;

24. julija ob 18. in 20. uri ameriška grozljivka Petek 13., zadnji del;

25. julija ob 18. in 20. uri avstralski film NEVERJETNI MALCOLM;

26. julija ob 18. uri avstralski film NEVERJETNI MALCOLM;

26. julija ob 20. uri francoska komedija BRATA PETARDI;

27. julija ob 18. in 20. uri francoska komedija BRATA PETARDI;

28. julija ob 18. uri ameriški akcijski film PEKLENSKE STEZE BMX — DOLBY STEREO;

28. julija ob 20. uri ameriški erotični film PRIROČNIK ZA SEKS — MLADINI DO 16. LETA OGLED FILMA NI DOVOLJEN!

Prodaj

FORD TAUNUS XL 1300 prodam.

Lucu, tel.: 25-056, po 15. uri. M-5493

BARYNI TV GORENJE prodam.

Ivan Zebec, Izakovič 72 c. M-5493

TRAKTOR DEUTZ, starejši tip, prodam.

Odranci 115. M-5496

KOMBAJN KLAS SENATOR prodam.

Naslov v upravi lista. M-5497

VSEJIVO HIŠO Z VRTOM na lepem kraju,

v bližini ceste, s sadovnjakom, njivo, gozdom in posebnimi prostori za obrt. Moravske Toplice 99. Cena po dogovoru. M-5498

SEDEŽNO GARNITURO prodam.

Filar. Gregoričeva 55. M. Sobota. M-5499

TRAKTORSKI PLUG ZA MANJŠI TRAKTOR IN MLADO OVČO,

ŠKODO 100 in ZASTAVO 101 prodam.

Tel.: 77-183. M-5500

TOVORNJAK ZASTAVA 35.8, dolg. vozen,

s kategorijo B, letnik 1987/september, prevoženih 7.000 km, prodam. Dobrovniki 238. M-5501

DVE MLATILNICI HOFFER-SCHRAUZ, širina bobna 710 in 750,

železen okvir, prodam. Tel.: 78-772 med 19. in 20. uro. M-5502

GOLF DIZEL, star 2 leti, prodam.

Nemčavci 24. M-5503

TELICO, brejo 9 mesecev, kontrola A, prodam. Ropoča 47. M-5504

VEČJO KOLIČINO KORUZE prodam.

Štivan. Gostilna Bodonci. M-5505

MOPED AVTOMATIK, l. 1985, prodam.

Gomilica 125. M-5506

SIERO 1,6 L, letnik 1984, z dodatno opremo, prodam. Tel.: 71-423. M-5507

KAVČ, DVA FOTELJA, mizico, omaro in preprogo prodam.

Kopitarjeva 8, Murska Sobota. M-5508

PARCELO, 25 arov, možnost gradnje, v Gaberju pri Lendavi prodam.

Štefan Dovečar, Panonska 5 b, Maribor.

ZASTAVO 101, letnik 1977, registrirano do maja 1989, prodam.

Jožef HORVAT, Čenuba 322 d. LE-19061

TRAJNOGOREČO PEČ, staro eno leto, prodam.

Mirko KERN, Šafarsko 9, Ljutomer. IN-18475

SESTDESET AŽ PANJEV, desetsatne, dve leti naseljene, prodam.

Franc BEC, Brezje 1, Videm ob Ščavnici. IN-18472

HIŠO V MURSKI SOBOTI prodam.

Ogled hiše po dogovoru s kupcem. Podrobnejše informacije dobite pri

Antonu GRAHU, Jurij 7 d. p. Rogasovci. M-5512

VW 1500 z mnogimi rezervnimi deli, ugodno prodam.

Tel.: 74-591. M-5514

R4, karamboliran, v celoti ali za rezervne dele, prodam.

Vodnogospodarsko podjetje Murska Sobota. M-5514

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodam.

Anica Šinko, Grad 22. M-5516

ZASTAVO 850, letnik 1983, prodam.

Alojz Lukač, Mali Bakovci 86. M-5517

STREŠNO OPEKO BOBROVEC (BIBER), malo rabljeno, 2000 kosov, prodam.

Kornel Pustai, Urarstvo, trznica. M-5518

FIAT 750 prodam. Ivan Šošarič, Ulica Nikole Tesle 17, Radenci. GR-18534

OPEL KADET DIZEL 1,6, l. 1985, prodam.

Tel.: 60-516. GR-18535

SEDEŽNO GARNITURO (trosed in 2 fotelja) ter pohištvo za spalnico prodam.

Sever. Porabska 3, G. Radgona. GR-18536

FIAT 126 P, l. 1980, registriran do 1989, ugodno prodam.

Branko Hajdinjak, Boračeva 20 a. Radenci. GR-18537

MOPED TOMOS APN 6, prodam.

Črnci 45, Apače. GR-18538

POHIŠTVO za otroško sobo prodam.

Tel.: 21-688. M-5589

HLADILNIK GORENJE, 80 l, in elemente prodam.

Tel.: 26-325. M-5519

MOPED (PONT-EXPRES), v dobrem stanju, ugodno prodam.

Avust. Lukač, Nemčavci 5 a. M-5522

KRAVO, staro 5 let, 7 mesecev brejo, in moped s 5 prestavami prodam.

Štefan Seruga, Puževci 27. M-5523

ZASTAVO 101, oktober 1985, prodam.

Brezovci 37, Puconci. M-5524

KMEČKO HIŠO z gospodarskim poslopjem in 3 ha zemlje prodam.

Ivan Štifter, Zg. Konjšče 1, Apače. M-5526

Z 101, letnik 1976, dobro vzdrževano, ugodno prodam.

Veščica 59 ali tel.: 26-747. M-5527

PREVOZNI MOLZNI STROJ prodam.

Jože Menciger, Pertoča 11. M-5529

KRAVO po izbiri prodam. Petrovci 88. M-MM

TELICO, brejo 8 mesecev, in ohrovtovo seme prodam.

Adrijanci 59. M-5530

TRAKTOR ZETOR 4718 prodam.

Jože Dravec, Partizanska 14, Turnišče. M-5531

HARMONIKO MELODIJA, 80-basno, ugodno prodam.

Trstenjak, Lendavska 35 a, Murska Sobota. M-6632

TOVORNI AVTO FAP, prekučnik, 12-tonski, in MERCEDES 14-18, prekučnik, in opel kadet C, prodam.

Benec, Hodoš 56 a. M-5533

TRAKTOR STEYR 188, 28 KM, dolgi, prodam.

Benec, Hodoš 56 a. M-5534

PŠENIČNO SLAMO Z NJIVE V BALAH prodam.

Strukovci 45 ali tel.: 76-996. M-5535

KRAVE PO IZBIRI prodam. Čikečka vas 37. M-5537

TRI KOŽE prodam. Ivanovci 4, Fokovci. M-5538

DVOJNI JOGI, 180 x 190, dobro ohranjen, prodam.

Kupšinci 49 c. M-5539

MEŠANA SUHA DRVA prodam.

Ivanjševci 5, Prosenjakovci. M-5540

KOŽO IN KOZLIČKA, starega 3 mesece, prodam.

Tel.: 87-167, po 20. uri. M-5542

GLOBOKI IN ŠPORTNI VOZIČEK prodam.

Tel.: 26-011. M-5543

MLADE NEMŠKE OVČARJE prodam.

Tel.: 87-135. M-5544

HIŠO ZA RUŠENJE, leseno, v Stanjevcih, možnost gradnje, in zemljo prodam.

G. Petrovci 69. M-5545

ZASTAVO 750, letnik 1983, prodam.

Jože Časar, K. Mokošu 6, Tropovci, ali tel.: 46-254. M-5546

SLAMO V BALAH, z njive, prodam.

Brezovci 77. M-5547

YUGO 45, letnik 1986, prevoženih 18000 km, prodam.

Franc Čuk, Radenci, ali tel.: 73-478. M-5548

R 4, letnik 1978, cena 2,5 M, prodam.

Daniel Čuk, Radenci, ali tel.: 73-521. M-5548

Z 750, vozno, registrirano do konca novembra, prodam.

Cena po dogovoru. Ogled popoldan med 15. in 20. uro. M-5549

KOŽE prodam. Štefan Bokan, Grad 1, ali tel.: 77-686. M-5550

SEDEŽNO GARNITURO, jedilni kotiček in pralni stroj prodam.

Tel.: 25-266. M-5551

RDEČI RIBEZ prodam. Tel.: 81-879. M-5552

Bobne TAMA SVINGSTER, dobro ohranjene, ugodno prodam.

Vlado Mičev, Vinka Megle 10, M. Sobota. M-5417

1,30 HA SADOVNJAKA, starega 5 let, z lokacijskim dovoljenjem za

gradnjo počitniške hišice, in 7 arov vinograde, starega 3 leta, prodam.

Tel.: 25-337. M-5427

SALONITNE PLOŠČE, 5,5-rebrne, 200 m², prodam.

Tel.: 25-423. M-MM

TELICO, brejo šest mesecev, prodam.

Murski Črnci 54. M-5561

PODKLETNO HIŠO, 260 m² stanovanjske površine, dokončano do III. faze na 3-arski parceli v Murski Soboti, prodam.

Tel.: 21-177. M-5171

STISKALNICO (prešo) ZA KOMBAJN ZMAJ prodam.

Jožef Čsuka, Genterovci 5, LE-19034

ŠTEDILNIK ZA CENTRALNO OGREVANJE (možnost kuhanja in pečenja) UGODNO PRODAM — Horvat, Domajinci 66. M-5553

MALE PUJSKE prodam. Pečarovci 87. M-5554

WARTBURG LIMUZINO v voznem stanju, neregistrirano, prodam za 1.150.000.— din in peč za centralno ogrevanje STADLER — 40 KW, z električnim bojlerjem, rabljeno dve sezoni, prodam.

Jauk, Skakovci 67 ali tel.: 22-237. M-5555

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

ALFA 33 1,3 prodam. Tel.: (069) 73-514. M-5559

PRALNI STROJ UNIS, skoraj nov, prodam.

Tel.: 46-263. M-5556

GLASBENI STOLP FISHER prodam.

Gradišče 55 b. M-5557

NOVO HIŠO z garažo in manjšim gospodarskim poslopjem, brez centralnega ogrevanja, na 18-arski parceli v Črenšovcih 39 a, prodam za 120.000.000.— din. M-5558

Gasilsko društvo Petajnci prireja v soboto, 23. julija, ob 19. uri VELIKO VRTNO VESELICO. Igral bo ansambel Big ben iz Nove Gorice. Čakajo vas lepa presenečenja. Jodi z žara in dobra domača kapljica.

ZASTAVO 101, letnik 1980, registrirano, zadaj poškodovano, ugodno prodam.

Tel.: 78 723. M-5407

RADIO MAGNETOFON HITACHI 3 D, SUPER VOOVER, prodam.

Irma Budja, Puconci 25 a. M-5435

TRAKTOR IMT 540 prodam. G. Črnci 12. M-5562

MLATILNICO ZMAJ, širina 70, v odličnem stanju, prodam.

Krnci 25. M-5566

NESNICE, MLADE JARČICE PASME HISEX, rjave, stare 15 tednov, iz kooperacijske reje, trikrat cepljene, odlične nesnice, prodajamo po zelo ugodni ceni. Naročila sprejema in daje vse informacije: Faniša Štadler, gostilna Bakovci, Soboška 4, telefon: (069) 76 121. Pohitite z naročili, kajti le-ta sprejemamo samo do konca julija.

MANJŠO STANOVANJSKO HIŠO v Ratkovcih, z nekaj zemlje ali brez nje, primerno za počitniško hišico, možen dostop z avtomobilom tudi v slabem vremenu, zelo ugodno prodam.

Jože Lanjšček, Andrejci 9, ali tel.: 48 003 po 19. uri. M-5567

KOSILNICO BATUJE, staro eno leto, nerabljeno, prodam.

Karel Kolarič, Banovci 12 a, Veržej. M-5568

KRAVO prodam. Gomilica 50. M-5569

KADETT, letnik 1970, PUCH 250, letnik 1960, TOMOS V 14 in VW z motorjem 1600 ccm prodam.

Tel.: 48 134 po 19. uri. M-5570

KUHINJSKI HLADILNIK prodam. St. Rozmana 4. M-5571

TELICO, 5 mesecev brejo, prodam.

Terezija Horvat, Krajna 72. M-5573

NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, stare 15 tednov, iz kooperacijske reje, trikrat cepljene, odlične nesnice, prodajamo po zelo ugodni ceni. Naročila sprejema in daje vse informacije: Anica Lacković, Beltinci, Ravenska 40, ali telefon: (069) 71 434. Pohitite z naročili, kajti le-ta sprejemamo samo do konca julija.

TRAKTOR STEYR, 90 KS, s pogonom na vsa kolesa, adapter za koruzo ZMAJ 141, 142 ali univerzal prodam.

Jože Lukač, Hrastje—Mota 30, 69252 Radenci. M-5574

ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam.

Horvat, tel.: 26 379 zvečer. M-5575

KRAVO S TELETOM ali brez njega prodam.

Polana 18. M-5576

BUČNO OLJE, 20 l, prodam.

Bratanci 151 ali tel.: 71 056. M-5579

VIDEOREKORDER TOSHIBA V 83 VHS, nov, deklariran, prodam.

Tel.: 76 370

DIANO PRODAM. Tel.: 74 088. M-5580

SILAŽNI KOMBAJN MEX 2 prodam.

Nedelica 113 ali tel.: 7

*Ak' silni glas si gromu vzel,
da razodel bi vsem ljudem,
kar sem trpel, saj zase vem,
nikdar nihče bi ne verjel.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega
dragega

Jožeta Gjergjeka

avtoprevoznika
iz M. Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v
težkih trenutkih pomagali in stali ob stra-
ni, za darovane vence in cvetje ter izrečeno
sožalje.

Hvala govorniku krajevne skupnosti, gasil-
skemu društvu, združenju šoferjev, tovarišu
Imriju za odigrano Tišino, gospodoma du-
hovnikoma in pevcem za odpete žalostinke.

Žaluojači: Vsi, ki smo ga imeli radi

ZAVALA

V 91. letu starosti nas je za vedno
zapustila draga mati, babica in pra-
babica

Ana Zadravec

iz Renkovec

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom,
sorodnikom, znancem, prijateljem in botrini, ki so darovali
vence in cvetje, ustno ali pisno izrekli sožalje, ter vsem, ki so jo
v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.
Iskrena in topla zahvala kolektivu Planike, g. župniku za op.a-
vljeni pogrebni obred, pevkam in pevcem za odpete žalostinke
in govorniku za ganljive besede ob odprtem grobu.

Renkovci, 9. 7. 1988

Žaluojači: hčerki Marija in Ana, sinovi Štefan, Alojz in Ivan z
družinami, vnuki z družinami ter pravnuki

*Smrt se iztila je v blede obličje,
pogled je zaplaval v neznani spokoju,
ni več trpljenja, ne bolečine,
življenje je trudno končalo svoj boj.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža,
očeta, brata, strica in dedka

Jožka Jureša

iz Babinec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem, ki so sočustvovali z nami, izrazili sožalje, poklonili
cvetje, darovali v dobrodelne namene in maše ter ga pospremi-
li na njegovi zadnji poti.

Hvala gospodoma duhovnikoma za opravljeni pogrebni
obred, vsem govornikom, gasilcem, moškemu pevskemu zboru
s Cvena, zboru Kuda Ivan Kaučič, Konjeniški klubu Ljuto-
mer, DO Mlekopromet, DO Ljutomerčan, tozdr Živnoredja-po-
ljedelstvo, tozdr Močna krmila, Splošni bolnici Murska Sobota
ter kolektivu DO Mura, tozdr Težka konfekcija.

Vsem še enkrat — najlepša hvala.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Glejte, moj srčni dar,
ne pozabite me nikdar.*

E. Kocbek

ZAHVALA

Zapustila nas je draga žena,
mama in stara mama

Terezija Lainšček

roj. 13. 2. 1920
v Dolencih

V globoki žalosti ob njenem tihem slovesu se zahvalju-
jemo vsem, ki so ji stali ob strani med njeno dolgotraj-
no in težko boleznijo, in vsem, ki so jo pospremili na
njeni zadnji poti, se poklonili njenemu spominu, ji da-
rovali vence in cvetje.

Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete
žalostinke in govorniku KS za besede slovesa. Hvala so-
rodnikom, znancem in sosedom, posebej še Cizinim,
Gorenjim in Dijakinim, ki so nam v teh težkih trenutkih
priskočili na pomoč.

Hvala vsem, ki ste pokojnico ohranili v lepem spominu.

V Dolencih, julija 1988

VSE NJENI NAJDRAŽJI

*Ce bi solza mrtvega zbudila.
tebe, dragi sin in brat,
ne bi črna zemlja krila.*

V SPOMIN

4. julija je minilo 10 žalostnih
let, odkar nas je tragično zapu-
stil naš ljubi sin in brat

Štefan Ficko

iz Rogašovec

Resnico, ki je kruta in neizprosna, je težko dojeti, a ven-
dar je grenko spoznanje, da te ni in da te nikoli več
ne bo.

Žaluojači: vsi, ki smo te imeli radi

*Rože vse so ovenele,
ker tvoje jih ne zre oko,
kako rade bi cvetele,
a tebe več nazaj ne bo.*

V SPOMIN

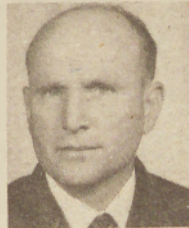
21. julija sta minile dve leti,
odkar je zaprl svoje trudne oči
dragi

Rudolf Časar

iz Beltincev

Dragi mož in očka! Že dve leti počivaš v hladnem gro-
bu, naši klici te ne zdrajijo, solze ne zbude. Napis na
grobu pa nas spominja, da tu naš mož in očka leži.

Žaluojača žena Magdica z Melito in Rudino.

*Lani ta čas smo zrlji še v tvoj obraz,
a letos nikjer več te ni,
zaman te iščejo naše oči,
zaman te kliče naše srce.
Srce ljubeče v grobu zdaj spi,
nam pa rosijo se solzne oči.*

V SPOMIN

26. julija je minilo žalostno in
boleče leto, odkar nas je pre-
zgodaj zapustil naš dragi in
skrbni mož, oče in dedek

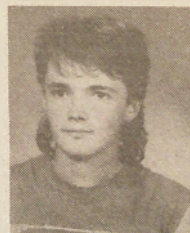
Jože Hari

iz Bodonec

Ne moremo dojeti resnice, da si odšel in se nikoli več
ne boš vrnil med nas. Tvoj korak je obstal, glas onemel,
v našem domu je praznina, v naših srcih bolečina, ki ne
bo nikoli minila.

Hvala vsem, ki se ga spominjate in postojate ob njego-
vem grobu ter prižigate sveče.

Žaluojači: vsi, ki smo te imeli radi

*Zdaj mirno spančkaš tam,
a vedi, nisi sam.
S tabo smo mi vsi,
vsi, ki bomo te pogrešali.*

V SLOVO PRIJATELJU

BOJANU

JANEZ IN LIDIJA

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.*

V SPOMIN

27. julija mineva žalostno leto, od-
kar nas je nepričakovano zapustil
naš dragi oče, brat in stric

Jožef Počič

iz Sela

Hvala vsem, ki se ga še spominjate. Posebna hvala Lojzki
Madzeneuer za vso dobroto med njegovo boleznijo, sedaj pa
za ves trud, ki ga ima s krasitvijo groba, cvetjem in prižiganjem
sveč.

ŽALUJOČI: vsi njegovi

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ne jokajte ob mojem grobu.
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je mnogo
prezgodaj zapustil naš dragi mož,
oče, dedek, brat in stric

Jurij Slamar

od Grada 201

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih tre-
nutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in
cvetje.

Posebna hvala družinam Slamar, Semler, Hüll, Kočar, Ferko
in Sukič in Ropoša, ki so nam bile v pomoč. Hvala tudi gasil-
skemu društvu Grad, gospodu župniku za pogrebni obred,
pevcem za odpete žalostinke, govornikom Krajevne skupnosti,
gasilskega društva in društva upokojencev.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Grad, 9. 7. 1988

Žaluojači: žena Marija, sinova Janez in Štefan z družinama, sin
Franc, hčerke Štefka, Jožica in Erika z družinami, sestra Terezi-
ja z družino in drugo sorodstvo.

*Saj ni rečeno, da te ni,
čeprav v teh dnevih sonca ni,
čeprav besede dah nam peša
in solze brišejo oči,
čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te čutimo mi vsi,
med nami si.*

(Robič)

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v svoji
zgodnji mladosti zapustil naš dragi
sin, brat, vnuk, bratranec in nečak

Bojan Novak

s Petanjec 51

Ob tej boleči in nenadomestljivi izgubi se z globoko žalostjo v
srcu zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem,
znancem in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani,
nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in v do-
brodelne namene ter ga v tako velikem številu pospremili na
njegovi zadnji poti.

Posebna hvala gasilcem in mladincem s Petanjec, govornikom
GD, KS, DO Mura, tozdr OBLAČILO in njegovim ožjim sode-
lavcem.

Hvala gospodu kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete
žalostinke, onkološkemu inštitutu v Ljubljani in tovarišu za
odigrano Tišino.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

Stari kmečki običaji

Tretja tradicionalna Renkovska žetev

Preteklo nedeljo je bil v Renkovcih kmečki praznik. Gasilsko društvo je namreč pripravilo tretjo tradicionalno Renkovsko žetev s prikazom starih kmečkih in obrtniških običajev kraja. Prireditelj se je začel pred gasilskim domom, kjer je igrala domača godba, kmetje in obrtniki pa so vzbujali pozornost obiskovalcev. Po pozdravnem nagovoru predsednika GD Renkovci, Franca Markoje, so kosci najprej sklepali kose, nato pa se skupaj z žanjicami podali na bližnje žitno polje ter prikazali žetev, to pomembno kmečko opravilo, po starem.

Žetev s kosami je danes že redkost na naših poljih. Renkovski žanjci pa so pokazali, da to opravilo še dobro obvladajo.

Predstavitve čevljarstva, kakršna je bila pred leti. Na posnetku znani renkovski čevljarji.

Prireditelj se je nadaljevala pred gasilskim domom z mlačvijo s cepi, češljanjem snopov in pripravljanjem slame za pokrivanje strehe trenjem konopije, pletenjem cekarjev, košar, »dožnjakov« in vencev. Predstavili so se znani renkovski »kopinarji« in obrtniki, med katerimi so posebej izstopali čevljarji. Udeležencem prireditve pa so ponujali domače jedi: pečenega prašiča, klobase, kruh z zaseko, pogače in seveda domači špricer. Prireditelj, ki je dosegel svoj namen, so popestrili domači muzikantje in pevke ter člani kuda iz Turnišča. F. Maučec

MISLI
OB ŽETVI

Stopam mirno med njivami, kot se to za upokojenca spodobi. V zraku je čutiti neko skrivnostno pesem, da se lahko slehernemu vzradosti srce. Žetev je na pragu... Med valovitim morjem zlato dozorevajočega klasja se oziram naokrog po ljudeh, ki jim v duši vrejo tiste prave besede — žetev je praznik, da le toče ne bo!

Vse nas v obraz premočno žge sonce, čuti se prah iz zemlje, pogledi se upirajo v brezmejno svetlobo neba, po katerem tu in tam plavajo veličastni nezaupni oblaki. Vsakemu razberem z obraza neko skrito željo, glas tišine, ker kmet ne dela samo osem ur dnevno. Družno zdaj vsi čakajo priznanje naporov, nekakšno priznanje nadur. Prišel je čas — veličastna kombajnska melodija že spremlja utrjena telesa kmetov s spoznanjem, da v kmečkem delu le ni nič! Odgovorno zdaj vsak pristopi k zaključku in drug drugemu pomaga z bleščajočimi očmi spraviti vrednoten zrast v tišino kaš. Konec koncev bo še polno Intesovo odkupno skladišče. Veliko ljubezni je v teh silosih...

Povprašajmo se — kaj bi bilo, če bi se na kmečkih čelih posušil znoj? V enakovrednem tempu stabilizacijskih težej ni videti poti, ki bi pošteno sregla vsem delovnim ljudem z vsakdanjimi, a pomembnimi besedami — hočemo dober, dišeč domači kruh!

In ko se na njivah dela, kadri in ko brnijo stroji, grebe v duši posameznika neka misel, drugo prekleto sonce, da naj zaključimo nad mladimi — imate prav in razglablajte o novi kmečki zvezi. Ne ob velikem smehu dolgih počitnic ali plesnem kriku. Ne bodite napihnjeno domišljivi, če vam kak starejši razburjeno in vztrepetajoče ponudi roko in poprosi — dvignite glave in podprite razjedena kmečka srca s pesmijo: POLJE, TEBE BOMO ŠE LJUBILI.

A čas mineva, vsaka žetev pušča sledi in ne brezumni zvok. Morajo priiti radikalne reforme.

Dini Titan

Dan žetve v
Spodnji Ščavnici

Tudi letos so Kmetijska zadruga, Krajevna skupnost Spodnja Ščavnica in Turistično društvo Gornja Radgona, v veliko pomoč pa so bile članice aktivov kmečkih žena in deklet, organizirali tradicionalni dan žetve v Spodnji Ščavnici. Tudi na letošnji prireditvi, bila je v nedeljo, 17. julija, je bilo veselo in hkrati tekmovalno.

Sodelovalo je 32 žanjic in deset ekip (ena je bila nepopolna). Ekipno so zmagali tekmovalci iz Apač, sledili sta jim prva ekipa Cirkovec in Spodnja Ščavnica. Sodelovali so še tekmovalci iz Ormoža, Benedikta, Kapele (ki je imela dve ekipi), Lenarta, Gradišča in Ivanjševca. Letos je bilo prav veliko tekmovalcev in tudi obiskovalcev iz sosednjih krajev in občin.

Med žanjicami je bila (tako kot lani) najboljša Marija Tanacek iz Spodnje Ščavnice, druga je bila Marija Serec iz Apač, tretja pa Majda Koc, prav tako iz Apač.

V konjški se je pomerilo pet ekip. Najboljši so prišli iz Zbi-govec, nato s Kapele, Ormoža (11. ekipa), sodelovali pa so še tekmovalci iz Spodnje Ščavnice in Ormoža.

Zelo zanimivi so bili razstava in prikaz strojev od setve do žetve ter seveda razstava kruha in pogač. Letošnja novost je tekmovalstvo harmonikarjev. Zaenkrat so sodelovali le štirje, vendar je zanimanje dovolj veliko, da jih bodo do prihodnjega leta zbrali še več.

Bernarda Peček

Turistični teden
v Radencih

Za turistični teden v Radencih bi lahko dejali, da je popolnoma uspel, če bi bil nekoliko boljši tudi obisk. Pogrešali so predvsem domačine iz Radencev.

Vzrok, da so organizirali turistični teden, je vse večja nezanimivost množičnih prireditev, kakršna je bila Radenska noč — čeprav so v Radencih prvi začeli z zabavnimi in glasbenimi nočmi ob bazenu, jih danes organizira že skoraj vsaka vas. Tako je Radenska noč le končala teden, v katerem so se zvrstile številne prireditve. Začelo se je minuli konec tedna z razstavo spomin-kov (ogledal si jo je tudi strokovnjak Janez Bogataj in nekatere izdelke pohvalil kot zelo izvirne), med tednom je bil koncert pianistke, dan odprtih vrat Radenske, nočni športni turnirji, končalo pa se je z razstavo cvetja. Ta

se je začela v petek, 15. julija. V stekleni dvorani, ki je bila okrašena z raznimi rožami, pa so vrt-narji Cvetličarne Kurbus in Vrt-narije Radenske v petek ob 16.00 in v soboto ob 11.00 prikazali pripravo šopkov in aranžmajev. V soboto ob 10.00 so tudi prikazali diapozitive s strokovnim komentarjem: Radenci skozi čas.

Prihodnje leto bo v turističnem tednu v Radencih še več prireditev, ki bodo zanimive tako za zdraviliške goste kot za domačine.

Bernarda Peček

Čeprav imajo gospodinjice v Radencih na okenskih polkah, v sobah in na balkonih soseske lepe rože, si jih ne upajo prinesiti na razstavo. Bo prihodnje leto več posušenih rož?

JUBILEJI

GD Žiberce
proslavilo
110-letnico

Najstarejše gasilsko društvo v radgonski občini, Žiberce, je preteklo nedeljo proslavilo pomemben jubilej — 110-letnico delovanja. Številne gasilce, občane in predstavnike DPO je pozdravil predsednik društva Milan Šafran, tajnik Jože Štelcar je prebral kroniko, slavnostni govornik pa je bil podpredsednik skupščine občine Gornja Radgona Vinko Rosus. Pripravili so tudi priložnostni kulturni program, v katerem so sodelovali pevci, recitatorji, radgonski gasilski oktet in godba na pihala.

GD Žiberce je kmalu po ustanovitvi dobilo ročno prenosno brizgalno, ki so jo leta 1905 zamenjali za prevozno ročno brizgalno. Prvi načelnik takratne požarne obrambe, Baušuster, je dal leta 1895 z lastnimi sredstvi zgraditi gasilski dom, ki so ga leta 1973 razširili in pridobili nove prostore, ki jih danes ne uporabljajo samo gasilci, temveč vse družbenopolitične organizacije in društva. Gasilsko društvo ima danes motorno brizgalno in gasilsko vozilo. V zadnjih letih se je kadrovsko okrepilo, tako da imajo vključenih 16 pionirjev, 9 mladincev, 12 članov in 55 članov. Na nedeljski slovesnosti pa so predali namenu tudi prizidek pri gasilskem domu, ki so ga zgradili s sredstvi gasilcev, občanov in sisa za varstvo pred požari občine Gornja Radgona. Tokrat so dobili tudi sireno. Ob tej priložnosti je predstavnik OGZ Gornja Radgona Janko Trstenjak podelil zasluznim posameznikom občinska in republiška priznanja. Republiško odlikovanje II. stopnje sta dobila Milan Šafran in Jože Štelcar, III. stopnje pa Jože Bohnec, Plamenico III. stopnje pa sta prejeli Štefica Sobčan in Hermina Šlemer.

F. Maučec

Franc Pestotnik in izžrebana Marija Červek med klicanjem podoknice. Akcija je obenem tudi prizadevanje Ose in sodelavcev, da iztrgajo iz pozabe še en ljudski običaj.

UTRINKA S KOPALIŠČA

»Hooop. In kateri je zdaj na vrsti, da ga malo potunkam?«

Naj grem domov, ali pa še malo počakam... mogoče pa le pride.»

bp, foto: N. Juhnov

OSINA PODOKNICA

Marija Červek iz Beltincev je minuli četrtek doživela nekaj, kar si bo zapomnila vse življenje. Tednik Nedeljski dnevnik, ki ima enkrat mesečno prilogo OSA, je izžrebal prijavnico za podoknico in v četrtek je bilo tako daleč: ansambel Vita Muženica in ekipa Ose sta prišla Mariji zapet in zaigral podoknico. Ne samo za Červekove, tudi za Beltince in okoliške vasi je bil to dogodek, ki si ga bodo zapomnili, saj je iz spontane prireditve prerasla v pravo ljudsko veselico, ki je niti dež ni mogel preprečiti. Več kot 1.000 krajanov pa se je dodobra zabavalo in poveselilo v pozne nočne ure.

FRAJTONARCE SO ZAPELE

Radio Murska Sobota in Slovinovo gostišče na Jeruzalemu sta v soboto pripravila območno tekmovalstvo z Zlato harmoniko Ljubecne, tekmovalstvo, na katerem se godci na diatonično harmoniko pomerijo za naslov najboljšega. Tudi letošnja prireditelj je uspešna, saj se je tekmovalstvo udeležilo 17 harmonikarjev, Jože Škerjanec iz Ivanjkovec, Hinko Sernc iz Šmartnega na Pohorju,

Franc Hauko z Veščice, Anton Polanjo iz Libanje, Venček Kolarič iz Malega Brebrovnika, Leopold Zorjan s Petanjec in Tona Čuček iz Maribora pa so se uvrstili na polfinalno tekmovalstvo, ki bo v Frankolovem.

Zirija je imela zelo težko delo, zato je treba omeniti tudi veterane, ki so nastopili in se uvrstili: Antonijo Nedog (edina tekmovalka) s Starešinskega Vrha, Ru-

dolfa Kuzmiča iz Vidonec, Stefana Baranja iz Krašč in starostu vseh nastopajočih Franca Štavana iz Bodonec. Tudi mladi bodo na polfinalu imeli svoja predstavnik: Branka Slano iz Radoslavcev in Stanka Horvata iz Podgorcev.

Tekmovalstvo je dobro uspelo, prenašal pa ga je tudi Radio Murska Sobota.

Težko je opisati veselje in navdušenje harmonikarjev, ki so na koncu družno zaigrali nekaj skupnih narodnozabavnih melodij.

Radijskega prenosa ne bi bilo, če ne bi denarno pomagale tudi nekatere organizacije združenega dela. Iz Ljutomera so bile to: DO Tehnostroj, tozdr Agroploz in tozdr Vitrina, iz Ormoža pa: sozdr ABC Pomurka — Tovarna sladkorja, DO Jože Kerencič — tozdr Optyl, Droga — tozdr Gospod, Merkator Ograd in Zarja.

KMEČKE IGRE NUSKOVA 88

- BUDNICA Z GODBO NA PIHALA
- OB 8. URI PRIHOD EKIPI NA ZBIRALIŠČE PRI JURIJU
- POVORNA IN PRIKAZ STARIH KMEČKIH OBIČAJEV DO NUSKOVE
- RAZSTAVA JEDIL IN PLETENIN SEKCIJE KMEČKIH ŽENA
- OB 13. URI OČENITEV IN RAZGLASITEV NAJBOLJŠE EKIPE TER PODELITEV POKALOV
- PO RAZGLASITVI VESELO RAJANJE Z ANSAMBLOM MRK
- ZA JEDAČO IN PJAČO POSKRBJENO

VABLJENI